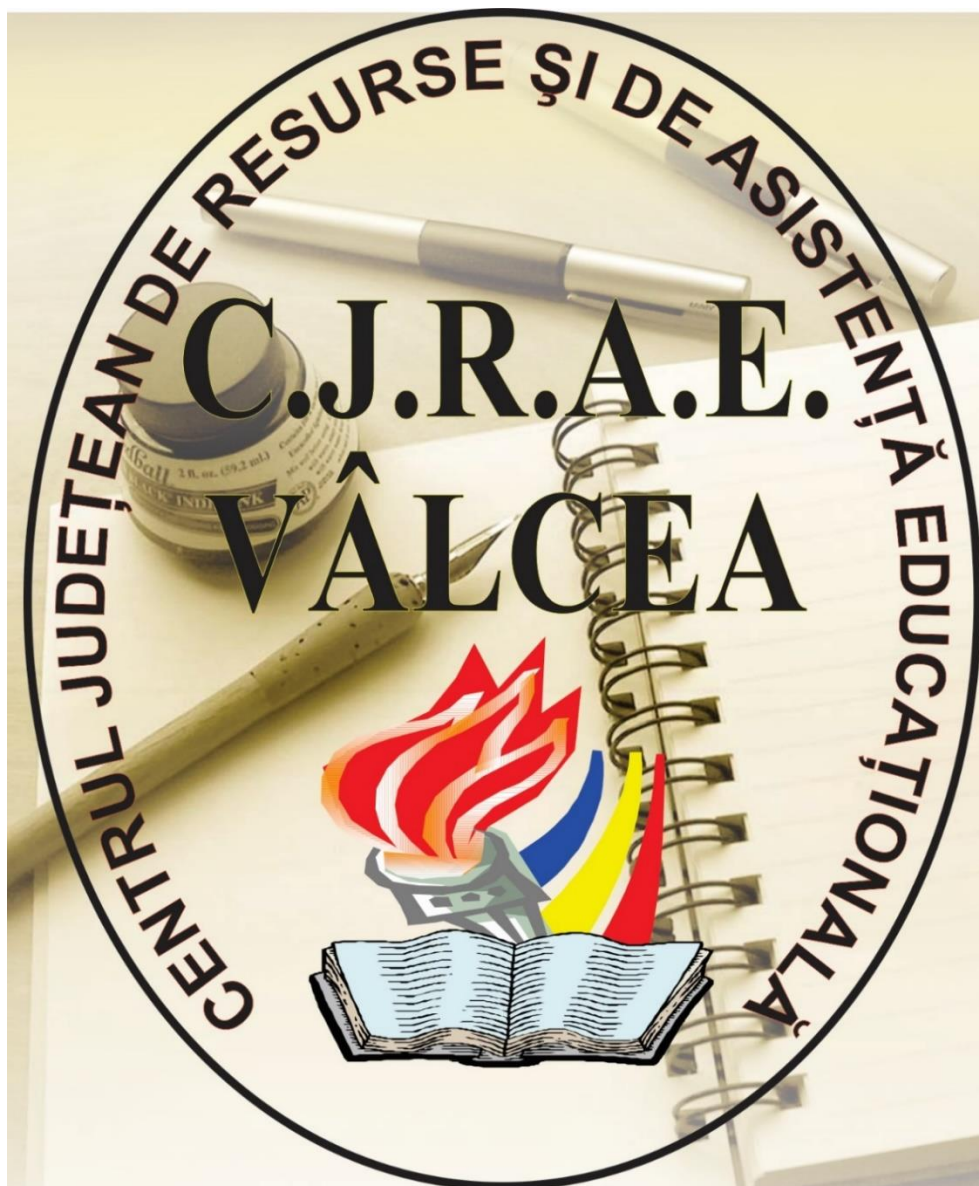

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN VÂLCEA
CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ
VÂLCEA

Nr. 6
ANUL 2020
RÂMNICU VÂLCEA

ISSN 2537 - 2416
ISSN-L 2393 - 5510

CONSILIEREA ÎN CARIERĂ A GRUPURILOR MINORITARE

Director C.J.R.A.E. Vâlcea

Prof. consilier școlar Florentina Cristina Nicula

Problematica consilierii în carieră a grupurilor aparținând minorităților naționale este una complexă care presupune înțelegerea din partea formatorilor a culturii respectivei minorități, mai ales că, cu toate încercările legislative, problema segregării este una cu care tinerii se confruntă pe piața muncii.

Pentru abordarea consilierii în carieră în grupurile vulnerabile, consilierul școlar trebuie cunoască aspecte specifice contextului socio-demografic, istoric, evolutiv, cutumar etc al copilului care face parte din acea minoritate, ajungând până la a înțelege că prin conviețuirea minoritarilor mcu majoritarii se creează paractic premisele altui model cultural care conduce la stres și inadaptare socială. De aici și intervențiile specifice adaptate pe parcursul școlarității începând de la intrarea în preșcolaritate până la momentul deciziei de orientare propriu-zisă spre un traseu profesional.

Astfel, cu atât mai mult decât în celelalte situații, copilul etnic are NEVOIE de a face parte dintr-o grupă/clasă în care să i se dezvolte sentimentele de apartenență și acceptare. Și aici nu este vorba de acceptarea fizică a copilului, ci de acceptarea culturală, împărtășirea valorilor culturale, valorificarea acestora în context majoritar.

Promovarea imaginii de sine pozitive este un alt deziderat care trebuie promovat, deoarece trebuie să recunoaștem faptul că un om care are o imagine de sine negativă nu poate să se vadă ca o persoană valoroasă, demnă de progres și succes.

Creșterea stimei de sine este de asemenea obligația cadrului didactic și a consilierului școlar. Copilul trebuie apreciat la fiecare progres oricât de mic ar fi acesta. Este important progresul nu domeniul în care se realizează acesta. Dacă copilul reușește într-o zi să îndeplinească o sarcină pe care nu a reușit anterior, oricât de nesemnificativă ar fi pentru alți copii de vârsta lui, este bine să aducem copilului apreciere. Doar așa va putea observa că și progresul lui contează, se va simți apreciat. Trebuie evitate expresii de genul : Ai fi putut face mai demult lucrul ăsta. au E bune că l-ai făcut și acum, chiar dacă trebuia de ieri. sau Chiar dacă nu ți-a iese ca a lui Andrei totuși ai făcut și tu.... Astfel de expresii chiar dacă în primul moment sunt moralizatoare, în esență aceste expresii pun copilul în inferioritate certtificându-i că nu poate să se ridice la nivelul celorlalți care au un ritm mai accentuat de realizare a sarcinilor. Trebuie să apreciem copilul doar în raport cu sine/ cu spațiul său/ cu ritmul său.

Copilul minoritar va simți mai dramatic dezaprobarea ritmului său de învățare, astfel se ajunge la dezinteres și apoi la eșec. Trebuie să fim conștienți de faptul că aprecierea celorlalți face cea mai mare parte din drumul spre succes școlar și integrare socială și profesională.

Discriminarea pozitivă este fundamentală în relația cu copilul provenit din grupuri minoritare. Toți avem nevoie de egalitate și echitate. Uneori transferul de experiențe poate face din cadrul didactic o persoană rasistă. O persoană care să proiecteze imagini negative asupra copilului..

Consilierul școlar în colaborare cu comunitatea locală, mai mult decât oricare cadru didactic din școală, are responsabilitatea egalizării șanselor copiilor proveniți din rândul minorităților naționale, însă metodele pe care le folosește sunt definitorii pentru realizarea principalelor scopuri : COPILUL SĂ SIMTĂ CĂ ESTE APRECIAT ȘI CĂ APARTINE GRUPULUI.

STUDIUL OPȚIUNILOR ȘCOLARE ALE ELEVILOR CLASELOR A VIII-A DIN JUDEȚUL VÂLCEA PENTRU ANUL ȘCOLAR 2020/ 2021

Prof. Georgescu Maria
Coordonator Centru Județean de Asistență Psihopedagogică Vâlcea

Argument: Disciplina consiliere și orientare are ca scop descoperirea de sine a elevilor și îndrumarea acestora către specializări adecvate propriilor abilități și interese. Prin orientare școlară și profesională se încearcă realizarea unui acord între abilitățile proprii fiecărui individ și multitudinea de profesii existente pe piața muncii, procesul de modelare a aptitudinilor în funcție de cerințele sociale începând încă din copilărie și continuându-se chiar și după terminarea studiilor.

Orientarea școlară și profesională are în vedere îndrumarea tinerilor către o meserie sau alta, reorientarea celor care practică deja o anumită profesie, remodelarea potențialului uman și chiar recuperarea resurselor umane, fiind considerată o a treia forță în educație alături de școală și administrația școlii. Acest lucru se datorează contribuțiilor aduse modificării comportamentale prin învățarea despre sine, prin informațiile oferite despre cerințele unei meserii, prin cunoașterea strategiilor optime de obținere a unui loc de muncă etc. Este de menționat faptul că abilitatea individului de a lua decizii privind cariera și de a alege un anumit tip de pregătire profesională se construiește în strânsă legătură cu informațiile despre sine și despre profesiile existente. Aprecierea incorectă sau o slabă cunoaștere a propriilor aptitudini și trăsături de personalitate are un impact negativ în comportament și viața emoțională. În schimb, prin procesarea corectă a informațiilor oricine învață să înlocuiască disfuncțiile cognitive cu cele corecte sau realiste, rezultând schimbări pozitive în comportament și viața emoțională.

Ca urmare a acestui fapt, facem precizarea că școlile ar trebui să urmărească educarea și formarea unor tineri bine instruiți, pregătirea de absolvenți direct angajabili și imediat productivi, consilierea și orientarea școlară și profesională fiind necesar să fie influentă și activă în planul concordanței cu realitatea pieței muncii și schimbările sociale.

Studiile efectuate în rândul elevilor din ultimul an al gimnaziului arată că ei au cunoștințe insuficiente despre ocupații, că pot enumera un număr mic de profesii, funcții sau meserii și au incomplete informații despre conținutul muncii presupus de exercitarea acestor activități. Evident că, în astfel de situații, aria opțiunilor lor profesionale este restrânsă, fapt care are implicații nefaste asupra carierei profesionale ulterioare care poate fi marcată de alegeri greșite, eșecuri, insatisfacții, frecvente schimbări ale slujbelor alternante cu perioade de șomaj și descurajare. Nu de puține ori, în alegerea școlii și a unei profesii, un rol important îl are întâmplarea, șansa sau coincidența fericită.

Pentru a veni în întâmpinarea acestor situații, consilierii școlari și profesorii diriginți demarează activități concrete de informare-orientare, cu precădere pentru elevii din clasele terminale ale unui nivel de învățământ, în vederea dezvoltării condițiilor favorabile opțiunii deciziei școlar-profesionale. Acest demers se poate realiza prin autocunoaștere și dezvoltare personală și prin efectuarea de vizite în potențiale locuri de muncă viitoare, de întâlniri informale cu oameni de diferite profesii, inclusiv părinți ai elevilor, lectura, analiza și comentarea unor biografii ale persoanelor cu succes profesional în domeniul lor, confirmate social ș. a.

Bibliografie:

Institutul de Științe ale Educației, Laboratorul Orientare Școlară și Profesională, Dr. Mihai JIGĂU și colaboratorii, „Consiliere și orientare – ghid”, București, 2000.

NUMĂR DE ELEVI CHESTIONAȚI = 2726, din care elevi cu CES = 42

Număr de opțiuni pentru liceu ÎNVĂȚĂMÂNT DE ZI (în județul Vâlcea)= 2624

Număr de opțiuni pentru alte județe =101 (58 de elevi optează pentru învățământul militar)

Număr de opțiuni pentru învățământ în străinătate = 1

Număr de elevi fără opțiune = 25

Absenți = 8 elevi

Unități de învățământ din mediul urban participante la studiu: Liceul de Arte „V. Giuleanu” Rm. Vâlcea, C.N. „Al. Lahovari” Rm. Vâlcea, C.N. „Mircea cel Bătrân” Rm. Vâlcea, C.N.I. „Matei Basarab” Rm. Vâlcea, Colegiul Energetic Rm. Vâlcea, Liceul „Antim Ivireanu” Rm. Vâlcea, Liceul „C-tin Brâncoveanu” Horezu, Ș.G. Nr. 13 Rm. Vâlcea, Liceul Tehnologic „Petrache Poenaru” Bălcești, Liceul Tehnologic „Justinian Marina” Băile Olănești, Ș.G. Nr. 5 Rm. Vâlcea+Goranu, Ș.G. „I.Gh. Duca” Rm. Vâlcea, Ș.G. Nr. 4 Rm. Vâlcea, Ș.G. Nr. 10 Rm. Vâlcea, Ș.G. „Anton Pann” Rm. Vâlcea, Liceul Tehnologic „Cpt. N. Pleșoianu” Rm. Vâlcea, Ș.G. „Șerban Vodă Cantacuzino” Călimănești, Ș.G. Colonie Rm. Vâlcea, Ș.G. Take Ionescu Rm. Vâlcea, Ș.G. „C. Marinoiu” Ocnele Mari, Ș.G. „T. Vladimirescu” Drăgășani, Ș.G. „N. Bălcescu” Drăgășani, Liceul „Gh. Surdu” Brezoi, CSEI Băbeni, Liceul „G. Țărnea” Băbeni, Ș.G. Valea Mare-Băbeni, Liceul „Preda Buzescu” Berbești, Liceul Tehnologic Băile Govora.

Unități de învățământ din mediul rural participante la studiu: Ș.G. Ionești, Ș.G. Nr.1 Drăgoești, Ș.G. Lăcusteni, Ș.G. „A. Popescu” Păușești-Măglași, Ș.G. Șușani, Liceul Teoretic Măciuca, Liceul Teoretic „V. Ierunca” Lădești, Liceul Teoretic Grădiștea, Ș.G. Lungești, Ș.G. „Gr. Mihăescu” Vlădești, Ș.G. Șirineasa, Ș.G. Rusănești-Fântărești, Ș.G. Stoilești, Ș.G. Berislăvești, Ș.G. „L. Solomon” Vaideeni, Ș.G. Gușoeni, Ș.G. Ferigile-Costești, Ș.G. Mitrofani, Ș.G. „I. Didicescu” Voicești, Ș.G. Prundeni, Ș.G. Băbeni-Oltețu-Diculești, Ș.G. „I.C. Constantinescu” Cueni-Roești, Ș.G. Amărăști, Ș.G. Lăpușata, Ș.G. Mădulari, Ș.G. Nr. 1 Sălătrucel, Ș.G. Cărstănești-Oteșani, Ș.G. Budești, Ș.G. Stoilești-Urși, Ș.G. Stoenesti, Ș.G. Stănești, Ș.G. Udrești-Dănicei, Ș.G. Popești-Golești, Ș.G. Sinești, Ș.G. Bătășani-Valea Mare, Ș.G. Bungețani-Făurești, Ș.G. Măgura-Mihăești, Ș.G. „T. Bălășel” Ștefănești, Ș.G. Slătioara, Ș.G. Boișoara, Ș.G. Tina-Livezi, Ș.G. Runcu, Ș.G. Dăești, Ș.G. Măldărești, Ș.G. Ghioroiu, Ș.G. Roșiile, Ș.G. Bodești-Bărbătești, Ș.G. Pesceana, Ș.G. Gura Văii-Bujoreni, Ș.G. Voineasa, Ș.G. Malaia, Ș.G. Mologești-Laloșu, Ș.G. Scundu, Ș.G. Țepești, Ș.G. Copăceni-Racovița, Ș.G. Titești, Ș.G. Milcoiu, Ș.G. Galicea, Ș.G. Pietrari, Ș.G. Tomșani, Ș.G. Orlești, Ș.G. Stroiești, Ș.G. Ulmetu-Copăceni, Ș.G. „Nicolae Bălcescu” - sat. Rotărăști-N. Bălcescu, Șc. Prof. Perișani.

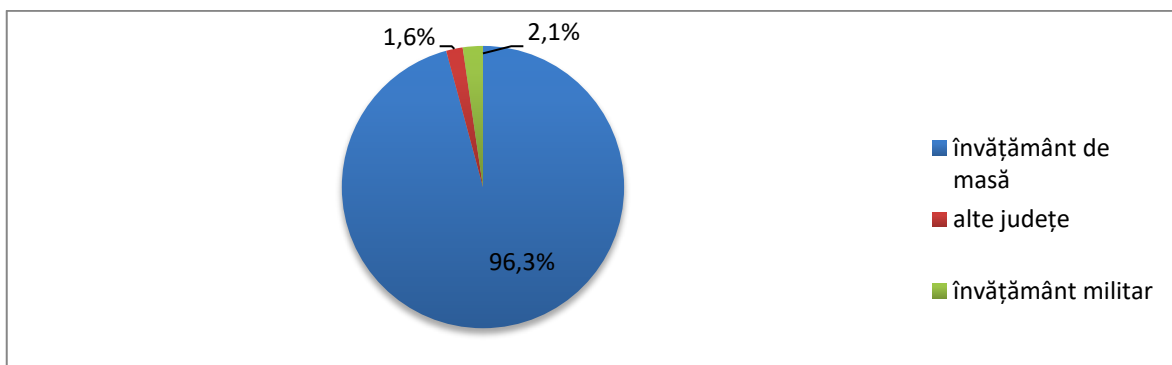
Consilieri școlari care au participat la realizarea studiului: Prof. Popa Ovidiu - Școala Gimnazială Nr. 10 Rm. Vâlcea, Prof. Glonț Ionela-Cristina - Școala Gimnazială „Anton Pann” Rm. Vâlcea, Prof. Gîrban Simona Elena - Liceul Sanitar „Antim Ivireanu” Rm. Vâlcea, Prof. Predișor Daniela - Ș.G. Take Ionescu Rm. Vâlcea, Prof. Banu Denise - Colegiul Național „Al. Lahovari” Rm. Vâlcea, Prof. Drăgan Gabriel - Școala Gimnazială Nr. 4 Rm. Vâlcea, Prof. Georgescu Maria, Prof. Creangă Elena-Roxana - Școala Gimnazială Nr. 5 Rm. Vâlcea, Prof. Șchiopu-Mateiu Dorina Marcela – Liceul Tehnologic „Petrache Poenaru” Bălcești, Prof. Ciucă Ioana Roxana - Școala Gimnazială Ș.V. Cantacuzino Călimănești, Prof. Tomescu Elena – Liceul „Gh. Surdu” Brezoi, Prof. Nițu Mihaela Larisa – Liceul „G. Țărnea” Băbeni, Prof. Mocanu Cornelia - Liceul „Preda Buzescu” Berbești, Prof. Georgescu Ana-Maria – Liceul „C-tin Brâncoveanu” Horezu, Prof. Ionilă Maria - Ș.G. Nr. 13 Rm. Vâlcea.

Studiul privind opțiunile școlare ale elevilor claselor a VIII-a a fost efectuat în cadrul programului „**De la școală la viața profesională, spre carieră**”, program educațional inițiat și derulat de Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Vâlcea și s-a desfășurat în luna decembrie 2019. Rezultatele vor fi prezentate în cadrul ședinței de lucru a Comitetului Local de Dezvoltare, în vederea fundamentării proiectului de școlarizare pentru anul școlar 2020-2021.

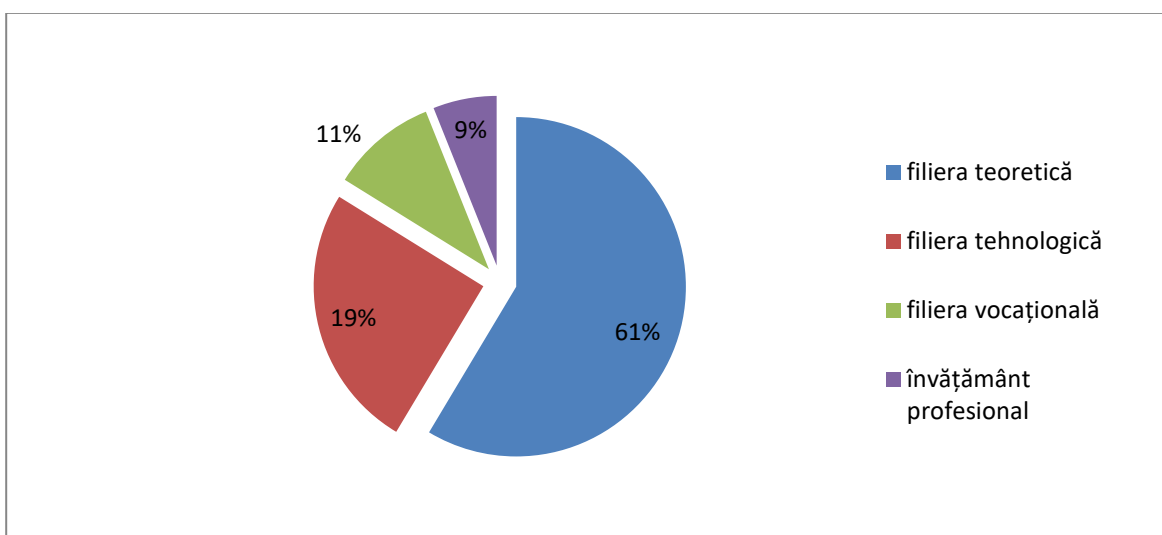
Lotul de subiecți:

În cadrul studiului au fost chestionați **2726** elevi din mediul urban și rural din totalul de **3268** elevi existenți în județul Vâlcea în anul școlar 2019-2020, înscriși în învățământul de masă și învățământul special.

Elevii care și-au exprimat opțiunile, în număr de **2726**, reprezintă un procent de 83% din numărul total al elevilor de clasa a VIII-a din județ. După cum se observă în graficul de mai jos, majoritatea, 2624 elevi (96,3%), optează pentru înscrierea la un liceu în învățământul de masă la unitățile de învățământ din județul Vâlcea. Din numărul total de elevi participanți la studiu, 43 de elevi (1,6%) optează pentru unități școlare din alte județe și 58 de elevi (2,1%) optează pentru continuarea studiilor în sistemul militar de învățământ. 1 elev optează pentru studii în străinătate.

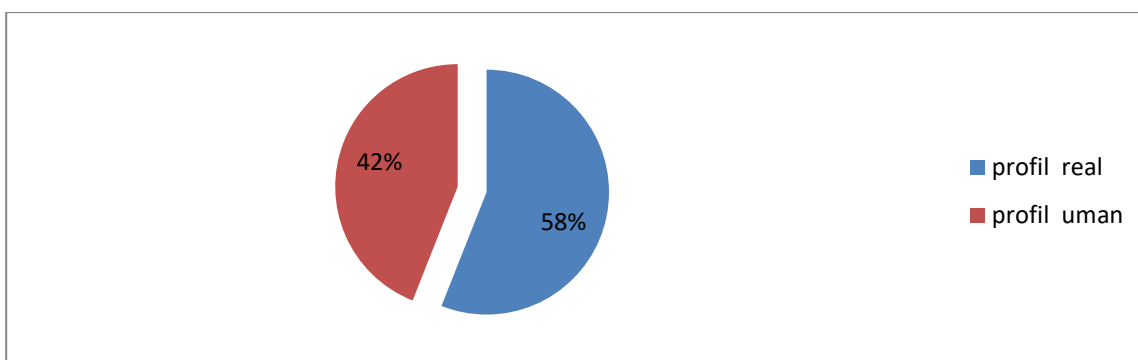

În județ, în cadrul opțiunilor către licee, am stabilit distribuția opțiunilor către cele trei filiere (teoretică, tehnologică și vocațională), învățământul profesional și special.

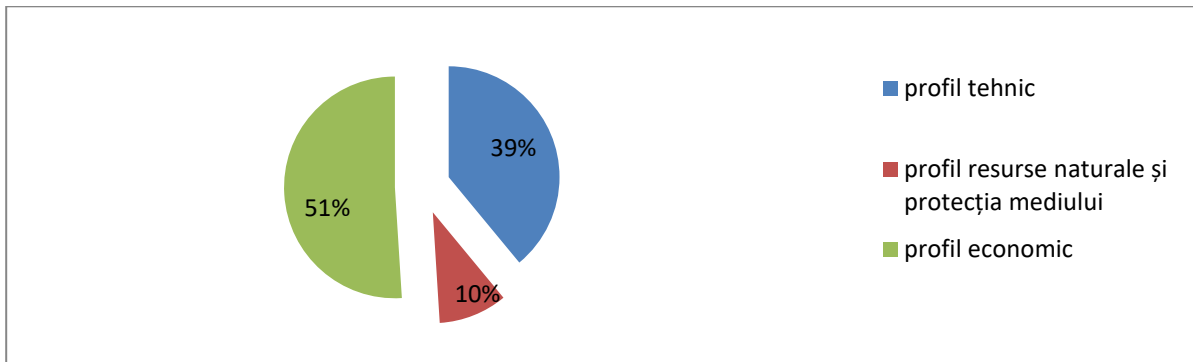

Așa cum se poate observa în graficul de mai sus, cei mai mulți elevi aleg să urmeze filiera teoretică, 1604 elevi (61%), 493 elevi aleg filiera tehnologică (19%) și 295 elevi își doresc să urmeze filiera vocațională (11%). Pentru învățământul profesional optează 225 de elevi (9%), iar în învățământul special doresc să se înscrie 7 elevi. Aici facem mențiunea că numărul elevilor este mic deoarece, în anul școlar 2019-2020, nu sunt școlarizați elevi de clasa a VIII-a în învățământul special.

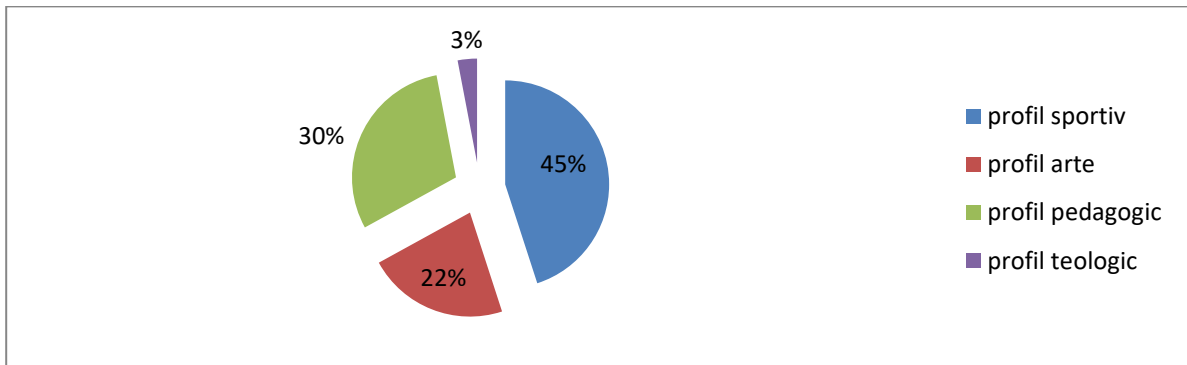
Din cei 1604 elevi care aleg filiera teoretică, 930 au optat pentru profil real (58%) și 674 elevi au optat pentru profil uman (42%).

Pentru filiera tehnologică au optat 493 elevi din care 193 elevi au optat pentru profilul tehnic (39%), 47 elevi au optat pentru profilul resurse naturale și protecția mediului (10%) și 253 de elevi au optat pentru profilul economic (51%).

Pentru filiera vocațională au optat 295 de elevi, din care 134 elevi doresc profilul sportiv (45%), 66 de elevi - profilul arte (22%), 89 elevi - profilul pedagogic (30%) și 6 elevi își doresc să urmeze profilul teologic (3%).

Studiul prezentat se efectuează anual de Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Vâlcea în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea și unitățile de învățământ care au înscrisi elevi de gimnaziu. Informațiile furnizate sunt relevante atât pentru Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Vâlcea ca feedback privind informarea corectă a elevilor și derularea programelor de orientare școlară și profesională, cât și pentru Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea care valorifică datele în cadrul fundamentării planului de școlarizare pentru anul școlar viitor.

EFECTELE COMUNICĂRII ÎN SCHIMBAREA ATITUDINILOR

*Prof. Nițu Mihaela-Larisa
Inspector Școlar ISJ Vâlcea*

Atitudinile au fost, din punct de vedere istoric, o semnificativă arie de cercetare în psihologia socială. Atitudinile se definesc ca predispoziții relativ stabile și de durată de acțiune, gândi sau simți într-un anumit fel față de un anumit obiect sau persoană. Atitudinile au o dimensiune comportamentală, una cognitivă și una evaluativă. Adeseori, aceste dimensiuni sunt contradictorii și în conflict. De exemplu, anumite persoane pot să simtă într-un fel că fumatul este rău sau pot să știe anumite lucruri ca acela că există o relație directă între fumat și cancerul pulmonar și totuși aceste persoane continuă să fumeze.

Între cele trei componente ale atitudinii, modul cum simțim - componenta evaluativă - este cea mai importantă, cea mai simplă și mai greu de schimbat. Dacă suntem bine dispuși față de ceva sau nu, depinde, în primul rând, de modul cum evaluăm acest lucru după dimensiunea bun-rău. Acest enunț se bazează pe cercetarea cu ajutorul diferențiatorului semantic (Osgood și colab., 1957). Deci, sentimentele vor determina probabil atitudinile chiar dacă înțelegerea rațională și cunoașterea ar fi contra. De exemplu, mulți îl apreciază pe Nixon ca fiind un personaj negativ, dar asta nu afectează deloc părerea lor că el a pus capăt războiului din Vietnam și a inițiat relațiile cu China.

Schimbarea atitudinii este în funcție de cel care comunică, de comunicare, audiență, țintă și de situație (Johnson, 1991). Pentru ca o comunicare să fie eficientă, trebuie să includă un transfer de informații. De exemplu, instrucțiunile de folosire a unui TV trebuie să menționeze cel puțin modul în care se pune în funcțiune. Dar dincolo de punerea ascultătorului în temă, alte informații mai detaliate tind să aibă efecte diminuate (McGuire, 1969). Prezentarea ambelor aspecte („pro” și „contra”) într-o argumentare este mai eficientă dacă, inițial, persoana se opune problemei sau este mai bine informată sau inteligentă. Dacă aceasta este de la început favorabilă, mai puțin informată sau relativ neinteligentă, o comunicare unilaterală („cu o singură față”, dar „pro”) este mai eficientă. În plus, s-a descoperit că atitudinile fundamentate afectiv sunt mai susceptibile la argumente raționale, în timp ce atitudinile fundamentate cognitiv sunt mai susceptibile la argumente emoționale (Millar și Millar, 1990).

Argumentația trebuie centrată pe ceea ce îl face pe individul țintă să se îndoiască cel mai puțin. Discrepanța între mesaj și poziția receptorului va afecta măsura în care persoana se va simți motivată să se schimbe. Dacă, de exemplu, simți cu toată tăria că uzinele nucleare sunt periculoase și nu trebuie autorizate, vei neglija comunicarea despre faptul că aceste uzine sunt sigure, necesare și trebuie autorizate. Aici avem o discrepanță foarte mare. Dacă însă, vei auzi o expunere a unui om de știință foarte celebru în probleme nucleare (care nu este plătit de industria nucleară și nu are niciun interes în promovarea acesteia) care spune că, în anumite circumstanțe, operații de nivel foarte scăzut în acest domeniu sunt acceptabile, vei fi înclinat mai puțin să respingi argumentația. Chiar dacă o vei respinge, totuși, nu o vei face foarte repede. Aceasta pentru că discrepanța nu este la fel de mare ca în prima situație și poți să întrerupi ascultarea comunicării și să te gândești la ea, indiferent ce hotărăști să faci în cele din urmă. Iată o situație de discrepanță moderată (opusă celei înalte) asociată cu o sursă foarte credibilă. Acum, dacă ne gândim la o situație cu disonanță (discrepanță) și mai redusă, vei înclina și mai mult să ascuți argumentația. Poate că savantul militează acum pentru transformarea tuturor uzinelor nucleare aflate în construcție și neautorizate încă în termocentrale. Această poziție este destul de apropiată de a ta și o poți găsi atrăgătoare. Așa că o poți accepta.

Acesta a fost un exemplu de aplicație a teoriei judecății sociale (social judgment theory) care postulează că nivelul de schimbare a atitudinii este o funcție a diferenței dintre atitudinea inițială a subiectului și noua poziție sperată. O comunicare care se plasează pe sau în apropierea poziției ascultătorului se află în „latitudinea de acceptare” (latitude of acceptance) și va fi admisă. O nouă poziție pe care ascultătorul o găsește inacceptabilă se află în „latitudinea de respingere” (latitude of rejection). Să luăm acum cazurile limită ale discrepanței mesajului, când nu este nicio discrepanță. Savantul nostru este la fel de radical ca și publicul și susține demontarea tuturor uzinelor nucleare. În prezența acestei comunicări receptorul nu va face nimic, nu-și va schimba opinia, fiindcă nu este nevoie de nicio schimbare; nu există nicio discrepanță care să motiveze persoana să se schimbe. Situația ne conduce la următoarea concluzie: pentru a face pe cineva să-și schimbe atitudinea, comunicarea trebuie să conțină mai mult decât minimul discrepanței, dar nu atâta discrepanță încât persoana să dezaprobe comunicarea și pe cel care o face la un loc. Acest fapt s-ar fi întâmplat în primul caz, în care omul de știință ar fi spus că uzinele nucleare sunt perfecte. Receptorul nu numai că ar fi respins mesajul, dar ar fi negat și valoarea savantului. Cealaltă parte a ecuației constă în aceea că o comunicare va produce o schimbare atitudinală mai evidentă, dacă cel care comunică este foarte respectat.

Efectele comunicării care înfricoșează au arătat că acele comunicări care produc o frică foarte mare tind să nu producă o schimbare atitudinală majoră. De exemplu, Janis și Feshbach (1953) au descoperit că studenților cărora li se transmiteau mesaje foarte amenințătoare despre cariile dentare erau mai puțin dispuși să-și schimbe atitudinea cu privire la periatul dinților decât cei cărora li se transmiteau mesaje mai moderate. Explicația constă în aceea că, mesajele foarte înfricoșătoare, puteau fi atât de copleșitoare încât subiecții le refuzau complet. Persoana se simțea atât de amenințată, încât se acomoda, părăsind cu totul câmpul comunicării, ignorând mesajul cu totul. Totuși, dacă, pe lângă mesajul înspăimântător, se comunică și ce este de făcut cu privire la situația respectivă, mesajul este, probabil, mult mai eficient. Teoria inoculării a lui McGuire folosește o analogie medicală și anume faptul că cel mai eficient mod de a crește rezistența organismului este

de a crea posibilități de apărare. A ataca cu blândețe atitudinea unui individ înseamnă a-l face să se gândească la contraargumente. McGuire afirmă că este posibil să inoculeze oamenii împotriva atacurilor persuasive la fel cum îi inoculăm contra bolilor.

Fenomenul cunoscut ca „expunere simplă” a fost studiat în profunzime și s-a ajuns la concluzia că este foarte puternic legat de atitudini (Zajonc, 1968; Bornstein, 1989). Înseamnă că, dacă cineva are o „expunere simplă” la un mesaj, fără nicio întărire, va resimți, probabil, în mod pozitiv mesajul. Acesta este într-adevăr unul dintre principiile reclamei. Simplu fapt de a fi expus unei prezentări este adesea suficient pentru a genera o atitudine favorabilă. În timp ce expunerile repetate pot duce la plictiseală, cazul limită, prezentările pot fi astfel făcute încât să ridice motivația. Astfel, s-a descoperit că efectul expunerii crește dacă prezentarea este scurtă, dacă stimulul este încrustat într-o secvență de prezentări heterogene și dacă prezentările se repetă în timp.

Schimbarea atitudinii este legată de variabilele de personalitate ale ascultătorilor. Oamenii independenți, cei cu o înaltă stimă de sine dovedesc mai puțină schimbare decât cei dependenți și lipsiți de stimă de sine. Inteligența pare să aibă o slabă legătură cu schimbarea atitudinală. Copiii sunt mai maleabili în atitudinile lor decât adulții. Diferențele între bărbați și femei în ceea ce privește persuasiunea sunt slabe și nesemnificative, chiar atunci când sunt relevate (McGuire 1985).

Grenwald (1980) s-a întrebat de ce este atât de greu să schimbi în mod fundamental atitudinile. El notează că oamenii tind să respingă mesajele care vin în dezacord cu opiniile lor și le acceptă pe cele care le confirmă. El a presupus că această tendință a cuiva de a-și menține propria imagine asupra lumii poate fi atribuită unor înclinații cognitive fundamentale, care asigură menținerea și păstrarea ansamblului cognitiv: a) egocentrism (eul este centrul informației și cunoașterii); b) beneficiul (dacă este bine ca eul să ceară credit, dacă este ca responsabilitatea să fie proiectată în afară); c) conservatorism cognitiv (dispoziția de a păstra ceea ce a fost deja stabilit). Grenwald a denumit aceste tendințe „înclinații ego-totalitare” (totalitarian - ego biases).

Bibliografie:

Chelcea, Septimiu (coord.), Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicații (ediția a III-a) Editura Polirom (bibliografie obligatorie), Iași, [2006] (2010)

FAMILIA ȘI ȘCOALA - PARTENERI ÎN CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ELEVILOR

*Prof. Dumbravescu Dumitru
C.N.I. "Matei Basarab" Rm. Valcea*

După cum se știe, părinții au un rol important în orientarea școlară și profesională a copiilor lor. Experiența personală pozitivă, dar și aspirațiilor lor nerealizate, anumite stereotipuri cu privire la muncă etc. vor fi transferate sau impuse copiilor în planul construcției carierei acestora. Pe de altă parte, această realitate este și o sursă de conflict între părinți și copii, profesori sau consilieri în cazul în care copilul are o altă opțiune sau este sfătuit să abordeze o altă filieră școlară-profesională decât cea spre care aspiră părinții.

Modelele comportamentale legate de muncă și vehiculate în familie (de apreciere sau, dimpotrivă, de depreciere a propriei profesii) vor fi preluate și de copii, contribuind treptat la conturarea propriilor alegeri. De asemenea, atitudinile parentale puternic autoritare sau, dimpotrivă, total neutre, neimplicate, precum și cele de tip compensator (de „realizare prin copii”) au, fiecare, rata lor de „manipulare” (în sens pozitiv sau negativ).

Din motive lesne de bănuț (legăturile psiho-afective intra-familiale speciale) mulți părinți își supraapreciază copiii (lucru, de altfel, bun până la un anumit punct) și le impugn acestora trasee educaționale și direcții profesionale la care ei nu aderă cu convingere sau pentru realizarea cărora vor face față cu greu, în mod penibil, cu eșecuri repetate sau rezultate mediocre, fapt care se va răsfrânge și asupra satisfacției și reușitei lor ulterioare în muncă.

Lipsa de consens între părinți cu privire la viitoarea profesie a copiilor va influența alegerea făcută de copil, în sensul că aceasta se va contura cu greu, gradul de adeziune la ea va fi redus, iar materializarea opțiunii ezitantă și fără entuziasm.

Părinții transferă copiilor nemulțumirile lor profesionale, stereotipurile cu privire la muncă (grea, bănoasă, sigură, murdară, de prestigiu etc.) sau propriile aspirații nerealizate, faptul având efecte nefavorabile asupra acestora în alegerea și realizarea carierei.

Implicarea membrilor comunității în consilierea derulată în școală se poate dovedi extrem de benefică și instructivă pentru viitorii absolvenți ai anumitor etape de școlarizare.

Contactul nemijlocit al elevilor cu patroni, diferiți alți angajatori, manageri ai unităților de toate tipurile (economice, culturale, de servicii etc.), cu angajații reprezentativi pentru anumite domenii profesionale etc. se dovedesc experiențe de comunicare interpersonală benefice pentru ambele părți ale pieței muncii: angajatori și viitori solicitanți de locuri de muncă.

Uneori sfaturile venite din partea acestora pot fi greșite sau unilaterale. Elevii pot învăța și din aceste întâlniri cum să alege în cazul unor conflicte de interese sau de valori.

Elevul este prins într-o rețea de tipul parteneriatului social în cadrul căreia cele mai semnificative legături le are cu comunitatea locală (familie, școală, primărie, poliție) prin reprezentanții săi. Atâta vreme cât aceștia îl vor considera o persoană imatură, intervențiile lor vor fi la nivel superficial. Reala apreciere a adolescentului ar însemna conceperea unor proiecte de colaborare autentică, de exploatare a disponibilităților multiple ale generației tinere, în vederea armonizării discursului democratic al adulților investiți cu autoritate. Implicarea elevilor de la diferite niveluri și forme de școlarizare în elaborarea și derularea planurilor comunitare ar aduce la același numitor cererea și oferta de studiu, de petrecere a timpului liber, de pregătire pentru viața profesională, de învățare socială.

Mijloacele de informare în masă, purtătoare ale informației între toți factorii interesați de educarea tinerei generații, sunt responsabile de calitatea și relevanța mesajelor transmise spre uzul public (părinți, profesori, elevi, angajatori). Odată conectate la circuitul informației, toate instituțiile interesate au obligația de a contribui la îmbogățirea spectrului de cunoaștere a realității și dinamicii educaționale și ocupaționale.

INFLUENȚA SOCIALĂ ASUPRA GRUPULUI

*Prof. Samoilă Daniela-Mihaela
Inspector Școlar – Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea*

Influența socială formează nucleul disciplinei de psihologie socială, fiind responsabilă pentru toate comportamentele umane care nu sunt determinate doar biologic. Influența socială este definită ca fiind “orice schimbare pe care relațiile persoanei cu alții (indivizi, grupuri, instituții ori societatea în ansamblu) o produc asupra activităților ei intelectuale, asupra emoțiilor sau atitudinilor ei” (Abrams & Hogg, 1990). Astfel, termenul de influență socială se referă la modul în care oamenii sunt afectați de presiuni reale sau imaginare din partea altor persoane (Cialdini & Trost, 1998).

Se numără printre subiectele primelor cercetări de psihologie socială. Aici îi putem aminti pe Norman Triplett (1897-1898), care a studiat impactul co-acțiunii asupra performanței, sau pe Max Ringelmann (1913), care a avut ideea de a examina reducerea efortului individual în grup, urmași de cercetători precum Muzafer Sherif, Solomon Asch, Kurt Lewin, Stanley Milgram și Robert Cialdini.

Tipurile de influențe sociale care se răsfrâng asupra individului diferă atât în funcție de formă, cât și în funcție de puterea exercitată. Influența socială poate fi împărțită în trei forme care variază în funcție de puterea exercitată asupra individului, anume: conformitatea, complianța și obediența. Ele nu sunt tipuri de influențe sociale distincte din punct de vedere cantitativ. În toate cele trei cazuri, influența poate fi exercitată de o persoană, un grup sau o instituție și, în fiecare situație, comportamentul adoptat poate fi adaptativ sau dezadaptativ. Trebuie reținut faptul că oamenii nu capitulează întotdeauna sub presiunea socială. Uneori, oamenii își afirmă autonomia și nu cedează la presiunile de conformitate; alții răspund asertiv în fața cerințelor de complianță; iar câteodată, un grup de indivizi se revoltă în fața autorității.

Totuși, înainte de a analiza influența socială a conformismului vom prezenta succint câteva exemple de imitație, din cauza faptului că aceasta stă la baza achiziționării comportamentelor sociale, fiind principalul proces implicat în socializare (Boicu, 2002: 23-25). Dacă nu este ea însăși un tip de influență, imitația apare adesea ca element component în diferite forme de influență. În acest sens vom prezenta trei exemple:

În ultimii ani, o serie de studii care au ca subiecți o populație drăgălașă, au arătat că în primele 79 de ore de la naștere, bebelușii nu doar că se uită la chipurile celor din jur, dar, spre încântarea părinților de peste tot din lume, adesea imită gesturi cum ar fi mișcarea capului, ondularea buzelor și scoaterea limbii (Gopnik, Meltzoff & Kuhl, 1999).

Chartrand și Bargh (1999) au observat că, în timpul interacțiunilor de grup, comportamentele adoptate de un complice, anume ducerea frecventă a mâinii la frunte sau scuturarea frecventă a piciorului, influența comportamentul participanților la cercetare. Cadrele filmate arată că, fără să își dea seama, participanții preluau aceste comportamente.

Un lot de subiecți au fost rugați de Milgram și Toch (1969) să se oprească pe o stradă aglomerată din New York și să privească insistent timp de un minut la geamul de la etajul șase al unei clădiri de peste drum. Postați în apropiere, experimenterii fac fotografiile pentru a putea determina cu precizie câți trecători se opresc lângă participanți și câți se uită la rândul lor în sus, realizând o acțiune imitativă completă. Rezultatele acestui studiu amuzant, dar riguros din punct de vedere științific, dovedesc puterea influenței exercitată de numărul participanților: un participant determină 4% dintre trecători să se oprească și 42% să scruteze îndelung în aceeași direcție; 15 participanți determină 40% dintre trecători să se oprească și 86% să privească îndelung în aceeași direcție.

Exemplele de mai sus au în comun stabilirea corespondenței dintre comportamentul subiecților și al complicilor. Imitarea comportamentului poartă numele de efectul cameleon (the chameleon effect) (Chartrand & Bargh, 1999).

Imitația este larg răspândită, având rol important în adaptare. Chartrand și Bargh observă că interacțiunea socială este mai favorabilă în situația “comportamentelor sincronizate” decât în situația în care comportamentele sunt “nesincronizate.” În ultimul exemplu, corespondența dintre comportamentul trecătorilor și al complicelui este un indiciu clar de imitație. Totuși, în situația cu 15 participanți, Boicu (2002) explică că se poate trece spre influența exercitată de conformism dacă modelele de comportament au fost preluate în urma percepției unei norme de grup și dacă subiecții îi percep pe cei ce privesc în sus ca pe niște membri ai grupului intern.

Influența minoritară

Pînă la sfîrșitul deceniului al VIII-lea influența socială a fost în bună măsură confundată cu influența exercitată de majoritate. În cadrul a ceea ce Moscovici (1979) a numit “paradigma funcționalistă” s-au studiat mecanismele de reglare socială ce asigură perpetuarea normelor, felul în care indivizii aderă la normele majorității. Acest tip de abordare, ce are drept axiomă ideea superiorității sursei în raport cu ținta, fundează influența pe dependență normativă sau informațională. Grupul exercită o puternică presiune spre uniformitate, eliminând orice divergență de opinie prin sancțiuni severe (Schachter, 1951). El are mereu câștig de cauză în fața individului, ce trebuie să renunțe la adoptarea oricărei poziții deviate și să se conformeze normei. Schimbarea socială este opera grupului. Ea se produce lent, fără a pune în pericol coeziunea acestuia. Hollander (1960), prin teoria creditului idiosincronic, este singura voce distonantă în această perioadă. El evită acuzația de imobilism, făcând din indivizii cu statut înalt agenții inovației: liderul are inițiativa schimbării, dar numai după ce s-a conformat normelor, câștigându-și astfel poziția în grup.

Moscovici clădește “modelul genetic” sau “interacționist” pe ideea conform căreia conflictul social reprezintă mecanismul general al influenței. Din acest punct de vedere indivizii nu numai că își adaptează comportamentele la normele de grup, dar pot propune ei înșiși norme. Argumentând faptul că individul sau grupul restrîns de indivizi devianți în raport cu norma dominantă se află la originea inovației, această nouă paradigmă vizează să cerceteze condițiile în care o minoritate lipsită de putere, de status, de competență, de credit idiosincronic poate obține influență. În primele experimente inspirate de aceste idei, Moscovici a dezvoltat teoria consistenței. Asch (1951) arătase că un complice dând răspunsuri eronate în fața unei majorități de subiecți naivi este luat în derâdere, iar impactul său este nul. Potrivit propoziției de bază a modelului genetic, conflictul dintre minoritate și majoritate, întreținut de prima, provoacă transformarea atitudinilor majorității și deci schimbarea socială. Minoritatea realizează “gestionarea” eficientă a conflictului prin intermediul stilului ei de comportament, a cărui trăsătură principală o reprezintă consistența. Pentru Moscovici, stilul de

comportament corespunde organizării intenționale a semnelor verbale și non-verbale, ce permit comunicarea unei informații directe asupra obiectului, precum și a intențiilor persoanei ce-l adoptă.

Într-unul din experimentele de debut (Moscovici, Lage & Naffrechoux, 1969), în care se solicita subiecților să aprecieze culoarea unui diapozitiv albastru, o majoritate de 4 subiecți naivi se confruntă cu răspunsurile eronate a 2 complici. Minoritatea dă dovadă de o neclintită consistență, reiterând mereu răspunsul "verde". În aceste condiții, 8,42 % din răspunsurile majorității se modifică (în condiția de control se obțin numai 0,25% răspunsuri "verde"). Impactul minorității neconsistente, ce alternase judecățile false cu cele adevărate, se dovedește mult mai redus: 1,25%. Așadar, demersul unei minorități consistente diacronic și sincron (cei doi complici manifestaseră un acord total în judecățile lor) nu rămâne fără rezultat. Mugny (1975) a observat că stilul de comportament consistent este o chestiune mai delicată decât simpla repetare a răspunsului deviant, neținând seama de feed-back-ul receptorului. El a demonstrat că stilul de negociere - flexibil sau rigid - poate decide cuantumul de influență în condiții echivalente de consistență.

Dacă primele experimente au avut în vedere numai conformismul indus de minoritate, curând s-a înțeles că specificul influenței minoritare este de a nu se manifesta direct. Ideea că mecanismele acestui tip de influență sunt diferite de cele ale conformismului a apărut devreme, dar n-a primit confirmare decât începând cu 1976. În acest an, Moscovici și Lage au publicat rezultatele unei cercetări ce emiteau concluzia că minoritatea obține o influență latentă, în vreme ce influența majorității este manifestă și directă. Într-o paradigmă albastru-verde, subiecții expuși mesajului minoritar dau mai multe răspunsuri de verde într-un test ulterior de discriminare a culorilor decât cei aflați sub influența majorității. Moscovici (1980) a numit influența indirectă a minorității conversiune și a pus-o pe seama conflictului socio-cognitiv provocat de intervenția sursei minoritare. Împreună cu B. Personnaz, a realizat un experiment deosebit de ingenios pentru a testa această ipoteză. În acest studiu, modificarea codului perceptiv al subiecților corespunde influenței latente. S-a demonstrat (deși nu toți cercetătorii au obținut rezultate identice) că sursa minoritară, prin răspunsurile ei "verzi" în fața diapozitivului albastru, face ca subiecții să vadă imaginea consecutivă a albastrului ca fiind roșu.

Detectarea acestei influențe "ascuse" a minorității a devenit una din preocupările de bază ale cercetătorilor din acest domeniu. Pentru a o pune în evidență ei au studiat impactul minoritar asupra conținuturilor ce n-au fost explicit abordate de minoritate (influență indirectă) sau au măsurat influența după un anumit timp (influență întârziată). Dar mai întâi, de ce nu obține minoritatea influență manifestă? Explicația se axează pe procesul de comparare socială cu sursa, ce are loc în orice situație de influență.

Bibliografie:

1. Popoviciu, Salomea, „Psihologie socială. O abordare contextuală a individului ca actor social”, Editura Emanuel University Press, Oradea, 2013.

2. Boncu, Ștefan, Psihologie și societate, Editura EEOTA, Iași, 1999.

BUGETUL DE STAT

**Contabil șef C.J.R.A.E. VÂLCEA
Iordăchescu Brîndușa**

Este principalul mijloc sau instrument utilizat în politica economică în toate țările. Prin intermediul său, prezența statului în economie dobândește caracter general. Bugetul de stat reprezintă un tablou, o balanță cu două părți – venituri și cheltuieli, fiecare dintre acestea fiind detaliată pe capitole, adică pe surse de venituri și obiective de cheltuieli. Se stabilește de regulă anticipat pe un an. Veniturile și cheltuielile sunt în funcție de evoluția care se estimează că o va avea economia. Veniturile acestuia se compun din :

a) Venituri fiscale:

- Impozite directe pe profit, salarii, venituri ale liber-profesioniștilor etc.;
- Impozite indirecte : taxa pe valoarea adăugată (TVA), accize, taxe vamale, alte taxe;

b) Venituri nefiscale: din profitul Băncii Naționale a României, al regiilor autonome etc.;

c) Venituri din capital: din valorificarea unor bunuri ale statului;

d) Încasări din rambursarea împrumuturilor acordate.

Cheltuielile bugetului de stat au următoarele destinații:

- Servicii publice generale;
- Apărare, ordine publică și siguranță;
- Acțiuni social-culturale;
- Servicii de dezvoltare publică, locuință;
- Acțiuni economice;
- Alte acțiuni;
- Împrumuturi acordate și alte plăți.

Atât în elaborare, cât și în execuția bugetului, se urmărește echilibrarea celor două părți: a veniturilor cu cheltuielile. În general, în teoria și practica economică se consideră că un buget echilibrat exercită un efect neutru asupra economiei. Dacă însă totalul cheltuielilor depășește veniturile, bugetul este deficitar. Pentru a susține totuși cheltuielile fără acoperire în venituri, statul recurge fie la împrumuturi, fie la emisiune de bani fără acoperire în bunuri și servicii, fie la amândouă soluțiile. Împrumuturile făcute pentru acoperirea deficitului bugetar reprezintă datoria publică. Efectele deficitelor bugetare asupra economiei diferă în funcție de mărimea și durata lor. Când deficitul se manifestă pe termen scurt și nu are dimensiuni prea mari, poate avea anumite efecte stimulative, dar dacă se perpetuează timp îndelungat sau dacă este mare, are efecte negative sigure.

În cazul în care veniturile depășesc cheltuielile, bugetul este excedentar. Peste un anumit nivel, considerat minim, excedentul bugetar are efecte negative asupra economiei, întrucât lasă nefolosite sau amână folosirea pentru mai târziu a unor resurse financiare care ar putea contribui la sporirea producției de bunuri și servicii. Cerințele economice și sociale tot mai numeroase și mai mari cărora statului trebuie să le facă au determinat o tendință de creștere a resurselor financiare mobilizate și folosite prin buget. Calea de asigurare a acestora resurse o constituie creșterea fiscalității (impozitelor). Impozitele mai mari diminuează însă resursele pe care agenții economici le-ar folosi pentru consumul personal, pentru a-și lărgi investițiile și a crea noi locuri de muncă. Invers, diminuarea impozitelor ar face imposibilă realizarea unor programe economice și sociale guvernamentale sau locale, ceea ce ar atrage numeroase nemulțumiri.

Incidențele impozitelor și taxelor asupra economiei conduc la concluzia că sistemul lor trebuie astfel conceput încât să asigure un anumit echilibru între veniturile care le rămân agenților economici după impozitare și cele preluate de stat, să-i stimuleze pe cei care acționează în economie pentru a realiza venituri tot mai mari și să aducă la bugetul de stat sumele de care acesta are nevoie. În țara noastră, în ultimii ani, bugetul a fost permanent deficitar, ca urmare a mai multor cauze, dintre care reținem: evoluția economiei naționale sub nivelul estimărilor luate în calculul veniturilor bugetului, utilizarea veniturilor bugetare pentru realizarea unor obiective cu eficiență scăzută, creșterea exacerbată a costurilor sociale ale reformei inadecvat concepute și aplicate, evaziunea fiscală și economia subterană. Bugetul de stat este aprobat anual de parlamentul țării la propunerea guvernului și devine lege, iar execuția sa este obligatorie. Realizarea unui buget excedentar este un fenomen pozitiv, determinat de faptul că economia țării a evoluat în anul respectiv cu rezultate mai bune decât se prevăzuse.

Bibliografie:

- ASE, *Catedra de Economie și Politici Economice, Economie, ediția a șaptea, Editura Economică, București, 2005*
- *Economie: manual pentru clasa a XI-a/Ilie Gavrilă, Paul Tănase Ghiță, Dan Nițescu, Constantin Popescu-București; Editura Economică Preuniversitară, 2006*
- Begg, D., Fischer, S., Dornbusch, R., *Economics, McGraw-Hill, Inc., New York, 2004*

TIPURI DE COMUNICARE UMANĂ

*Director Cumpănășoiu Teodor-Sorin
Liceul „Preda Buzescu” Berbești, jud. Vâlcea*

Comunicarea este un element esențial al vieții sociale. Ea nu este însă un dat, ci un produs al vieții sociale. În societățile moderne cel puțin, asistăm la o diversificare deconcertantă a sistemelor de comunicare umană, semn evident că facilitarea unei relații cât mai adecvate și cât mai profitabile cu ceilalți se face prin intermediul sistemelor de semne. În timpurile vechi, relația de comunicare dintre oameni era mijlocită de

sisteme de semne rudimentare, precum strigătele, semne vizuale, gesturile etc. În general, aceste sisteme de semne aveau o legătură directă cu obiectul sau situația reprezentate, astfel încât semnificația era dedusă spontan, pe baza bunului-simț, și nu în conformitate cu regulile semnelor, ca în sistemele moderne de comunicare. Fenomen extrem de complex dacă avem în vedere varietatea codurilor, canalelor, situațiilor și modalităților în care se produce, comunicarea umană beneficiază de tipologii diverse, diferențiate în funcție de criteriul asumat. În funcție de numărul participanților și tipul de relație dintre aceștia, sunt delimitate următoarele tipuri de comunicare:

- a) Comunicarea intrapersonală;
  - b) Comunicarea interpersonală;
  - c) Comunicarea de grup;
  - d) Comunicarea publică;
  - e) Comunicarea de masă.
- a) *Comunicarea intrapersonală* este acel tip de comunicare în care emițătorul și receptorul sunt una și aceeași persoană. E acea tainică relație în care o persoană ascultă propria voce interioară și poartă un dialog cu sine. Din punctul de vedere al formării și dezvoltării personalității, acest dialog cu sine constituie o practică terapeutică de tip intelectual și emoțional: a pune problemele mai întâi în raport cu propria conștiință înseamnă o purificare cognitivă, dar și o descărcare emoțională.
  - b) *Comunicarea interpersonală* (diadică) este aceea în care emițătorul și receptorul sunt persoane distincte. Ea respectă schema clasică a procesului de comunicare și e probabil forma cea mai răspândită de comunicare. Este important de precizat că într-o comunicare interpersonală partenerii împărtășesc o relație clar definită. *Comunicarea interpersonală* pune cel mai bine în evidență o dimensiune fundamentală a ființei umane: nevoia de celălalt. Grație ei putem să-i cunoaștem mai bine pe semenii noștri, să stabilim relații sau prietenii, să ne exercităm influența asupra celorlalți, iar prin ei să ne cunoaștem pe noi înșine.
  - c) *Comunicarea de grup* este o formă a comunicării interpersonale, deoarece răspunde exigențelor acesteia. Ceea ce o particularizează în cadrul comunicării interpersonale ține de faptul că, deși emițătorul și receptorul sunt persoane diferite, numărul lor, în fiecare ipostază în parte, nu este restricționat la o singură persoană. Forma aceasta de comunicare mai este numită uneori și comunicare polilogală. Tipică pentru această formă de comunicare este comunicarea în grupul mic, unde membrii se află față în față, în contact direct, ceea ce permite fluxul liber al informațiilor.
  - d) *Comunicarea publică* este o formă a comunicării interpersonale: emițătorul este unic, iar receptorul se constituie dintr-un auditoriu mai larg. Comunicarea publică a beneficiat de una dintre cele mai eficiente mediatizări și de analize pertinente, mai ales în Antichitate și în epoca modernă. În această categorie intră prelegerile universitare, discursul electoral, comunicările științifice, alocuțiunile la microfon în săli pline sau piețe publice și multe altele. De cele mai multe ori, obiectivul discursului public era câștigarea auditoriului prin convingere și persuasiunea.
  - e) *Comunicarea de masă* este determinată de cel puțin două caracteristici: amplitudinea publicului receptor și canalele prin care se realizează comunicarea. În ceea ce privește publicul, mărimea lui este considerabilă. Închipuiți-vă milioane de oameni așezați în fața televizorului, urmărind atacul terorist asupra turnurilor gemene din New York sau citind ziare despre luarea de ostatici într-un tren din Moscova. Comunicarea de masă este și rămâne o intenționalitate: nu putem ști cu exactitate natura receptorilor, finalitățile comunicării, dacă ea și-a atins sau nu scopul. Mesajele transmise prin mass-media beneficiază de un feed-back întârziat, slab și incomplet din partea publicului. Cu toate acestea, este o formă de comunicare utilizată frecvent și cu un impact considerabil.

Psihologia socială se interesează de întreaga semantică a conduitei comunicative, care se dezvoltă numai prin luarea în considerație a variabilelor psihologice, cognitive și sociale. Fiecare situație de comunicare este unică, iar emițătorul este un „creator” care furnizează prin mesajul său un ansamblu de informații, în funcție de viziunea sa asupra obiectului comunicării, de structurile cognitive, de reprezentările situației de comunicare și ale interlocutorului, de statutul său social și nu în ultimul rând, de prejudecățile și stereotipurile care vor determina natura relațiilor lui cu interlocutorul.

Metafora orchestrei, propusă de Școala de la Palo Alto, face din comunicare un tot întreg, un proces social permanent în care diverse sisteme de comportament concură la producerea sensului: „Comunicarea nu poate fi concepută decât ca un sistem cu multe canale, la care actorul social participă în fiecare moment, fie că vrea sau nu...În calitate de membru al unei anumite culturi, el face parte din

fenomenul comunicării, așa cum muzicianul face parte din orchestră. Dar în această vastă orchestră culturală nu este nici șef, nici partitură. Fiecare cântă acordându-se la ceilalți. Doar un observator extern, un cercetător al comunicării, poate să identifice partitura ascunsă și să o transcrie, fapt care, evident, se va dovedi extrem de complex și de dificil.”

Bibliografie:

Golu, M. , Fundamentele psihologiei, Editura „România de mâine”, București,2000

Sălăvăstru, D., Didactica psihologiei, Editura Polirom, Iași, 1999

Sălăvăstru, D., Psihologia educației, Editura Polirom, Iași, 2004

COMPORTAMENT EMOȚIONAL

*Prof. Înv. Primar – Cumpănășoiu Lavinia-Elena
Liceul „Preda Buzescu” Berbești, Jud. Vâlcea*

Adesea, emoțiile ne sunt cele mai bune călăuze, ajutându-ne să spunem și să facem cel mai potrivit lucru într-o situație dată, însă acest lucru nu e valabil pentru toată lumea. Totuși dacă am putea să ne blocăm complet emoțiile, am înrăutăți lucrurile, fiindcă oamenii din jur ar crede că suntem prea detașați sau și mai rău, inumani. Uneori poate fi foarte dificil să trecem prin tot repertoriul de emoții arătând, în același timp, că ne pasă de cel de lângă noi și că rămânem niște persoane echilibrate, lipsite de exagerări. Alți oameni au problema opusă: simt emoții, dar nu le exprimă așa cum e de așteptat, se spune despre ei că sunt prea reținuți.

După cum nu putem controla momentul declanșării emoțiilor, tot așa nu ne putem controla cuvintele și acțiunile atunci când suntem complet și de emoții. Suntem însă capabili de a ne modera comportamentul emoțional pe care l-am regretat ulterior, de a ne inhiba expresiile și de a ne tempera acțiunile și vorbele. De asemenea, dacă avem această problemă, putem învăța cum să nu fim prea reținuți și să nu mai părem ca lipsiți de emotivitate. Ar fi și mai bine dacă am putea să ne alegem dispoziția interioară și modul de exprimare a trăirilor, astfel încât să ne manifestăm emoțiile într-o manieră constructivă. Un standard de comportament emoțional constructiv a fost căutat încă din vremea lui Aristotel. Emoțiile trebuie să fie prezente în doze potrivite, proporționale cu evenimentul declanșator, trebuie să fie exprimate la timpul cuvenit, să fie în acord cu declanșatorul emoțional și circumstanțele în care acesta s-a ivit, în fine trebuie să fie exprimate de o manieră potrivită, nedăunătoare. Desigur, aceste idei sunt foarte abstracte, dar explică motivele pentru care uneori, după consumarea faptului, ne regretăm comportamentul. Cuvintele și acțiunile provocate de emoții par să fie justificate și necesare. Dacă am încerca să ne controlăm, s-ar da noi o luptă între eforturile deliberate și comportamentul emoțional involuntar. Acest conflict ar fi mai intens pentru cei predispuși la emoții puternice. Uneori, tot ce putem face să batem în retragere. Pentru unele persoane, chiar și acest lucru e un act important de voință. Cu exercițiu, moderarea comportamentului devine mai ușoară, dar e nevoie de timp, concentrare și înțelegere. Există anumiți factori care determină când și cum poate fi aplanat un declanșator și există, în același timp o altă serie de factori asociați ce stabilesc când avem cele mai mari șanse de a ne modera comportamentul emoțional. Dacă nu reușim să ne controlăm există câțiva pași pe care îi putem urma ca să profităm de pe urma eșecului, reducând probabilitatea ca aceasta să reapară.

Trebuie să înțelegem cum sunt generate comportamentele respective și cum putem influența acest proces. Vom începe cu semnalele: expresiile emoționale. Semnalele emoțiilor emise de alte persoane determină adesea acum ne vom interpreta cuvintele și acțiunile. Expresiile lor determină propriile noastre răspunsuri, ceea ce afectează interpretarea pe care o dăm cuvintelor, motivelor, atitudinilor și intențiilor acelei persoane. Deși nu există niciun semnal extern care să-i informeze pe cei din jur că gândim, și cu atât mai puțin ce anume gândim, lucrurile nu stau deloc așa în cadrul emoțiilor. Deși gradul de expresivitate diferă de la individ la individ, emoțiile nu sunt invizibile sau tăcută. În afară de cazul în care ne controlăm expresiile, cei care ne privesc și ne ascultă pot înțelege cum ne simțim. Însă chiar și atunci când cineva se controlează, putem detecta o reminiscență a emoțiilor. E neplăcut ca ceilalți să afle în permanență cum ne simțim, chiar și cei mai

extrovertiți oameni preferă uneori să-și țină sentimentele nu mai pentru ei. O altă caracteristică remarcabilă a sistemului de semnale emoționale ar fi că e întotdeauna activat și pregătit să transmită instantaneu orice emoție.

Gândiți-vă la posibilitățile deschise de existența unui întrerupător care să rămână în poziția „închis” oricât am dori noi. În primul rând, creșterea la copiii ar deveni imposibilă. Dacă am menține comutatorul pe „închis”, cum am putea știi ce și cum trebuie să facem? Semnalele emoției apar aproape simultan cu emoția propriu-zisă. Când suntem triști, vocile ne devin automat mai încete și mai joase, în timp ce colțurile interioare ale sprâncenelor se ridică. Dacă emoția crește constant pe o perioadă de câteva secunde, semnalele se intensifică. Acestea marchează clar începutul unei emoții și într-o măsură mai mică, sfârșitul ei. Prezența emoției va colora vocea, dar e mai puțin sigur că vor exista schimbări ale expresiilor faciale. Putem știi când o persoană nu mai e stăpânită de o emoție dacă înregistrăm absența emoției din voce și nu-i mai vedem expresia facială specifică, sau dacă dimpotrivă auzim și vedem semnalele următoarei emoții. E important să reținem că semnalele emoționale nu ne spun nimic despre sursa lor. Știm când cineva e furios chiar dacă nu avem idee din ce motiv. Poate fi furios pe noi, pe el însuși ori pe un lucru care nu are nicio legătură cu noi. Uneori putem afla răspunsul dacă analizăm contextul imediat.

Bibliografie:

Ekman, Paul, Emoții date pe față: cum să citim sentimentele de pe chipul uman, Editura Trei, București, 2011

PERCEPȚIEI ÎN CUNOAȘTEREA CELUI DE LÂNGĂ NOI

**Prof. Faităr Cristian Cosmin
Șc. Gimn. Nr. 5, Râmnicu – Vâlcea**

Oare cunoașterea de sine și cunoașterea semenilor noștri nu ar conduce la o mai bună eficiență a activității educative? Cu siguranță răspunsul este afirmativ, mai ales când e vorba despre „a lucra cu oamenii”. „Cunoaște-te pe tine pentru a-i putea cunoaște pe alții” – poate așa ar trebui să sune un dicton merit să evidențieze necesitatea autocunoașterii. Îndreptându-ne spre sfera proceselor psihice, ne întrebăm cum influențează acestea cunoașterea.

Prin percepție, înțelegem reflectarea în conștiința omului a obiectelor și fenomenelor care acționează direct asupra receptorilor. În percepție are loc ordonarea și unificarea diferitelor senzații în imagini integrale ale fenomenelor respective. Împreună cu senzațiile, percepțiile asigură orientarea senzorială nemijocită a omului în lumea înconjurătoare. Atunci când privim un lucru, ochii noștri primesc informația sub formă de lumină, care ajung la retină. Celulele vizuale din retină convertesc informația purtată de undele de lumină în semnale electrice, care sunt transmise zonei vizuale a cortexului. Informația transmisă este codificată în funcție de jocurile de lumină, umbre și culori, dar atunci când ne uităm la un obiect, vedem mult mai mult decât atât. Ceea ce percepem, de fapt, nu sunt jocuri de lumină, umbre și culori, ci obiectul.

Mai mult, îl recunoaștem, știm dacă am mai văzut sau nu ceva asemănător. Creierul nu primește informația în mod pasiv, el o integrează și încearcă să-i prindă sensul. Când privim ceva, „ghicim” inconștient sau formulăm o ipoteză asupra perceptului. Percepția ocupă un rol esențial în cunoașterea semenilor. Nicio persoană nu poate înțelege complet altă persoană pentru că niciun om nu împărtășește direct motivele, gândurile și sentimentele celuilalt. Singurul eu la care avem acces imediat este eul propriu. Cunoașterea celorlalți oameni nu vine indirect și fragmentar. Totuși încercăm cu pasiune să „umplem” abisul dintre o minte și alta, căci fericirea și supraviețuirea noastră depind de judecățile corecte ale persoanelor.

Psihologii s-au preocupat îndelung cu privire la procesul indirect și misterios prin care obținem „la connaissance d'autrui” (cunoașterea celuilalt). În cel mai bun caz, imaginea noastră despre o altă persoană este numai un fenomen – o imagine în mintea noastră – o replică grosieră și expeditivă a realității obiective. Așa cum s-a menționat, percepția nu este o cameră fotografică, ea ordonează indicii externi care vin la simțurile noastre. Deși nu cunoaștem direct realitatea externă, conținutul percepției corespunde într-o anumită măsură cu ceea

ce se află „acolo afară”. Această dilemă obsedează toate științele. Chiar fizicianul cunoaște numai fenomenele și nu adevărul absolut. Efortul său, ca și cel al psihologului, este să facă lumea sa fenomenală să corespundă cât mai apropiat posibil cu „ding an sich”(lucrul în sine)necognoscibil. Această dilemă kantiană este accentuată în special când se aplică la problema înțelegerii oamenilor. Spunem mai degrabă că „percepem” sau „judecăm” pe cel de lângă noi, decât îl percepem literalmente. Apar însă diferite probleme care intervin atunci când dorim să-i descoperim pe cei alături de care trăim.

În primul rând, ne lovim de „accesibilitatea celuilalt”. Mark Twain scria: „Fiecare e o lună și are o parte întunecată pe care nu o arată niciodată nimănui”. Admițând că toți încercăm să ținem ascunse de ochii indiscreți anumite străfunduri ale naturii noastre, ne deosebim totuși foarte mult în funcție de măsura în care ne ascundem. Unii oameni se lasă cunoscuți total de o mare varietate de semeni, alții „amuțesc” în ceea ce privește majoritatea subiectelor, față de majoritatea oamenilor. Astfel, se poate spune despre unii că sunt voluntar „deschiși”sau extrovertiți, iar alții „enigmatici” sau introvertiți.

Un alt factor în cunoașterea celuilalt îl reprezintă „primele impresii”. Pare evident, deși nu e întotdeauna adevărat că, pe măsură ce vedem sau auzim mai multe despre comportamentul unei persoane, cu atât mai exactă este judecata noastră referitoare la el. Totuși, este surprinzător caracterul extensiv al judecăților noastre bazate doar pe indiciile cele mai sărace. Rapiditatea uimitoare cu care sunt făcute primele judecăți poate fi ușor demonstrată: ne aflăm într-un mijoc de transport în comun, deschidem ochii și privim două-trei secunde un alt pasager, după care închidem ochii și reflectăm asupra impresiilor , pe măsură ce apar.

Odată cu privirea cea mai scurtă, apare un proces mental complex, care are ca rezultat, într-un timp scurt, poate treizeci de secunde, judecăți privitoare la sexul, vârsta, statura, naționalitatea, clasa socială și ocupația străinului, odată cu unele aprecieri vagi referitoare la bunăvoința, dominantă, temperamentul său, suferințele trecute, „rigiditatea” și chiar cinstea sa. La o cunoaștere ulterioară, multe din aceste impresii s-ar dovedi fără îndoială greșite, dar exercițiul servește pentru a atrage atenția asupra caracterului rapid structural al judecăților noastre. Experimentele au demonstrat că, în timp ce trăsăturile personale sunt căutate și percepute, „judecătorul” încearcă adesea în plus să-l pună pe celălalt într-o categorie. De asemenea, dacă primele impresii sunt numeroase, bogate și variate, judecătorii sunt flexibili, deoarece informația suplimentară corectează și largesc rapid prima judecată, în timp ce aceia care văd puțin la început probabil că păstrează o impresie stereotipă și săracă.

Al treilea aspect în percepția persoanei îl reprezintă „aptitudinea de a judeca”. Bronfenbrenner, Harding și Gallwey au studiat două tipuri de aptitudini în acest sens: sensibilitatea față de un celălalt generalizat(cunoaștem modul în care omul se comportă în general) și sensibilitatea interpersonală care se referă la aptitudinea de a percepe cum se simte o anumită persoană dintr-un grup față de o problemă, total separat de o opinie medie. Investigațiile subliniază faptul că cele două aptitudini sunt în general independente. Aceia care sunt judecători buni ai „publicului” nu sunt în mod necesar judecători buni ai „persoanei”.

E important să-i cunoaștem pe ceilalți și e important să ne facem cunoscuți, înțelegi în fața celorlalți. Efortul nostru este să sesizăm corect motivele și intențiile celuilalt, căci atunci am cunoaște liniile directoare ale vieții lui, dar sarcina nu este ușoară. Un mare număr de factori influențează succesul sau eșecul nostru. Oamenii diferă mult în ceea ce privește accesibilitatea lor și total separat de autodezvăluirea deliberată, constatăm că unele personalități sunt relativ deschise, altele enigmatice în structura lor proprie. primul nostru impuls este acela de a insera oamenii în categorii familiare, de a-i înzestra cu stereotipuri. Când la primele noastre impresii se adaugă mai multă informație, devenim mai siguri în judecata noastră, deși nu în mod necesar și corect. Darul sensibilității interpersonale pare să fie corelat cu experiența și maturitatea, cu inteligența, cu complexitatea cognitivă și autointuiția. În plus, un bun judecător e probabil bine adaptat în grupuri, dar și detașat, posedă valori estetice superioare și e dotat cu un fel special, de înclinație psihologică, numită „intraceptivitate”. Procesul perceperii persoanei este în aceeași măsură asemănător și diferit de toate celelalte procese perceptive. Diferența este aceea că obiectele umane, spre deosebire de alte obiecte, ne impresionează prin scopurile lor față de noi și prin relativa lor imprevizibilitate.

Așadar, procesul perceptiv este unul complex și deosebit de relevant în cunoașterea celui de lângă noi. Nu putem să devenim „mașini automate”, nu putem să pierdem ceea ce ne conferă caracterul uman, nu putem să ne neglijăm, căci o sarcină majoră în viață este aceea de a realiza cu succes percepția noastră reciprocă.

Bibliografie:

Miclea, Mircea – Psihologie cognitivă, Editura Polirom, Iași, 1999, p. 51-78

Allport, Gordon – Structura și dezvoltarea personalității, E.D.P.,București, 1991, p. 493 - 519

COMPETENȚELE PERSONALE ȘI MEDIUL PROFESIONAL

*Ec. Anghel Daniela-Carmen
Școala Gimnazială Nr. 5 Rm. Vâlcea*

Atunci când vorbim despre competențe personale ne referim la abilitatea de a realiza o acțiune, de a îndeplini o misiune profesională la standardele cerute cu ajutorul cunoștințelor, al abilităților și al aptitudinilor. Cu cât dispunem de mai multe competențe personale, cu atât suntem mai pregătiți să găsim soluții și să ne creăm o viață profesională cât mai împlinită. Pentru ocuparea oricărui job recrutorii folosesc o listă de competențe specifice pe care doresc să le identifice la potențialul angajat. Altfel spus, pentru majoritatea joburilor disponibile în companii, fișa postului cuprinde și un set clar de competențe necesare pentru buna desfășurare a activității respective.

Cele mai frecvent întâlnite competențe necesare în mediul profesional sunt abilitățile de comunicare, de organizare și de lucru în echipă.

Schimbările produse de contextul economic din ultimii doi ani au determinat în mod automat modificări și la nivelul cerințelor de competențe în cadrul companiilor și al organizațiilor nevoite să se confrunte cu noi situații.

Astfel, pentru perioada pe care o parcurgem topul celor mai apreciate competențe utile în mediul profesional include:

1. Eficiența la locul de muncă. La ora actuală nu sunt apreciați angajații care lucrează mult peste program fără rezultate vizibile, ci acei angajați care reușesc să realizeze obiectivele și sarcinile de lucru la un nivel calitativ ridicat, cu cât mai puține resurse și într-un timp cât mai scurt.

2. Viziunea despre obiectivele afacerii pe termen scurt, mediu și lung contribuie în mod esențial la crearea unei strategii de lucru cât mai eficiente și în concordanță cu atingerea acestora. Aceasta este o competență extrem de utilă în cazul managerilor, al executivilor și al liderilor din companii.

3. Flexibilitatea în abordarea situațiilor de lucru, a interacțiunilor din mediul profesional este foarte apreciată în prezent în cadrul companiilor tocmai datorită numeroaselor schimbări intervenite la nivel economic și necesității de a reacționa rapid și de a se adapta la noile contexte. Flexibilitatea se manifestă atât la nivelul acceptării unor noi sarcini de lucru, a lucrului într-o nouă echipă, un nou departament sau proiect, cât și la nivel de abordare diferită a unor situații similare din trecut.

4. Proactivitatea reprezintă întotdeauna un avantaj pentru angajatul care se interesează de inovațiile din domeniul în care lucrează, de noile produse sau servicii existente pe piață, propune idei, proiecte, soluții. O astfel de atitudine face diferența între angajatul care își îndeplinește sarcinile și cel care se evidențiază ca fiind un angajat ce aduce valoare companiei în care lucrează.

5. Orientarea spre rezultat contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivelor profesionale proprii, ale echipei, ale departamentului sau ale companiei. Într-o lume economică tot mai competitivă, această competență devine tot mai necesară și mai apreciată de către angajatori.

6. Seriozitatea la locul de muncă în ceea ce privește respectarea programului, a sarcinilor de lucru, a celorlalți colegi, constituie o calitate apreciată la angajați.

7. Comportamentul adecvat față de colegi, superiori, colaboratori, parteneri ai companiei este una dintre competențele căutate de către angajatori.

8. Capacitatea de a lucra în echipă constituie un criteriu important pentru mulți recrutori atunci când selectează viitorii angajați. Această capacitate devine obligatorie pentru alegerea persoanelor celor mai potrivite să lucreze în departamente care presupun interacțiunea și cooperarea cu ceilalți membri sau în cadrul unor proiecte unde realizarea obiectivelor depinde în mare parte de buna relaționare și implicare a participanților.

9. Comunicarea eficientă a fost întotdeauna necesară pentru majoritatea tipurilor de joburi și definitorie pentru joburile care presupun lucrul direct cu clienții sau cu mult personal. Comunicarea eficientă presupune exprimarea clară, concisă a ideilor, dar și ascultarea activă și respectarea părerilor celorlalți angajați, parteneri, colaboratori sau parteneri de discuție, evitarea conflictelor.

10. Dorința de a învăța continuu este la ora actuală și va fi și în viitor utilă, dar mai ales necesară angajaților și profesioniștilor care doresc să fie în permanență informați despre progresele și noutățile din domeniul lor de lucru, despre noile produse și servicii existente pe piață, despre proiectele și inițiativele din aria lor de expertiză la nivel național sau internațional. Formarea continuă conduce la abordarea unor noi domenii de lucru, la

extinderea posibilităților de angajare și de dezvoltare personală și profesională, la menținerea pasului cu evoluția și schimbările economice, sociale și profesionale.

Alte competențe personale apreciate de către recrutori mai sunt: organizare, planificare, sinteză, analiză, inovare, adaptabilitate, managementul timpului.

Sursa: <http://ZonaWellness.wordpress.com>

EDUCAȚIA ȘI PROVOCĂRILE LUMII CONTEMPORANE

Prof. Antone Monica

Prof. Ungureanu Elena

Școala Gimnazială Nr. 5, Rm.-Vâlcea

„Omul nu poate deveni om decât prin educație”- spunea Kant, prin urmare omul nu se naște om: „tot ceea ce constituie umanitate: limbajul și gândirea, sentimentele, arta, morala – nimic nu trece în organismul noului născut”- fără educație.

Menirea educației este aceea „de a înălța pe culmi mai nobile de viață omul, comunitatea etnică și umanitatea, prin cultivarea valorilor spiritului”.

Educația este unul dintre fenomenele care a apărut o dată cu societatea umană, suferind pe parcursul evoluției sale, modificări esențiale. De la acțiunea empirică de pregătire a tinerei generații pentru viața socială educația a parcurs un drum lung devenind o adevărată știință cu statut propriu. Epoca actuală a informatizării, a călătoriilor interplanetare, a interdependențelor culturale, economice sau de altă natură, pune probleme cu care omenirea nu s-a confruntat niciodată în istoria sa. Obiectivată în cele trei ipostaze (formală, nonformală și informală), educația este chemată să formeze personalități ușor adaptabile la nou, creative și responsabile.

Realitatea contemporană demonstrează că rolul școlii nu numai că nu s-a diminuat, ci a devenit tot mai complex. Ideile libertății și descătușării, umanismului și creativității în educație ne îndeamnă să distrugem zidul de nepătruns al gândirii materialiste care ani în șir a creat stereotipii eronate. În actualul context, avem nevoie de o educație dinamică, formativă, centrată pe valorile autentice. În societatea actuală, caracterizată prin, mobilitate economică, politică și culturală, noua ordine educațională nu se concepe fără avangarda mișcării pedagogice teoretice și a praxis-ului educațional. Specialiștii sunt de acord cu patru teze pe care trebuie să se bazeze acțiunea constructivă:

- educația este azi în centrul preocupării tuturor popoarelor;
- învățământul trebuie să fie considerat în orice societate, ca un ansamblu omogen, care să reflecte nevoile societății și mijloacele de care dispune pentru satisfacerea lor;
- criza existentă se manifestă pe două planuri: decalajul existent între aspirațiile

individului și nevoile societății, pe de o parte, și capacitățile sistemului de învățământ, pe de altă parte, și prăpastia existentă între țările în curs de dezvoltare și cele industrializate.

Marile probleme cu care se confruntă omenirea cer o rezolvare urgentă, prin folosirea celor mai eficiente mijloace și forme de educație. Se consideră că abandonarea valorilor tradiționale ale educației, lipsa unui sistem axiologic de educație prin valori și pentru valori și criza de conștiință morală și spirituală a adus școala și educația în fața imperativelor lumii contemporane.

S-a considerat că dezvoltarea nu poate fi autentică fără pace, că pacea nu poate fi autentică fără respectarea drepturilor omului și asigurarea libertăților fundamentale, că, la rândul lor, aceste libertăți și drepturi sunt iluzorii acolo unde domnește mizeria, foametea și analfabetismul. Aceste evoluții l-au condus pe Aurelio Peccei la introducerea unui nou concept, acela de *problematică a lumii contemporane*.

A. Toffler afirma că trebuie create „consilii ale viitorului” care au nevoie de planificatori profesioniști, dar și de studenți, de tineri care caută responsabilitățile și le văd ca fiind aducătoare de beneficii și satisfacții.

Conceptul s-a impus și este folosit astăzi în mod frecvent. El pune în lumină tocmai caracteristicile acestei problematice, care se impune atât colectivităților naționale, cât și grupurilor și în cele din urmă persoanelor.

Pe ansamblu, problematica lumii contemporane prezintă:

- caracter universal, în sensul că nici o țară de pe glob și nici o regiune nu se poate plasa în afara acestei problematice;
- caracterul global, în sensul că ea afectează toate sectoarele vieții sociale, constituind o sursă de probleme deschise și, în unele cazuri, de dificultăți atât pentru sfera vieții materiale, cât și pentru cea a vieții spirituale;
- o evoluție rapidă și greu previzibilă, în sensul că oamenii se văd puși în fața unor situații complexe pentru care nu sunt pregătiți, pentru abordarea cărora nu au metode sau soluții adecvate;
- caracterul pluridisciplinar, adică cu conexiuni puternice și numeroase în fața acestor demersuri epistemologice; oamenii, tentați să folosească demersuri unidisciplinare și nu pluridisciplinare, se văd dezorientați;
- caracter prioritar și presant, în sensul că presiunile exercitate asupra comunității mondiale și a fiecărei comunități naționale sunt puternice, de neelucidat, cerând răspunsuri prompte, ingeniozitate și deseori eforturi financiare importante.

Bibliografie

1. Tomșa, Ghe., 2005, *Psihopedagogie preșcolară și școlară*, Ministerul Educației și Cercetării, București.
2. Cucuș, C., 1998, *Psihopedagogie*, Editura Polirom, Iași
3. Joița, E., 2003, *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*, Editura Arves, Craiova.
4. Toader, A.D., 1995, *Psihologia schimbării și educația. Polarități și accente ale procesului educațional*, EDP București.
5. Macavei, E., 1997, *Pedagogie. Propedeutică. Didactică*, EDP București.

FORMELE EDUCAȚIEI

Prof. Apostolescu Larisa
Școala Gimnazială Nr. 5, Râmnicu-Vâlcea

Educația este un fenomen care a apărut odată cu societatea umană și care a suferit pe parcursul dezvoltării societății o serie de modificări. De la acțiunea empirică de pregătire a tinerei generații pentru viața socială și până la acțiunea fundamentată din epoca modernă, educația a parcurs un drum lung devenind o știință autentică, cu legități și statut propriu.

Din perspectiva educației permanente, învățământul apare ca o etapă importantă în formarea individului, dar nu singura. Pornind de la conceptul de învățare și prin echivalența cu acesta, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, Coombs și Ahmed au diferențiat trei tipuri de educație: formală, nonformală și informală.

Educația formală

Educația formală reprezintă totalitatea acțiunilor sistematice și organizate, proiectate și desfășurate în instituții specializate și urmărește finalități explicite, având scopul formării și dezvoltării personalității. Acest tip de educație formală se realizează prin procesul de învățământ, ceea ce semnifică respectarea actelor oficiale. Educația oficială are următoarele atribute: organizată conștient, sistematică, instituționalizată, reglementată, coordonată, dirijată, planificată, evaluată, așadar este expresie a unei politici educaționale.

Educația formală ajută la o asimilare permanentă a cunoștințelor și ușurează dezvoltarea unor aptitudini și introducerea persoanei în societate. Un aspect esențial al educației formale o constituie evaluarea, aceasta este de mare ajutor reușitei școlare.

Evaluarea formală are următoarele limite:

- lipsa de creativitate;
- caracterul de rutină;
- nu apare explicarea, de aceea cunoștințele transmise sunt pur informative.

Educația nonformală se desfășoară în afara instituțiilor școlare, adică în spații aflate în relație de parteneriat cu școala. De fapt, acest tip de educație se referă la acele întruniri organizate în mod sistematic în afara sistemului formal pentru a răspunde unei mari varietăți de cerințe de învățare. Profesorului ce adoptă o

variantă nonformală i se solicită mai multă flexibilitate și entuziasm, adaptabilitate în adoptarea stilurilor de conducere a activității, în funcție de nevoile și cerințele elevului.

Conținutul și obiectivele sunt prevăzute în documente special elaborate ce prezintă o mare flexibilitate și sunt diferite după vârstă, sex, categorii socio-profesionale, interesul elevilor, aptitudinile lor. Activitățile nonformale se desfășoară într-un cadru relaxat, calm și plăcut; de asemenea, profesorul ce practică sau alege o astfel de activitate trebuie să dispună de mijloace reprezentative care să atragă subiecții. Evaluarea unei activități nonformale este opțională.

Educația nonformală încurajează următoarele principii pedagogice:

- este centrată pe cel ce învață, pe procesul de învățare, nu pe cel de predare;
- subiecții sunt solicitați diferit;
- curriculum e la alegere, flexibil și variat;
- activitățile diferite sunt și atractive (după interese, după aptitudini, după aspirații).

Educația informală reprezintă acele procese educative nesistematice, neorganizate, nesubordonate unor obiective și finalități explicite, care au influență asupra individului. Aceasta poate reprezenta produsul experienței de viață a subiectului.

Influențele informale semnificative sunt cele din mass-media, din familie, influențele grupurilor de prieteni, colegi, dar, nu în ultimul rând, diferite instituții culturale, religioase.

Un exemplu de educație informală este atunci când copiii învață să vorbească. Ei reușesc acest lucru prin ascultare și imitare. Părinții corectează spontan greșelile de pronunție ale acestora, de multe ori silabisind fără intenție și încurajând vorbirea corectă. La fel se întâmplă când părintele sau educatorul analizează împreună cu copiii experiențele zilnice petrecute în viața acestuia.

Cele trei forme ale educației contribuie la dezvoltarea personalității tinerilor și pot contribui la dezvoltarea durabilă a societății numai prin intercondiționare și interdependență. Acest lucru i-a condus pe unii teoreticieni contemporani ai educației să adopte o *concepție holistică* în abordarea problematicii educației.

Potrivit holisticii, între cele trei tipuri de educație există relații de interdependență și întrepătrundere. Astfel, educația formală are de câștigat dacă reușește să integreze creator multe din influențele specifice educației nonformale și informale.

Pe de altă parte, acumulările educației formale pot contribui la dezvoltarea și eficacitatea celorlalte două modalități- nonformală și informală.

Bibliografie:

Antonesei, L. (coordonator) (2009), Ghid pentru cercetarea educației. Un „abecedar” pentru studenți, masteranzi și profesori, Ed. Polirom, Iași
Costea, O. (coordonator)(2009), Educația nonformală și informală: realități și perspective în școala românească, Editura Didactică și Pedagogică, București.

ROLUL RESPIRAȚIEI PENTRU O FONAȚIE CORECTĂ ȘI EXERCIȚIILE RESPIRATORII

*Prof. logoped Băiașu Mihaela-Anca
CJRAE Vâlcea – Lic.” Georghe Surdu” Brezoi*

Pentru realizarea actului vocal este nevoie de două aspecte importante: respirația și fonația.

Respirația presupune schimburi de gaze necesare vieții și constă în două etape distincte: inspirul și expirul. În timpul expirației aerul atinge corzile vocale aflate în poziția fonică și prin subordonarea acestora se ajunge la producerea sunetului. Pătrunderea și eliminarea aerului în și din plămâni se face prin modificarea dimensiunii cutiei toracice astfel: în cursul inspirației, cutia toracică se mărește pe plan vertical, anteroposterior și transversal, dilatarea fiind determinată de coborârea mușchiiului diafragmei. În cadrul procesului de expirație, acțiunea este inversă, mușchii abdominali se contractă și duc la ridicarea diafragmei.

Se vorbește despre mai multe tipuri de respirație: costo-abdominală, diafragmatică, costală (toracică);

Respirația de tip costo-abdominal se caracterizează prin faptul că atât expirul cât și inspirul se realizează prin mișcări mai accentuate ale mușchilor costali inferiori și abdominali. Acest tip de respirație este specifică bărbaților.

Respirația toracică se realizează prin expansiunea sau contractia cavității toracice superioare și este specifică femeilor.

La copii respirația prezintă o serie de caracteristici în funcție de vârstă. Dacă la vârsta mică respirația este diafragmatică, la vârsta preșcolară apare respirația toraco-abdominală și treptat, spre pubertate apare diferențierea în respirație la fete, de tip toracic și cea costo-abdominală la băieți.

Inspirația fiziologică este cea nazală pentru o fonație corectă, dar poate să apară și o inspirație buco-nazală. Dinamica inspiratorie pregătește actul fonic. Ritmul respirator este dictat de necesitatea emisiei sunetelor. În procesul de emisie a sunetelor inspirația este scurtă, iar expirația este alungită. Evacuarea aerului pulmonar se realizează la nivelul glotei, în inspirație aceasta deschizându-se, iar în expirație se închide lent și incomplet. În faza de emisie se produce o creștere a presiunii subglotice ce acționează asupra corzilor vocale. Sub influența directă a aerului expirat, sunetul laringian trece prin glotă, cavitatea laringo-bucală, prin cea nazofaringiană, prin orificii și obstacole, toate acestea contribuind la formarea vocii și a emisiei sunetelor. De cele mai multe ori, distorsiunile de pronunție a sunetelor apar datorită nedevelopării motricității respiratorii, ceea ce duce la necesitatea învățării să respirăm făcând apel și la relaxare.

Corectarea motricității respiratorii trebuie realizată ținându-se cont de particularitățile fiecărui individ, într-un mediu adecvat, bine aerisit, cu o ținută lejeră.

Pe lângă îmbunătățirea rezistenței psihice, a calmului mental, a oxigenării sângelui, reducerea oboselei, creșterea capacității de atenție și memorare, controlul respirației contribuie și la o fonație corectă.

Pentru a se putea realiza exercițiile de respirație, dar și pentru a reduce stresul venirii la cabinetul logopedic pentru prima dată, este nevoie și de relaxare. Astfel, pentru a pune în practică principiul relaxării, dar și efectuarea exercițiilor de respirație, se folosesc diferite jocuri, psihoterapia individuală sau de grup.

Exercițiile care favorizează o bună respirație sunt oftatul, căscatul, zâmbetul, râsul.

O respirație bună începe cu inspirul pe nas.

Exerciții pentru relaxarea și întinderea mușchiului sterno-cleido mastoidian cuprind :

A.Mișcarea capului și gâtului:

- se înclină capul în față/spate;
- se înclină capul spre dreapta/stânga;
- privirea peste umăr;
- relaxarea mandibulei;
- relaxarea limbii – limba de pisică plată și limba săgeată (buzele stau departe de limbă , limba scoasă afară în sus, în jos, dreapta, stanga, în timp ce *mandibula va fi fixă*);
- metoda mestecatului, cu utilizarea tuturor mușchilor, buze, limbă, mandibulă, se suprapune cu o fonare;
- masajul facial, masajul gâtului.

B.Relaxarea umerilor:

- ridicarea umerilor înspre urechi și menținerea acestei poziții timp de câteva secunde, apoi ne relaxăm;
- rotirea umerilor și în față și în spate, descriindu-se cercuri mici;
- balansarea brațelor astfel încât palma să atingă șoldul;
- masajul umerilor (se presează cu varful degetelor).

Este normal ca în timpul copilăriei să apară neregularități în procesul de respirație îmbinat cu actul fonației datorită unei continue dezvoltări a organismului.

Datorită nerespectării pauzelor necesare în vorbire la copiii ce se grăbesc să își exprime ideile, amintim apariția următoarelor neregularități de exprimare :

- tipul de respirație superioară, cu ridicarea umerilor în timpul inspirației;
- respirație forțată cu mișcări bruște și exagerate;
- un inspir neadecvat, insuficient, astfel încât se va produce după fiecare cuvânt sau chiar în mijlocul acestora;
- încercări de vorbire în timpul inspirației și nu al expirației așa cum este normal.

Neregularitățile respiratorii pot duce la grave tulburări de vorbire. Înlăturarea acestora este imperios necesară și se realizează prin exerciții sistemice care asigură cerințele respirației atât în stare de repaos cât și în vorbire.

Exerciții pentru diferite tipuri de respirație

I. *Respirația diafragmatică*

Exercițiul 1

- întins pe spate, cu picioarele semiîndoite și tălpile pe sol;
- ambele mâini sunt așezate deasupra ombilicului cu degetele direcționate spre picioare;
- în expir se retrage abdomenul, apăsând cu mâinile pe el, iar în inspir abdomenul revine la normal.

Exercițiul 2

- așezat turcește;
- palmele se sprijină pe genunchii opuși;
- capul se înclină, atingând pieptul (expir);
- capul revine la normal (inspir).

II. *Respirație toracică (costală)*

Exercițiul 1

- așezat pe scaun, cu palmele puse pe talie;
- se expiră apăsând palmele;
- se inspiră (se simte ridicarea cutiei toracice).

Exercițiul 2

- așezat pe scaun;
- palmele împreunate în fața sternului;
- la inspir palmele sunt relaxate;
- la expir, palmele sunt apăsate una în alta.

III. *Respirație subclaviculară*

Exercițiul 1

- așezat pe scaun;
- palmele unite deasupra capului;
- în expir se apasă palmele;
- în inspir brațele sunt întinse spre cer.

Exercițiul 2

- așezat, cu palmele puse pe piept, aproape de clavicule;
- se expiră, iar în inspir coatele sunt depărtate de piept.

Exercițiile pot fi clasificate și în funcție de respirația nonverbală sau cea verbală. Astfel pentru exersarea *respirației nonverbale* se pot realiza următoarele exerciții : umflarea balonului; suflatul în lumânare; mirositul florilor; căinele la vânătoare; inspir pe gură – expir pe nas; 3 timpi inspir – 5 timpi expir. Pentru *respirația verbală* se recurge la pronunția vocalelor, a consoanelor, a cuvintelor în timpul unei expirații.

Jocuri logopedice de respirație nonverbală

Pentru respirația nonverbală putem apela la următoarele jocuri :

Supa fierbinte: I se va cere copilului să facă mâna căuș în fața gurii și să sufle aer rece spre ea. "Supa este caldă, suflă aer rece spre ea ca să o răcești." (inspir pe nas, expir prelungit pe gură aer rece) .

Vântul: "Vântul suflă crengile copacilor. Suflă și tu ca un vânt puternic!" Se poate folosi o floare dintr-un ghiveci spre care să sufle copilul. (inspir pe nas, expir prelungit pe gură) "Vântul suflă pana păsării din copac. Suflă și tu pana!" Se poate folosi o pană sau o bucătică dintr-un șervețel.

Football: "Se vor așeza două radiere pe masă, care vor reprezenta poarta de fotbal, iar copilul va trebui să sufle în poartă o bucătică de hârtie făcută cocoloș. "Suflă hârtia/mingea în poartă!" (inspir pe nas, expir prelungit pe gură).

Balonașe de săpun: după ce face balonașe de săpun, copilul alege unul dintre ele, încercând să-l mențină cât mai mult în aer suflând ușor asupra lui Broscuța: "O broască are obrăjii ca două balonașe pentru că și i-a umplut cu aer. Poți să faci și tu balonașe în obrăjori? Acum sparge balonașele apăsând obrăjorii cu palmele. Pentru că aerul este prea mult în obrăjorii broscuței acesta iese pe guriță încet. Fă și tu ca ea!"

Frozen: "Bârrr! Ce frig este! Copilul își suflă aer cald în palme să se încălzească. Fă și tu ca și el!" (inspir puternic pe nas, expir lent pe gură).

Nu este greșit să se afirme că respirația este o știință sau o artă, iar cine o stăpânește corect, îi știe tehnicile, o poate controla reglându-și ritmul și amplitudinea. O respirație corectă ne ajută să deținem o voce caldă, fără perturbări fonematice sau fluctuații.

Bibliografie:

1. *Georgiana Ungureanu – Pregătit pentru școală, București 2019*
2. *"Să învățăm cu... plăcere" - Fișe de exerciții logopedice în comunicarea scrisă și orală (coordonator Ecaterina Vrășmaș), Asociația RENINCO România, 2007*
3. *Laura Hărdălău – "Exerciții de respirație. Program educațional distractiv – kit logopedic", Editura Primus, Oradea, 2018*
4. <https://jucarii-vorbarete.ro/exercitii-distractive-de-respiratie-pentrucorectarea-vorbirii/>

ȘANSE EGALE PENTRU TOȚI COPIII

*Prof. inv. Primar, Bălțatu Laura
Școala Gimnazială Genuneni, com. Frâncești, Jud. Vâlcea
Prof. inv. Primar, Stoian Adela
Școala Gimnazială „I. Gh. Duca” Rm. Vâlcea*

Educația în școală are la bază un curriculum adaptat la nevoile copiilor. Corelarea acestuia se poate realiza prin selectarea unor conținuturi din curriculumul general adresat copiilor din învățământul de masă, care pot fi însușite de copiii cu cerințe speciale; introducerea elevilor cu cerințe educative speciale într-o varietate de activități individuale, terapeutice, destinate recuperării acestora, folosirea unor metode și procedee didactice, a unor mijloace de învățământ intuitive, de natură să sprijine înțelegerea conținuturilor predate la clasă.

Principalele elemente constitutive ale unui sistem educative incluziv, ce trebuie să fie capabil să răspundă necesităților tuturor elevilor, este caracterizat prin următoarele aspecte:

- fiecare elev are dreptul la educație, pe baza egalității șanselor;
- elevii nu vor putea fi excluși din educație sau supuși discriminării pe motive de rasă, religie, culoare, etnie, sex, limbaj, dizabilități;
- adaptarea școlii la nevoile elevilor și societății;
- eventualele diferențe specifice între elevi constituie o sursă de bogăție și diversitate și nu o problemă.

Se vrea astfel ca în rândul elevilor de școală primară și gimnazială să fie organizată la clasă o campanie de sensibilizare în vederea creșterii gradului de conștientizare și informare a acestora cu privire la importanța respectării dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse pentru toți.

În această nouă viziune, conceptul de „egalitate” înseamnă astăzi ceva mai mult decât drepturile egale pe care democrații secolului trecut le revendicau cu entuziasm pentru toți cetățenii; ea înseamnă o egalitate reală a șanselor individuale de promovare socială, iar educația este instrumentul cel mai important în dezvoltarea la maximum a acestor șanse.

Din grupa copiilor dezavantajați îi putem include pe cei proveniți din familii monoparentale sau orfani de ambii părinți, copiii ai căror părinți sunt șomeri, au grave probleme de sănătate sau un comportament imoral, copiii care locuiesc în zone izolate sau îndepărtate și a căror școlarizare depinde de existența unui mijloc de transport și copiii de etnie romă care se integrează cu greutate în colectivul clasei de elevi.

Noțiunile caracteristice de cerințe educative speciale presupune necesitatea unei abordări diferențiate și specializate a educației copiilor în funcție de deficiențele pe care le prezintă. Cele mai des întâlnite deficiențe la elevii cu cerințe speciale sunt: deficiențe mintale, deficiențe de auz sau vedere, deficiențe fizice, psihomotorii, tulburări de limbaj, tulburări de comunicare și relaționare, tulburări de atenție și hiperactivitate – ADHD. În aceeași categorie se includ și cazurile copiilor care eșuează la școală din diferite motive: copii instituționalizați, copii care provin din comunități etnice diferite, ori defavorizate, etc. Toți aceștia

au dreptul fundamental la educație, posedând caracteristici, interese, aptitudini și necesități de învățare proprii.

În acest mod, elaborarea sistemelor educaționale și implementarea programelor școlare trebuie să țină seama de marea diversitate a caracteristicilor și trebuințelor elevilor incluși în procesul instructiv-educativ, care trebuie să asigure șanse egale pentru copiii defavorizați prin implicarea tuturor cadrelor didactice, părinților și a instituțiilor locale abilitate.

Din această perspectivă, cele mai grave probleme constatate sunt abandonul școlar timpuriu și analfabetismul funcțional.

În vederea preîntâmpinării acestor aspecte nedorite, Comisia Europeană propune câteva măsuri pecifice, din care enumăr pe scurt trei dintre ele:

- Sporirea cheltuielilor cu învățământul pre-primar și primar;
- Cheltuieli mărite în infrastructură și resurse școlare;
- Procesul de tranziție de la sistemul educațional la piața muncii e analizată în termenii „relevanței educației pentru piața muncii”.

În acest mod, școala trebuie să fie într-o permanentă colaborare cu familiile elevilor (pentru a discuta eventualele probleme de natură comportamentală, materială sau socială și pentru a se găsi soluții care să ducă la rezolvarea acestor probleme), cu centrele de plasament sau cu orfelinatele, în cazul copiilor orfani (pentru a aduce la cunoștința acestora abaterile școlare ale elevilor și pentru a afla despre modul lor de viață în aceste instituții, activitățile extrașcolare în care sunt implicați etc).

Astfel, elevii care locuiesc în zone izolate sau îndepărtate de unitatea de învățământ, școala încearcă, printr-un parteneriat cu primăria și prin semnarea unui contract cu o firmă de transport, să le asigure transportul zilnic spre cea mai apropiată unitate de învățământ.

Din punctul de vedere al reglementărilor adoptate de statul român, copiii cu cerințe educative speciale pot fi integrați fie în unități școlare de educație specială, fie în grupe și clase speciale din unități preșcolare și școlare obișnuite, fie în mod individual în unități de învățământ obișnuite. Toate aceste școli trebuie să se adapteze unei pedagogii centrate asupra copilului, capabilă de a veni în întâmpinarea trebuințelor fiecărui copil în parte. Cadrele didactice trebuie să adopte mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, construind o societate bazată pe spiritul de toleranță și oferind șanse egale la educație pentru elevii defavorizați.

Educația incluzivă are la bază un curriculum adaptat în raport cu nevoile copiilor. Adaptarea curriculumului se poate realiza prin selectarea unor conținuturi din curriculumul general adresat copiilor normali, care pot fi însușite de copiii cu cerințe speciale; introducerea elevilor cu cerințe educative speciale într-o varietate de activități individuale, terapeutice, destinate recuperării acestora; folosirea unor metode și procedee didactice, a unor mijloace de învățământ intuitive, de natură să sprijine înțelegerea conținuturilor predate la clasă.

Astfel, societatea contemporană pune tot mai mult accentul pe diversitate. Educația pentru diversitate este un răspuns la pluralismul de toate felurile cu care ne confruntăm. Valorificarea diversității permite toleranța; recunoaște, apreciază și facilitează procese implicate în explorarea și descoperirea noului, conduce la întărirea relațiilor în cadrul comunității și mărește posibilitățile tinerilor de a se realiza într-o societate pluralistă, din ce în ce mai complexă.

Misiunea școlii este de a-i învăța pe tineri cum să conviețuiască într-o lume marcată de diferențe lingvistice, culturale sau sociale, prin acceptarea acestora, dar și prin identificarea și însușirea valorilor care îi unesc. Cel mai adesea prezența oamenilor diferiți conduce la dezinteres și indiferență, ceea ce în cele din urmă nu înseamnă altceva decât o formă de discriminare. Ea se manifestă și în educație. Copiii cu diverse dizabilități, copiii de etnie rromă, elevii emigranți sunt adeseori marginalizați de către colegi, dar cadrele didactice trebuie să realizeze anumite activități în care să se integreze și copiii menționați anterior, deoarece prejudecățile unor profesori sau elevi pot genera un comportament discriminatoriu.

În acest sens, copiii rromi constituie una dintre cele mai defavorizate categorii de copii și au nevoie de mult sprijin pentru a depăși situația în care se află. Sărăcia și lipsurile familiilor rrome, prejudecățile care persistă în mentalitatea populației, inerția unor părinți rromi față de perspectivele pe care educația le oferă copilului școlarizat, toate acestea contribuie la marginalizarea copiilor rromi, la limitarea accesului la șansele egale la care au dreptul toți copiii.

Toate instituțiile de învățământ trebuie să ia măsuri potrivite pentru eliminarea oricărei forme de discriminare prezente în interiorul lor. Profesorii au nevoie să își conștientizeze propriile prejudecăți, să fie

corect formați, să ia în considerare condițiile sociale și nevoile elevilor. Copiii trebuie pregătiți să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă. Multiculturalitatea este un fenomen care ne îmbogățește cu diversitate. Școala trebuie să formeze deprinderea prețuirii valorilor pluriculturale, ideea ca nu există valori superioare sau valori inferioare. Există valori specifice care trebuie prețuite prin aportul lor la nuanțarea și îmbogățirea celorlalte culturi cu care vin în contact.

Instruirea pentru diversitate se poate realiza prin toate disciplinele de învățământ, pentru că toate pot să invite la toleranță, la respectarea drepturilor omului, la dezvoltare. Cadrele didactice trebuie să identifice obiective și conținuturi care pot promova interculturalitatea, și să valorifice diversitatea culturală din clasa de elevi, ca resursă în procesul instructiv-educativ.

În cadrul activităților extracurriculare, se pot organiza activități care să implice comunitatea, activități în cadrul cărora participanții să se cunoască mai bine, să coopereze și să trăiască împreună diferite evenimente (activități muzicale și sportive, evenimente culturale și sărbători locale, înfrățiri etc). Astfel, recunoașterea, respectul diferențelor etnice, culturale sau sociale și egalitatea de șanse sunt provocări pentru instituția școlară. Directorilor de școli, cadrelor didactice le revin o multitudine de sarcini pentru a construi medii școlare incluzive.

Din această nouă perspectivă, școala românească trebuie să construiască diverse strategii pentru o tratare pluralistă a diversității culturale, cum ar fi: aprecierea patrimoniului cultural pe care îl aduc cu ei elevii și utilizarea acestuia pentru a ajuta profesorii și directorii să învețe culturile elevilor; utilizarea conflictelor etnice pentru producerea unor schimburi culturale și sociale pozitive; crearea unui mediu de cooperare între elevi, profesori și familiile elevilor; facilitarea succesului tuturor prin asigurarea accesului egal și eficient la instituția școlară; înlăturarea prejudecăților legate de rasă, clasă socială sau etnie; eliminarea unor practici care dezavantajează persoane și grupuri de elevi.

Varietatea și diversitatea culturală a elevilor poate deveni o oportunitate și o resursă de îmbogățire pentru copii și cadre didactice, numai dacă școala proiectează activități de învățare care să o valorifice și dacă asigură șanse egale pentru copiii defavorizați prin implicarea tuturor părinților, a profesorilor și a instituțiilor locale abilitate.

Bibliografie:

- *Mara D. – Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004;*
- *Mihaela Ionescu – Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani”, Ed. Vanemonde, 2010;*
- *Verza E., Păun E. – Educația integrată a copiilor cu handicap, UNICEF și RENINCO, București, 2008;*
- *Mara D. – Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004.*

CÂND SĂ SPUNEM NU COPILOR

*Documentarist Bratu Alexandra Marieta
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vâlcea*

Când să spunem nu copiilor nu face elogiul unei autorități dominante și copleșitoare, ca pe vremuri, ci mai degrabă al unei autorități corecte și eficiente, în cadrul căreia coexistă fericirea familiei, colaborarea și respectul. Titlul este revelator și pentru că reprezintă ecoul unei constatări tot mai evidente ce vine de la specialiștii în educație: cea a problemelor provocate de o educație mult prea permisivă, în care acea autoritate necesară și sănătoasă se manifestă prea rar sau într-un mod inadecvat. În plus, s-a remarcat că dificultatea de a spune nu sau de a nu ști cum să spui nu provoacă iarăși probleme copiilor, situație care nu întârzie să aibă repercusiuni directe asupra întregii familii. De fapt, se poate observa că acești copii dezvoltă următoarele probleme:

- O cunoaștere insuficientă a valorilor;
- Aprecierea deficitară a lucrurilor pe care le facem pentru ei;
- Lipsa de respect;

- Tendința de a manipula;
- Înclinația de a fi capricioși;
- Dispoziții de violență verbală sau fizică în momentele în care nu le sunt satisfăcute capriciile;
- Înclinații pronunțate spre egoism și indiferență;
- Nivel ridicat de indisciplină;
- Amenințări ;
- Nevoia de a li se repeta fără încetare.

Când să spunem nu copiilor ne va ajuta să ne dozăm autoritatea până vom reuși să atenuăm sau să rezolvăm complet acest tip de dificultate. Atunci când simțim că atât copilul, cât și bunăstarea familiei încep să ne scape printre degete, nu ne ajută la nimic să aruncăm acuze în stânga și în dreapta. Pentru ca situația să se remedieze cu adevărat, singura cale posibilă este de a ne modifica metodele. A fi părinte este o adevărată artă! Dar înainte de a face o schimbare în ceea ce privește educația, suntem îndreptățiți să ne punem câteva întrebări fundamentale:

- Este cu adevărat posibilă o conciliere între autoritate și armonie?
- Este autoritatea esențială pentru o educație bună?
- De ce este important să știi cum să spui nu?
- Care sunt avantajele unui refuz?

A ști cum să spui nu copiilor nu înseamnă a spune pur și simplu nu, fără un motiv întemeiat sau fără metodă. În educație, este foarte adevărat că totul depinde de propriul mod de a gestiona. Mulți părinți spun: „Copilul meu este un înger cu unul dintre părinți, iar cu celălalt e o pacoste.” Sau: „ Când îi vorbesc într-un anumit fel, funcționează și mă ascultă, iar când îi vorbesc altfel, nu obțin nici un rezultat”. Aceste remarci sunt pertinente. Degeaba avem cele mai bune intenții din lume sau scoatem la iveală ce-i mai bun din noi ca părinți, dacă nu dăm atenție anumitor abordări, vom întâmpina multe dificultăți.

Pentru a ne educa bine copiii și pentru a le insufla valorile fundamentale, vom vedea că este esențial să știm cum să le spunem *nu*. Cu cât copiii sunt mai inteligenți, mai iuți la minte și reușesc de la o vârstă fragedă „să țină piept” adulților, cu atât mai ușor își vor manipula anturajul.

De aceea copiii de azi ne pot da multă bătaie de cap, asta dacă nu știm cum să facem față!

Bibliografie:

- Langis, Robert, *Când să spunem nu copiilor, Iasi, Editura Polirom, 2010*

PASTORAȚIA FAMILIEI ÎN SCRIERILE PATRISTICE ȘI ÎN ACTUALITATE

**Pr. Bratu Ion
Parohia Goranu**

Biserica consideră familia ca fiind întemeiată de Însuși Dumnezeu, prin aceea că El a creat omul, bărbat și femeie (*Facere 1, 27*). «Chiar din clipa în care ne-a zidit cu trup, Domnul ne-a arătat cât este de necesară oamenilor comuniunea» - spune Sfântul Vasile cel Mare¹.

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, subliniază același lucru: «Când Dumnezeu a făcut lumea, coroana creației Sale, a fost familia: bărbatul și femeia, care au primit binecuvântarea de a crește, a se înmulți și a stăpâni pământul (cf. *Facere 1, 27-28*)»². Familia «devine locul sau mediul în care omul începe să înțeleagă taina iubirii și a binecuvântării părintești a lui Dumnezeu»³.

¹ Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola 97, PG XXXII*, 493-494, trad. în vol. *Scrieri*, partea a treia, trad., introd., indici și note de Constantin Comișescu și Teodor Bodogae, *Despre Sfântul Duh și Epistole*, PSB, 12, București, 1988, p. 275.

² †Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Iubirea părintească - temelia vieții umane*, Pastorală de Crăciun, 2008, pp. 2-3.

³ *Ibidem*, p. 7.

Cei doi, bărbatul și femeia, au în ei reflectat de la creație prin comuniunea plină de iubire la care au fost chemați, chipul lui Dumnezeu, Căruia îi este specifică comuniunea intratrinitară⁴. Dar omul devine cu adevărat chip al lui Dumnezeu numai «prin comuniunea de iubire după modelul Persoanelor treimice și al Bisericii»⁵. Prin Hristos, familia devine «imagine miniaturală a Bisericii»⁶ și tip sau figură a legăturii mistice dintre El și Biserică, cu valoare de Taină (*Efeseni* 5, 32) comunicatoare de sfințenie. În felul acesta, familia nu rămâne doar reflectare a comuniunii intratrinitare și nici numai imagine a Bisericii și tip al relației lui Hristos cu Biserica Sa, ci devine instrument al sfințirii și vehicul al mântuirii. Familia este așadar creată de Dumnezeu, binecuvântată de El (*Facere* 1, 28) și sfințită prin Hristos în Duhul Sfânt spre dăinuirea și mântuirea omului, «cea mai înaltă creatură văzută»⁷.

Pastorația familiei trebuie să se manifeste în respect față de libertatea cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om, libertate pe care nici Dumnezeu nu o suspendă. Respectul față de libertate nu înseamnă însă tolerare necondiționată față de neorânduială și nesocotirea pericolelor, ci o preocupare pedagogică pentru ca rânduiala să fie asumată în cunoștință de cauză.

Ne propunem astfel să punem în evidență elementele Tradiției patristice cu privire la pastorația familiei pentru a înțelege modul în care Biserica a abordat acest subiect de-a lungul secolelor.

Creștinismul și-a început misiunea într-un context în care căsătoria era marcată de societatea iudaică și de cea păgână. Sfântul Apostol Pavel subliniase faptul că în cadrul familial cel credincios îl poate sfinți pe cel necredincios (*I Cor* 7, 10-17). Problema căsătoriei și a familiei creștine este o preocupare permanentă a Sfântului Apostol Pavel, nu doar într-o anumită perioadă a vieții și activității sale, ci pe tot parcursul ei. Că este așa, ne-o demonstrează faptul că din toate Epistolele care ne-au rămas de la el, una singură (*Epistola a II-a către Tesaloniceni*) nu cuprinde vreo referire la această temă. Acest lucru demonstrează importanța pe care căsătoria o are în concepția paulină, ca una ce este „taină mare” (*Efes*. 5, 32) și una din coordonatele de bază ale existenței umane.

Valoarea căsătoriei creștine în concepția paulină o putem deduce din fundamentarea ei teologică, fundamentare în care Apostolul apelează la revelația vechitamentară (citând în *Efes* 5, 31 din *Facere* 2, 24: „De aceea va lăsa omul...”), la autoritatea învățăturilor lui Hristos („Celor căsătorii, le poruncesc - nu eu, ci Domnul...”, *I Cor*. 7, 10), la comparații menite să evidențieze valoarea „tainei celei mari” a căsătoriei creștine („Bărbaților, iubiți pe femeile voastre așa cum și Hristos a iubit Biserica...”, *Efes*. 5, 25), precum și prin afirmarea valorii soteriologice a unuia din scopurile căsătoriei („Femeia se va mântui prin naștere de prunci”, *I Tim*. 2, 15). În învățătura paulină găsim toate caracteristicile esențiale ale căsătoriei, așa cum au fost ele instituite de la creație, iar acum restaurate în Hristos. Astfel, căsătoria este **indisolubilă** (*I Cor*. 7, 10-11; *Efes*. 5, 28-39. 31. 33), **monogamă** (*I Cor*. 7, 11), **soții sunt egali în Hristos** (*Gal*. 3, 28), iar **scopul căsătoriei este iubirea și întrajutorarea soților** (*Efes*. 5, 22-29; *I Cor*. 7, 5. 14) și **nașterea de prunci** (*I Tim*. 2, 15). Așadar, primele aspecte privitoare la pastorația familiei creștine privesc păstrarea și împlinirea învățaturii Sfântului Apostol Pavel. *Epistola către Diognet* (sec. II d.Hr.) ne arată însă că în Imperiul roman creștinii se căsătoreau precum ceilalți⁸, respectând condițiile precise impuse de dreptul roman, cum ar fi capacitatea de căsătorie – starea civilă, condițiile de vârstă și consimțământul, dar evitând elementele păgâne ale ceremonialului tradițional și introducând elemente creștine.

Primele elemente creștine introduse în ritualul căsătoriei au fost binecuvântarea Bisericii, manifestată prin rugăciuni făcute de preot la casa miresei și la căminul conjugal, ritualul încununării, al unirii mâinilor și al punerii voalului. Toate acestea erau expresii ale manifestării harului lui Dumnezeu care ridică înțelegerea omenească la caracterul de Taină, dar Taina propriu-zisă se împlinea în unirea euharistică. După cuvintele Sfântului Grigorie de Nazianz, liturghia este cadrul care trebuie să însoțească toate ceremoniile civile și familiale

⁴Omul este chemat nu numai la o comuniune cu semenii săi, ci mai ales la comuniunea cu Creatorul său. Dumitru Stăniloae spune: «Chipul dumnezeiesc constă în structura ontologică a omului făcută să tindă spre comuniunea cu comuniunea supremă»; D. STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București, 1978).

⁵ IG. COMAN, *Elemente de antropologie în opera Sfântului Vasile cel Mare*, în «Sfântul Vasile cel Mare, închinare la 1630 de ani», ed. II, *STUDIA BASILIANA*, I, Ed. Basilica, București, 2009, p. 489.

⁶ Teocist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cuvânt pastoral cu ocazia «zilei familiei», 15 mai 1994, în vol. «Familia creștină azi», Ed. Trinitas, Iași, 1995, p. 7.

⁷ Sf. Grigorie de Nyssa, *Despre facerea omului*, II, III, PG XLIV, col. 132D- 133CD. Sfântul Grigorie mai subliniază faptul că Dumnezeu i-a dat omului stăpânire asupra pământului; cf. *Marele cuvânt catehelic*, V, PG XLV, 21; PSB, 30, București, 1998, p. 294.

⁸ *Epistola către Diognet* V, 1-10, în *Scrierile Părinților Apostolici*, Editura IBM, București 1995, p. 412.

ce constituie nunta propriu-zisă. Tot el precizează că Sfânta Liturghie în care se constituie familia creștină conține rugăciuni adresate lui Dumnezeu pentru a întări ceremonia „căsătoriei deja întemeiate”⁹.

Odată cu apariția în Biserică a ereziilor și schismelor, preocuparea pentru evitarea căsătoriilor mixte era legată și de grija de a nu relativiza gravitatea ereziei, ceea ce a constituit o grijă permanentă a Sfinților Părinți în pastorația familiei. Nu trebuie să pierdem din vedere că în tradiția culturală din aceea vreme, perpetuată până nu demult, contractarea căsătoriei nu era un act liber al mirelui și al miresei ci, în principiu, căsătoria copiilor era împlinită prin înțelegeri între familii. Și din acest motiv, este de la sine înțeles că părinților nu le era îngăduit să pună în fața căii mântuitoare alte interese și să-și angajeze copiii în căsătorii cu eretici sau păgâni. Atitudinea Sfântului Ignatie al Antiohiei, care arată că toți creștinii trebuie să se căsătorească având binecuvântarea episcopului¹⁰, a fost înțeleasă ca un mijloc de evitare a căsătoriilor mixte, într-o perioadă în care Biserica își consolida unitatea doctrinară și de organizare¹¹.

Deși doar din secolele X - XI a fost reglementată obligativitatea juridică a căsătoriei religioase, există mai multe texte ale sfintelor canoane, anterioare, integrate în legislația imperială, care vorbesc despre căsătorie și modul de asumare a acesteia de către Biserică. Atunci când analizăm locul acelor canoane în conștiința bisericească, trebuie însă să ținem cont de faptul că Sinoadele care le-au adoptat nu făceau referire la același mod de constituire a familiei, cum îl avem noi astăzi¹². La acea vreme, modalitățile diferite de întemeiere a familiei determinau și trepte diferite de integrare în comunitatea eclezială. Împlinirea formelor tradiționale legate de nuntă, inclusiv a încununării sau a binecuvântării Bisericii nu erau decât acte premergătoare primirii împărtășaniei și manifestării ca familie în cadrul comunității euharistice.

Deși avem date despre forme liturgice specifice Tainei Cununii încă din secolul IV¹³, doar din secolul al VIII-lea ni s-a păstrat un evhologhiu care conține o formulă de încununare¹⁴, dar abia din secolul al IX-lea putem vorbi despre un ritual al Cununii, distinct de Sfânta Liturghie¹⁵. Epanagoga (886) arată că sunt trei modalități în care căsătoria se poate încheia: **printr-un document legal, prin încununare** sau **prin binecuvântarea Bisericii**¹⁶. Odată cu Novela 89 a împăratului Leon VI (912), Imperiul Bizantin adoptă căsătoria religioasă ca singura formă legitimă. Doar sclavii nu erau supuși acestei obligații de ceremonial religios, însă în 1084 novela Împăratului Alexie I Comnenul va generaliza obligativitatea căsătoriei bisericești pentru toate stările sociale¹⁷.

Familia creștină trece, în prezent, printr-un proces de desacralizare și descompunere, situație mai puțin prezentă, până acum, în spațiul românesc. Motivele sunt multe. Între acestea cele economice ocupă un loc important. În lupta pentru supraviețuire, sau pentru un trai mai bun, părinții au plecat la muncă în străinătate lăsându-și copiii în țară, ei înșiși fiind nevoiți să trăiască separat lucrând în locuri diferite, la distanțe mari unul de altul. Un alt motiv important îl constituie contactul cu familia secularizată, din spațiul european, al cărui fel de a viețui a fost luat drept model. Tratarea familiei la diverse de către instituții cu impact mare în rândul maselor largi, cultivarea sistematică, programată, de către aceste instituții, în rândul generației tinere, a ideii că familia este ceva învechit, banalizarea valorilor morale ale familiei și încurajarea ideii de *eliberare de canoanele* impuse de statutul de familist, toate au condus la situația de criză accentuată în care se află familia contemporană.

Familia contemporană traversează o perioadă de criză profundă care îmbracă forme variate. Criza care confruntă familia astăzi se manifestă sub trei aspecte: „**criza economică** (sărăcie, șomaj, nesiguranța zilei de

⁹ Sf. Grigorie de Nazianz, „Epistola 31” (PG 37, col 373).

¹⁰ Sfântul Ignatie, „Către Policarp”, în *Scrierile Părinților Apostolici*, Editura IBM, București 1995, p. 227.

¹¹ Athanase COQUEREL, *Traité des Mariages Mixtes*, Paris, 1857, p. 47.

¹² Cel mai târziu canon privind căsătoriile mixte datează din anul 691-692, cu mai bine de două sute de ani înaintea impunerii ritualului bisericesc pentru cununie.

¹³ Există dovezi despre săvârșirea în secolul IV, în Egipt a unor nunți euharistice, la care face referire și Sfântul Timotei al Alexandriei în canonul 11. Vezi Arhid. Prof. Dr. Ioan N. FLOCA, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note și comentarii*, București, 1991 și Anargyros ANAPLIOTIS, „Căsătoria ca Sfântă Taină”, în DEISIS, Munchen, 18-19 /2011, p. 70 .

¹⁴ Este vorba de Evhologhiul Patmos 105,(D 168) vezi Pr Vasile GAVRILĂ, *Nunta, Viață întru Împărăție*, Fundația „Tradiția Românească”, București, 2004, p. 135.

¹⁵ Pentru detalii vezi J.MEYENDORFF, *op.cit.*, p. 31.

¹⁶ Vezi pentru mai multe detalii A. PENTKOVSKY, „Le ceremonial du mariage dans l’Euchologe Byzantin » dans *Le Mariage*, (BEL 77) Rome, 1994, p. 270.

¹⁷ Vezi pentru detalii Job GETCHA, „l’Idéal du mariage unique exclut-il la possibilité d’un remariage ? La position de l’Eglise orthodoxe face au divorce”, în *Révue éthique de théologie morale*, nr 228 , mars 2004, p. 285.

măine), **criza morală** (avortul, divorțul, abandonarea copiilor, libertinajul ș.a.) și **criza spirituală** (sectarismul, fanatismul și prozelitismul religios)¹⁸.

Restaurarea familiei astăzi trebuie să înceapă cu restaurarea gândirii și înțelegerii noastre despre familie, cu redescoperirea planului lui Dumnezeu cu privire la familie și a vocației pe care familia o are în planul lui Dumnezeu. Pentru aceasta, Biserica, prin slujitorii ei, trebuie să-și intensifice activitățile pastorale care să aibă în centrul preocupărilor familia, să alcătuiască programe pe termen mediu și lung de ocrotire a familiei, de promovare a valorilor morale în familie, de protejare și ajutorare a familiilor aflate în ciză economică, morală sau spirituală, să intensifice cateheza în rândul tinerilor și să se preocupe atent de pregătirea acestora pentru viața de familie. Prefacerea sufletelor în familie, precum s-a făcut schimbarea apei în vin la nunta din Cana Galileii, începe cu schimbarea, cu prefacerea duhovnicească a potențialului familist, a tânărului încă necăsătorit. Altfel spus, grija Bisericii nu trebuie să fie orientată doar spre vindecarea a ceea ce este bolnav și atacă familia astăzi, ci și spre, sau mai ales spre, preîntâmpinarea îmbolnăvirii punând în valoare priceperea pastorală a slujitorilor ei și folosind instrumentele, metodele și mijloacele puse la îndemână de Sfinții Părinți.

INOVAȚIE ȘI CREAȚIE ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ

*Inv. Buleteanu Maria Iuliana
Liceul „George Țârnea” Băbeni, jud Vâlcea*

În societatea contemporană, cu schimbări rapide și efecte imediate, educația și învățământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovație și creație în activitatea didactică.

Obiectivul general este acela de a promova creativitatea ca factor cheie în dezvoltarea competențelor personale, antreprenoriale și sociale prin învățarea pe tot parcursul vieții dar și de a găsi strategii moderne folosite pentru asigurarea unei educații de calitate în învățământ.

Pentru elevi, școala viitorului trebuie să promoveze o educație de calitate și să fie axată pe valori în care elevii să creadă, în care să se regăsească, îndeplinind două condiții, fundamentale din punctul lor de vedere: școala viitorului trebuie să le placă și să fie eficientă.

Prioritatea învățământului o constituie informatizarea, softul educațional, reprezentat de programele informatice special dimensionate în perspectiva predării unor teme specifice, ceea ce reprezintă o necesitate evidentă.

Utilizarea calculatorului în procesul instructiv-educativ facilitează realizarea scopurilor didactice și idealurilor educaționale.

Calculatorul nu este utilizat pentru a înlocui activitatea de predare a cadrului didactic, ci pentru a veni tocmai în sprijinul predării, ajutându-l astfel să-și îndeplinească mai bine funcția sa didactică fundamentală. Programul de calculator poate deveni un suport important pentru o predare eficientă.

Formarea capacității de a utiliza calculatorul, de a folosi internetul este benefică elevilor, atât în activitatea școlară cât și în cea extrașcolară, în plan cognitiv cât și psihic, prin relaționarea cu lumea oferită de aceste instrumente de lucru ale mileniului al III-lea.

Promovarea sănătății și a stării de bine a elevului determina de asemenea o dezvoltare optimă din punct de vedere somatic, fiziologic, mintal, emoțional, social și spiritual.

Este foarte important ca în formarea unui stil de viață sănătos pentru școlari să se pună accent pe :

- autocunoașterea și construirea unei imagini pozitive despre sine;
- comunicare și relaționare interpersonală;
- controlul stresului;

---

¹⁸†Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Nașterea Domnului - Binecuvântarea familiei*, Pastorală de Crăciun, 1994, în vol. *Daruri de Crăciun - înțelesuri ale sărbătorii Nașterii Domnului*, Editura Trinitas, Iași, 2005, p. 51-52.

- dezvoltarea carierei profesionale ;
- prevenirea accidentelor și a comportamentelor cu risc pentru sănătate;
- prevenirea atitudinii negative față de sine și viață.

În abordarea creativității în procesul educațional, elevul trebuie încurajat să gândească independent, să își asume riscuri și responsabilități în demersul său spre formare intelectuală. Evaluarea pentru asigurarea calității și rezultatele obținute trebuie să ne lărgească perspectiva asupra situației reale din școli, să identifice nivelul de pregătire al elevilor și să ne ajute să descoperim componentele ce au nevoie de sprijin în dezvoltare.

Un obiectiv important ce ar trebui stabilit pentru anii următori este de a dezvolta un indicator internațional al capacității de a învăța, toate acțiunile bazându-se pe cercetarea științifică. Învățământul modern are ca sistem de referință competențele generale și specifice pe care trebuie să le dobândească cel ce învață – elevul – pe parcursul și la finele unui ciclu de instruire, al unui an de studiu etc. Centrarea pe competențe reprezintă o preocupare majoră în triada predare-învățare-evaluare.

Noua imagine a profesorului trebuie stabilită prin luarea în considerare a tuturor abordărilor de până acum, de la conceperea ca distribuitor de recompense sau ca sursă de informații, până la cea de „manager al învățării”.

Pentru fiecare profesor sunt fundamentale două roluri, cel de manager și cel de evaluator.

Procesul instructiv-educativ trebuie astfel conceput și desfășurat, încât să-i convingă pe elevi să prețuiască propria moștenire națională, să primească contribuțiile originale ale oricărei națiuni la civilizația modernă, pregătind atât elevii, cât și dascălii să înțeleagă valoarea diversității și a independenței de spirit.

Educația este factorul hotărâtor al dezvoltării psihoindividuale a persoanei. Ea sistematizează și organizează influențele mediului, dezvoltă personalitatea.

Creativitatea, în termeni generali, este un proces mental care permite generarea de idei și concepte noi sau asocieri originale între concepte și idei deja existente.

Lumea modernă pune accentul pe folosirea mai eficientă a cunoașterii și a inovației. Este necesară extinderea abilităților creatoare ale întregii populații, mai ales ale acelor care le permit oamenilor să se schimbe și să fie deschiși față de idei noi într-o societate diversă din punct de vedere cultural, bazată pe cunoaștere.

Obiectivul principal este promovarea unor abordări inovative și creative în diferite domenii de activitate.

Educația și formarea profesională sunt factori decisivi pentru realizarea acestui lucru. Activitățile ar trebui să se concentreze pe crearea unui mediu favorabil pentru creativitate și inovație și să stimuleze o strategie pe termen lung.

Ar trebui, de exemplu, să se pună accent pe o gamă largă de subiecte, precum matematica, știința și informația și alte tehnologii.

Noul mileniu aduce noi cerințe educaționale care impun noi metode, altele decât cele folosite până acum. O importanță majoră în pregătirea elevilor pentru noile cerințe, o au cele trei forme ale educației și anume:

- educația formală însemnând învățare sistematică, structurată și gradată cronologic, realizată în instituții specializate de către un personal specializat;
- educația nonformală constând în activități educative desfășurate în afara sistemului formal de învățământ de către diferite instituții educative;
- educația informală care se referă la experiențe de învățare spontană, cotidiană, existențială, desfășurate în medii culturale care nu au educația ca scop principal.

Criteriul de calitate aplicat educației are un rol foarte important deoarece măsurile propuse pentru a promova creativitatea și capacitatea pentru inovare vor fi adaptate fiecărei etape din cadrul învățării continue.

Focalizată pe unitatea de învățare, evaluarea ar trebui să asigure evidențierea progresului înregistrat de elev în raport cu sine însuși pe drumul atingerii obiectivelor prevăzute în programă. Este important să fie evaluată nu numai cantitatea de informație de care dispune elevul, ci, mai ales, ceea ce poate el să facă utilizând ceea ce știe sau ceea ce intuiește.

Fiecare activitate de evaluare a rezultatelor școlare este însoțită de o autoevaluare a procesului pe care profesorul l-a desfășurat cu toți elevii și cu fiecare elev în parte. Astfel poate fi descris nivelul de formare a competențelor pentru fiecare elev și pot fi stabilite modalități prin care se pot regla, de la o etapă la alta, activități de învățare-formare a elevilor, în mod diferențiat.

De o importanță deosebită este realizarea unui echilibru dinamic între evaluarea scrisă și evaluarea orală; aceasta din urmă, deși presupune un volum mare de timp pentru aprecierea tuturor elevilor și blocaje datorate emoției sau timidității, prezintă avantaje deosebite, precum: realizarea interacțiunii elev-profesor;

demonstrarea stadiului de formare a unor competențe prin intervenția cu întrebări ajutoare, demonstrarea comportamentului comunicativ și de interrelaționare al elevului etc;

De asemenea este necesară folosirea cu o mai mare frecvență a metodelor de autoevaluare și de evaluare prin consultare, în grupuri mici, vizând verificarea modului în care elevii își exprimă liber opinii proprii sau acceptă cu toleranță opiniile celorlalți, capacitatea de a-și susține și motiva propunerile etc.

Managementul clasei este un domeniu de cercetare în științele educației care studiază atât perspectivele de abordare ale clasei de elevi cât și structurile dimensionale ale acesteia, în scopul facilitării intervenției cadrului didactic în situații de criză micro-educatională și a evitării consecințelor negative ale acesteia.

Trebuie pus accent pe dimensiunile managementului clasei :

- dimensiunea ergonomică – se referă la dispunerea mobilierului, vizibilitatea, amenajarea sălii de clasă ;
- dimensiunea psihologică - se referă la cunoașterea, respectarea și exploatarea particularităților individuale ale elevilor ;
- dimensiunea sociala – se referă la clasă ca și grup social ;
- dimensiunea operațională - se referă la instrumentele operaționale care sunt recompensele și pedepsele;
- dimensiunea inovatoare – se referă la cunoașterea practicii educaționale la un moment dat, cunoașterea tendințelor și tradițiilor activităților educaționale vizate, cunoașterea orizonturilor de așteptare ale elevilor;
- dimensiunea normativă – se referă la norme,. ansambluri de reguli care reglementează desfășurarea unei activități educaționale.

O importanță deosebită în inovația și creația în activitatea didactică o au rolurile manageriale ale cadrului didactic :de planificare (planifică activitățile cu caracter instructiv - educativ) ;de organizare (organizează activitățile clasei) ;de comunicare (comunică idei, cunoștințe, ascultă efectiv, oferă feedback, stabilește canalele de comunicare); de conducere (conduce activitățile cu elevii , desfășurate în clasa și în afara ei) ;de coordonare (sincronizează obiectivele individuale cu cele comune clasei, contribuind la întărirea grupului și formării echipelor de lucru); de îndrumare (prin intervenții punctuale adaptate unor situații specifice, recomandări) ;de motivare (prin întăriri pozitive, prin utilizarea aprecierilor verbale și non-verbale în sprijinul consolidării comportamentelor pozitive); de consiliere (de orice tip, în probleme personale sau legate de școală); de control (în scopul cunoașterii stadiului în care se află activitatea de realizare a obiectivelor și nivelul de performanță); de evaluare (măsura în care scopurile și obiectivele au fost atinse).

Pentru a susține creativitatea, predarea declarativă, de tip clasic trebuie depășită și înlocuită cu metode care pun accent pe explorare, pe descoperire, pe încurajarea gândirii critice a elevului, pe participarea activă a acestuia la formarea și dezvoltarea sa intelectuală.

În viziunea metodologilor moderne, demersul didactic se centrează pe elev și are în vedere transformarea acestuia din "obiect" al procesului didactic în "subiect activ" al propriei deveniri.

Modelul de proiectare a activității didactice are în vedere trecerea de la centrarea pe conținut la centrarea pe activitatea elevului, care presupune deplasarea accentului în activitatea didactică:

Ar trebui să se țină cont de toate formele de inovație socială și antreprenorială. De asemenea, ar trebui să se acorde atenție creației artistice și noilor abordări în domeniul culturii.

Bibliografie:

1. Ionescu M., Radu I.-" *Didactica modernă*", Ed. Dacia, Cluj – Napoca, 2001;
2. Alois Gherguț,- " *Management general și strategic în educație*", Ed. Polirom, Iași, 2007;
3. I..Cerghit – " *Sisteme de instruire alternativă*", Aramis, Bucuresti, 2002.

INOVAȚIE ȘI CREAȚIE ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ

Goman Claudia-Sanda
Școala Gimnazială "Înv. Gâlgău Iosif" Păgăria

REZUMAT

În societatea contemporană, educația și învățământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovație și creație în activitatea didactică.

Prioritatea învățământului o constituie informatizarea, softul educațional, reprezentat de programele informatice special dimensionate în perspectiva predării unor teme specifice, ceea ce reprezintă o necesitate evidentă.

În abordarea creativității în procesul educațional, elevul trebuie încurajat să gândească independent, să își asume riscuri și responsabilități în demersul său spre formare intelectuală.

Un obiectiv important ce ar trebui stabilit pentru anii următori este de a dezvolta un indicator internațional al capacității de a învăța, toate acțiunile bazându-se pe cercetarea științifică. Învățământul modern are ca sistem de referință competențele generale și specifice pe care trebuie să le dobândească cel ce învață – elevul. Centrarea pe competențe reprezintă o preocupare majoră în triada predare-învățare-evaluare.

Procesul instructiv-educativ trebuie astfel conceput și desfășurat, încât să-i convingă pe elevi să prețuiască propria moștenire națională, să primească contribuțiile originale ale oricărei națiuni la civilizația modernă, pregătind atât elevii, cât și dascălii să înțeleagă valoarea diversității și a independenței de spirit.

Educația este factorul hotărâtor al dezvoltării psih individuale a persoanei. Ea sistematizează și organizează influențele mediului, dezvoltă personalitatea.

CONSILIEREA ÎN CARIERĂ LA VÂRSTA ADOLESCENȚEI

Butușină Maria
Liceul Tehnologic Brătianu, Drăgășani

Consilierea în carieră vizează asistarea indivizilor, indiferent de vârstă și de momentul vieții active, pentru a lua cele mai bune decizii cu privire la propria carieră. Astfel, consilierea în carieră se adresează atât *elevilor*, care fac primele alegeri legate de viitorul lor profesional, cât și *persoanelor adulte*, care doresc să își dezvolte cariera sau să se orienteze spre o nouă profesie.

În cadrul procesului de consiliere în carieră sunt investigate resursele și aspirațiile personale (caracteristici individuale, nivelul de educație, experiența acumulată, obiectivele de carieră), oportunitățile existente în mediu (oferta de educație și/sau formare profesională, apariția de noi ocupații, soluții flexibile de angajare).

Consilierea în carieră are ca **scop** compatibilizarea resurselor și aspirațiilor personale cu oportunitățile mediului socio-economic. Spre deosebire de adulți, în cazul cărora consilierea în carieră îmbracă adesea forma unei intervenții țintite pe rezolvarea unei probleme de carieră (reorientare profesională, reinsertie pe piața muncii după o perioadă de inactivitate etc.), în cazul elevilor, acest tip de consiliere este, mai degrabă, un **proces de explorare**:

- explorarea caracteristicilor personale (elevii învață de ce este important să se cunoască și identifice metodele prin care poate fi realizată autocunoașterea)
- explorarea lumii ocupaționale (elevii învață unde să caute informații despre ocupații, care sunt caracteristicile ocupațiilor și cum să le compare între ele)
- explorarea ocupațiilor potrivite (elevii învață să identifice ocupațiile compatibile cu profilul lor vocațional și să adune cât mai multe informații despre aceste ocupații)
- explorarea alternativelor/rutelor educaționale care îi pot conduce spre ocupațiile compatibile (elevii învață să identifice alternativele educaționale, să le evalueze și să ia decizii cu privire la traseul educațional)

La vârsta adolescenței *obiectivele consilierii în carieră* țin de:

- Autocunoaștere – identificarea și înțelegerea caracteristicilor personale relevante pentru orientarea în carieră (cunoașterea intereselor, abilităților, valorilor, caracteristicilor de personalitate și conturarea profilului vocațional)
- Explorarea lumii ocupațiilor – acumularea de informații referitoare la ocupații (caracteristicile ocupațiilor și dinamica lor pe piața muncii)
- Explorarea alternativelor de carieră – luarea deciziilor cu privire la carieră (identificarea, explorarea și evaluarea alternativelor, având ca rezultat: alegerea unei ocupații, alegerea unui traseu educațional)
- Planificarea carierei – implementarea deciziilor (stabilirea scopului și obiectivelor de carieră pe termen scurt și mediu, elaborarea și implementarea unui plan de acțiune) și, în timp, reevaluarea acestora

Astfel, prin programele de educație pentru carieră, elevii își însușesc primele noțiuni legate de: promovarea personală, strategiile de căutare a unui loc de muncă, identificarea surselor de satisfacție profesională, învățarea permanentă, îmbinarea optimă a vieții profesionale cu viața de familie etc.

Procesul tipic de consiliere în carieră presupune parcurgerea următorilor pași:

1. Evaluarea caracteristicilor personale (interese, abilități, caracteristici de personalitate, valori) și întocmirea profilului vocațional al clientului.
2. Explorarea lumii ocupațiilor (caracteristici ale ocupațiilor).
3. Identificarea și evaluarea alternativelor (ocupații potrivite, trasee educaționale).
4. Elaborarea planului de carieră (scop și obiective de carieră, plan de acțiune).
5. Dezvoltarea abilităților de management al carierei (promovare și dezvoltarea personală).

Identificarea nevoilor este, poate, cel mai important pas din cadrul procesului propriu-zis de consiliere în carieră. ***Metodele, tehnicile și instrumentele*** utilizate în procesul de consiliere a carierei sunt selectate în funcție de *nevoile individuale ale persoanei consiliate* și de *competențele consilierului*, conferite acestuia prin pregătirea de specialitate.

Bibliografie:

1. <http://consilieresorientare.ro>
2. www.didactic.ro

METODE TRADIȚIONALE ȘI TEHNICI NOI FOLOSITE LA ORELE DE CONSILIERE ȘI ORIENTARE

Prof. Dăncău Monica-Adriana
Școala Gimnazială Anton Pann, Rm. Vâlcea

Specificul curriculumului de Consiliere și Orientare pentru învățământul gimnazial rezidă în: -
abordarea cu prioritate a problematicei referitoare la cariera, în condițiile în care, la finalul acestui ciclu de învățământ, elevul își va exprima opțiunea pentru următorul nivel de școlarizare, în termeni de filiera, profil și specializare;

- contribuția majoră a acestei discipline la autocunoașterea elevilor – condiție fundamentală pentru orientarea școlarș optimș a acestora.

Astfel profesorul diriginte trebuie să dispună de metode și tehnici de *consiliere* în probleme legate de:

1. Autocunoaștere și dezvoltare personală
2. Comunicare și abilități sociale
3. Managementul informațiilor și al învățării
4. Planificarea carierei
5. Calitatea stilului de viață

Unul dintre obiectivele curriculumului de Consiliere și orientare este stimularea abilităților de învățare permanentă, în scopul dezvoltării personale și al integrării socio-profesionale viitoare, de succes. Elevii

experimentează practic, în cadrul orelor de Consiliere și orientare, diferite tehnici de învățare, de relaționare, de comunicare eficientă, abilități de explorare a resurselor personale și a carierei, apoi aplică ceea ce au asimilat în clasă, în situații de viață diverse și își evaluează propriul progres. Învăță astfel să își asume responsabilitatea propriei învățări. Procesul didactic se focalizează atât pe asimilarea de cunoștințe și abilități specifice disciplinei, cât și pe dezvoltarea atitudinilor și a mecanismelor învățării personalizate, conștiente și eficiente, pe care elevii să le aplice și în diferite contexte de viață, nu doar în cadrul școlii. Procesul de predare-învățare specific Consilierii și orientării este orientat de principiile învățării active, centrate pe elev. În acest scop, metodele recomandate pentru orele de Consiliere și orientare sunt cele activ-participative. Sarcinile de lucru pot fi realizate individual, în perechi sau în echipă, prin activități independente sau asistate, precum

- jocul de rol, simularea,
- brainstorming-ul,
- metode art-creative,
- exercițiul,
- chestionarul de interese și abilități,
- conversația, discuția, dezbateră.

Astfel, **metodele folosite pentru consilierea și orientarea școlară sunt:** convorbirea, testarea psihologică a elevilor, consultarea catalogului, discuții cu părinții, investigarea intereselor profesionale și școlare, tehnici de clarificare a valorilor, consilierea de grup și individuală, dezbateră, programul „Consilierea și Orientarea Carierei”, interviul, oferirea de informații privind rețeaua școlară, metoda testelor, analiza profilelor psihologice, vizionări de casete video pe problematica OSP, observația, convorbirea, chestionare, brainstorming, etc. **Alte metode de consiliere și orientare școlară** care ar trebui să le cunoaștem sunt cele care s-au dovedit utile, cele utilizate în alte țări, de consiliere în grup, de consiliere pe specialități, interactive, de cunoaștere a cererii pe piața muncii la nivel național și județean, de consiliere a elevilor în condițiile șomajului, teste și chestionare de personalitate, informații despre piața muncii, consiliere asistată de calculator, teste de aptitudini și interese etalonate pe populație românească, rețeaua școlară din România la nivel preuniversitar, sisteme interactive computerizate de testare a intereselor și aptitudinilor, de explorare a conținutului și cerințelor ocupațiilor. Metodele de **consiliere în probleme legate de tehnicile de învățare eficientă** sunt de o mare diversitate: expunerea și dezbateră, efectele unor modalități de învățare, prezentarea de cărți, optimizarea învățării, gestionarea timpului și a efortului, aplicații în grupe mici, consilierea individuală, consilierea de grup, studiul de caz, chestionare, teste, interviuri, convorbiri cu tema „învățarea eficientă”, activități de grup (brainstorming, dezbateri, discuții, joc de rol, exerciții), analiza rezultatelor școlare, învățarea diferențiată pe grupe, învățarea pe ateliere de lucru, evaluarea curentă, evaluarea cunoștințelor pe baza testelor grilă, metoda cunoașterii personalității elevului etc. **Alte metode de învățare eficientă** care trebuie cunoscute ar fi: tehnici experimentate de învățare eficientă, metode de tratare diferențiată și de individualizare a învățării, metode de raționalizare a timpului, metode de intercunoaștere și interrelaționare, instrumente și tehnici de modelare audio-vizuală, calculatoare, proceduri de instruire și de evaluare a rezultatelor, metoda proiectelor (cercetare-acțiune), soft educațional pentru eficientizarea învățării etc. Tehnicile folosite în **consilierea elevilor rămași în urmă la învățătură** sunt multe, dintre care o frecvență mai mare o au: discuțiile cu părinții și profesorii, convorbirile cu elevii, testarea psihologică, investigarea climatului socio-afectiv și a atitudinii față de școală, identificarea nevoilor elevilor, consilierea individuală, studii de caz, interviul, consilierea pe multiple planuri. Tehnicile de **consiliere a elevilor rămași în urmă la învățătură care trebuie a fi cunoscute** sunt : consilierea de grup a celor rămași în urmă la anumite materii, tehnicile cognitiv-comportamentale, de dezetichetare, suportive, metode concrete de motivare a învățării, lucrul pe echipe în care fiecare are un rol și contribuie activ la viața echipei, instrumente pentru dezvoltarea capacităților, teste de identificare a capacităților deficitare, tehnici de recuperare, terapia familiei, terapie cognitivă, cursuri de psihoterapie, psihodramă, tehnici referitoare la dificultățile de învățare și eșec școlar. Cât privește **consilierea și orientarea școlară a elevilor performanți**, testarea psihologică, urmărirea integrării sociale a elevilor performanți, identificarea copiilor supradotați, teste de aptitudini, consiliere (individuală, de grup, a familiei), procedee de clarificare a valorilor personale, de identificare a intereselor și tehnici de reprezentare a spațiului personal.

Procedeele predominant *pedagogice* mai frecvent folosite sunt următoarele: jocul didactic, testele grilă cu grad de dificultate maxim, inițierea unor teme de cercetare în care să fie implicați acești elevi și stimularea lor, organizarea modulară a activității de instruire, programe speciale de pregătire intensivă, „îmbogățirea orizontală și verticală” a materiei, studiul individual, lectura suplimentară. De asemenea, sunt prezente *procedee de organizare a instruirii*, cum ar fi: munca diferențiată pe grupe omogene de elevi cu

performanțe superioare, recomandarea directorilor de școli pentru organizarea unor cercuri pe discipline, informarea despre activități alternative (de exemplu cercuri). Trebuie cunoscute și alte procedee de *Consiliere și Orientare Școlară a elevilor performanți* cu caracter *psihologic* (procedee de relaxare, exemple de metode de consiliere și orientare școlară a elevilor performanți, informații despre posibilitățile oferite de actualul sistem de învățământ, procedee de formare a imaginii de sine, identificarea dificultăților de relaționare cu părinții, relația copiilor supradotați cu școala, planificarea carierei, tehnici cognitive, tehnici de dezvoltare a creativității, procedee de consiliere și orientare articulate într-un program coerent cu un grup țintă, programele educative speciale). Procedeele cu caracter *pedagogic* sunt: metode și tehnici de muncă intelectuală, mentoriat prin corespondență. Toate tehnicile folosite în **consilierea în chestiuni legate de viața personală** au un caracter *psihologic* (100%). Acestea sunt:

- cele *slab definite* (convorbirea, observația, chestionarele, testele psihologice, testele de personalitate, metoda cunoașterii elevului, dialogul, sfatul, îndemnul, testul sociometric, convorbirea, anamneza, studiul de caz)

- cele *bine definite* (identificarea problemelor, stabilirea alternativelor, tehnici cognitive comportamentale,, toate tehnicile de întărire a eului, consilierea individuală și de grup, probe psihometrice, metode noi de "lectură a realului", "cele 7 trepte ale eficienței", antrenamentul asertiv, tehnici de restructurare cognitiv-comportamentală, tehnici cognitive, tehnici de relaxare, confruntarea subiectului cu imaginea de sine).

Astfel, de exemplu, avem *tipul de tehnică* (cognitivă, de autocunoaștere, de autoevaluare, terapie de susținere, psihoterapie), care se raportează la *probleme specifice* (tehnici de formare și dezvoltare a atitudinilor morale, tehnici de elaborare a profilurilor psihologice pe categorii de vârstă, prevenția și eliminarea stresului, violența în școli, intervenție în cazul consumului de alcool, tutun, droguri).

În concluzie este necesară:

- o colaborare între școală și Centrele de Asistență Psihopedagogică în activități educative,
- participarea acestora la consilii profesoriale,
- cursuri de consiliere cu profesorii de OSP,
- consilierea individuală și de grup, examinări psihologice,
- consilieri colective cu părinții,
- asistență la orele de dirigenție,
- dezbateri interactive,
- lectorate cu părinții, întâlniri cu celelalte cadre didactice,
- participări la comisii ale diriginților și la orele de dirigenție,
- perfecționări pentru bibliotecari, pedagogi, învățători, educatoare.

Sunt necesare cursurile de perfecționare, programele de prevenție, consilierea terapeutică și vocațională, formarea psihopedagogică a cadrelor didactice, participarea la consiliile elevilor, îndrumarea metodică a profesorilor în aria curriculară "Consiliere și Orientare", cursurile de formare a formatorilor pe probleme de HIV-SIDA.

Bibliografie:

1. **Georgescu, M. (2006). *Introducere în consilierea psihologica*. Bucuresti: Editura Fundatiei România de Mâine.**
2. **Jigau, M. (2001). *Consilierea carierei*. Bucuresti: Editura Sigma.**
3. **Lemeni, G., Miclea, M. (coord.). (2004). *Consiliere si orientare. Ghid de educatie pentru cariera*. Cluj-Napoca: Editura ASCR.**
4. **Szilagy, A-M. [2007](2008). *Manualul consultantului în cariera*. Iasi: Institutul European.**
5. **Tomsa, Gh. (2001). *Consilierea si orientarea în scoala*. Bucuresti: Editura Credis**

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ȘI EXTRACURRICULARE ÎN EDUCAREA COPILOR CU CES

*Prof. gr. did. I: Diaconu Iulia
Școala Gim. „Take Ionescu” Râmnicu Vâlcea*

Dificultăți de învățare se întâlnesc la mulți elevi cu eșecuri școlare, datorită limitării în prelucrarea anumitor tipuri de informații, ceea ce determină diverse dificultăți: lipsa organizării, socializare dificilă, predispunere la accidente, adaptare dificilă la schimbări, hiperactivitate sau letargie, lipsa atenției. Deși au aptitudini pentru anumite domenii, acești elevi au randament inegal și deseori nu pot fi încadrați în clase obișnuite. Expresia ”dificultăți de învățare” se referă la un grup foarte eterogen de elevi. Studii recente arată ca acestea se pot împărți în trei categorii, în funcție de dificultățile de percepție vizual-spatială, de limbaj și de atenție.

Alte caracteristici ale elevilor cu CES:

- le lipsește deseori maturitatea și au un comportament narcisist și egocentric.
- deseori, ei sunt speriați de școală, dar colegii îi pot ajuta să depășească această frică.
- au capacitatea de a înțelege, dar le lipsește cea de a reda cele știute.
- uneori sunt copleșiți de sarcinile pe care trebuie să le execute. Ei pot ști să rezolve o problemă, dar nu o pot rezolva practic.

Există două criterii principale pentru depistarea dificultăților de învățare. Primul este ”criteriul excluziunii”. Cu ajutorul lui se determină dacă un elev are o anumită dificultate de învățare sau dacă dificultățile sunt asociate altor afecțiuni. Dificultățile de învățare nu au întotdeauna cauze bine determinate.

O caracteristică comună a elevilor cu dificultăți de învățare este prăpastia ce există între aptitudini și realizările lor. De exemplu, un elev poate avea aptitudini superioare la nivelul limbajului vorbit, dar să prezinte grave deficiențe în limbajul scris. Această diferență este al doilea criteriu tradițional de depistare a dificultăților de învățare. În general, se ia în considerare aceasta pentru stabilirea profilului elevului, cum sunt diferențele cele mai importante dintre elevii ce prezintă dificultăți de învățare și cei care au alte probleme.

De exemplu, elevii cu deficiențe mintale au în general aptitudini scăzute în toate domeniile; în schimb, cei cu dificultăți de învățare nu au dificultăți decât în anumite domenii.

Dacă un elev corespunde acestor două criterii generale, profesorului îi revine sarcina de a studia mai profund dificultățile de învățare și de a determina modificările programului elevului, pentru ca acesta să corespundă cerințelor sale.

Activitățile extrașcolare au rolul de a schimba starea de spirit, de a încuraja fiecare copil să se descopere, să coopereze, să crească emoțional.

Prin activități extrașcolare se reușește

- recuperarea copiilor cu deficiențe de vorbire;
- dezvoltarea capacității motorii;
- extinderea vocabularului copiilor cu probleme speciale;
- consolidarea deprinderilor de autocontrol comportamental;
- consolidarea echilibrului și gradului de maturitate în relațiile cu ceilalți elevi;
- dezvoltarea unor procese psihice antrenate în învățare memorie, gândire, limbaj, spirit de observație;
- educarea sensibilității și echilibrului afectiv;
- stimularea și dezvoltarea funcțiilor senzorio-motorii expresiei corporale și estetice;
- stimularea manifestării preferințelor față de unele jocuri și față de partenerii de joc;
- consolidarea deprinderilor de autocontrol comportamental

Finalitățile așteptate au fost

- descoperirea prin joc a unor experiențe noi;
- utilizarea diferitelor forme de comunicare în stabilirea relațiilor cu cei din jur;
- dezvoltarea capacității de a interacționa cu alți elevi, cu alte cadre didactice, în medii diferite pentru a dobândi cunoștințe, deprinderi, atitudini și conduite noi;
- însușirea unor mișcări noi de expresie corporală.

Modelarea, formarea și educația fiecărei persoane cere timp și dăruire din partea tuturor cadrelor didactice, iar profesorul de geografie are rolul de a conecta elevii cu natura prin activități specifice. Timpul istoric pe care îl trăim cere oameni în a căror formație caracterul și inteligența se completează pentru propria evoluție a individului. În școala contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor. În acest cadru, învățământul are misiunea de a-i forma pe copii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai ușoară integrare socială.

Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare. Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Activitățile extracurriculare organizate împreună cu elevii noștri au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale. Exemple de activități extracurriculare și rolul acestora din cadrul programului „Săptămâna altfel- Să știi mai multe, să fii mai bun!”

Ziua Eco „Clasa mea cea mai curată, Vizionare film, Ecologizare strada,

Ateliere Confecționare obiecte decorative pentru Paște (Felicitări, Ouă); Poster Primăvara

Activități științifice Riscurile și prevenirea situațiilor de risc (Atenție la stop!, Focul-prieten sau dușman)

Activități sportive - Jocuri de masă, jocuri de mișcare, întreceri sportive

Activități culturale - Vizitarea principalelor obiective din oraș.

Activitățile extracurriculare de tipul ecologizării permit informarea problemelor de mediu și prevenirea distrugerii acestuia.

Aceste activități au rolul de a spori interesul de cunoaștere și întreținere a frumuseților naturale, de a stabili interacțiunea între elevi, sentimente de valorizare cât și de a forma și dezvolta sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic adecvat.

Un rol deosebit îl au activitățile extracurriculare din cadrul abilității manuale - Ateliere, unde elevii au posibilitatea de a-și antrena gândirea, priceperea, memoria, colaborarea și creativitatea influențând într-un mod pozitiv și plăcut activitatea lor intelectuală. Pornind de la considerentul că astfel de activități pot face trecerea de la joc la muncă, este indispensabilă dezvoltarea abilităților și deprinderilor, cât și cooperarea cu ceilalți în confecționarea lucrărilor artistico-plastice într-un mod cât mai organizat.

Activitățile cu tematică sportivă dezvoltă la elevii cu CES, spiritul de competiție, de echipă, îi mobilizează la cooperare și le dezvoltă încrederea în forțele proprii. Desfășurarea de competiții între elevii cu CES din clase diferite, cu dizabilități diferite și cu grade de severitate diferite facilitează depășirea sentimentului de marginalizare, acceptarea diferențelor și permite valorizarea potențialului aptitudinal al tuturor copiilor cu deficit de intelect.

Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume, permițând astfel socializarea și valorizarea acestor copii.

Activitățile complementare concretizate în excursii și drumeții, vizite, vizionări de filme sau spectacole imprimă copilului un anumit comportament, o ținută adecvată situației, declanșează anumite sentimente. Așadar, cadrul didactic poate face multe pentru educarea spiritului creativ în cadrul activităților extracurriculare. Totodată, de mare importanță sunt și activitățile ce îi pregătesc pentru viața de adult, pentru situațiile de risc cu care se vor putea confrunta. O mai mare contribuție în dezvoltarea personalității copilului o au activitățile extrașcolare care implică în mod direct copilul prin personalitatea sa și nu prin produsul realizat de acesta; necesitatea fiind de a modifica destul de mult modul de gândire, să se evite critica în astfel de activități, să încurajeze elevii și să realizeze un feed-back pozitiv. Prin urmare, formarea personalității deficientului mintal se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Indiferent de tipul de educație: specială, integrată / incluzivă sau de conceptele utilizate, problema personalității elevului trebuie să ocupe locul principal. Acțiunea educativă cea mai bună este aceea „care modelează eul”, permițând deficienților mintali învățarea realității sociale, pentru că ei se vor integra în realitatea socială normală.

Profesorul trebuie să sensibilizeze în elevi propriul „eu”, conștiința posibilităților, capacitatea de a lua decizii, de a fi stăpâni pe ei. Acest lucru se poate realiza nu numai prin activități educative școlare, ci și prin activități extracurriculare. De aceea este necesară o riguroasă planificare, organizare și desfășurare a acestor tipuri de activități în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor și pentru a veni în întâmpinarea cerințelor pe care elevii respectivi le resimt în raport cu actul educațional.

CONSILIEREA PĂRINȚILOR ÎN GRĂDINIȚĂ

*Dobrița Elena Cristina
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Drăgășani
Băluță Claudia Maria
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Drăgășani*

O preocupare permanentă a profesorilor consilieri școlari în întâlnirile cu părinții este identificarea dificultăților pe care le întâmpină aceștia în comunicarea cu propriii lor copii, precum și mijloace de optimizare a comunicării dintre aceștia.

Este important ca părintele să știe că mediul de viață și educația sunt factori esențiali în dezvoltarea copilului. În orice familie, copiii au nevoie de multă iubire, grijă și atenție. Ei se simt iubiți și în siguranță când sunt ascultați fără să fie certați. Dacă „li se tot face morală și nu vor fi ascultați, ei vor începe să-și ascundă sentimentele, nevoia de comunicare fiind strâns legată de nevoia de dragoste. Autoritatea părintească **nu** se realizează prin forță și brutalitate. Ea este rezultatul firesc al unor relații echilibrate, morale și umane. O autoritate firească duce la relații de destindere și atașament, o falsă autoritate duce la o relație tensionată, la conflicte permanente. Autoritatea părintească trebuie să fie suplă, fermă și să se adapteze vârstei. Ea presupune un climat de afecțiune și dreptate, stăpânire de sine, înțelegere și spirit de colaborare între copil și părinte.

Familia are un rol important în parcurgerea cu succes de către elevi a diferitelor trepte de învățare. Anumiți factori familiali duc la nereușita școlară, cum ar fi: dezorganizarea familiei, lipsa de supraveghere, interesul redus al părinților pentru pregătirea școlară a copiilor, lipsa legăturii părinților cu școala și starea materială precară. Formarea personalității copilului implică și rezolvarea unor situații conflictuale și frustrante. Pentru copil este îngrozitor să audă vocile furioase ale părinților când unul e contra celuilalt. Este important să-i vadă pe părinți că își soluționează diferențele de opinie în mod ponderat. Stările conflictuale în lanț dintre copil și părinți sau dintre părinți îl fac pe copil să-i fie teamă, să mintă, să părăsească domiciliul, să vagabondeze, să fure. În aceste cazuri, părinții nu trebuie să-și reproșeze unul altuia deficiențele pe care le au copiii lor, fiindcă ambii părinți trebuie să colaboreze în educarea lor.

Relația școală-familie trebuie privită de părinți ca fiind un factor al dezvoltării copilului. Prima zi de școală este cea mai importantă sărbătoare din viața copilului și a familiei. Trecerea de la joacă la lecție cere concentrare, eforturi de voință și de răbdare din partea copilului. De aceea, este bine ca părintele să-i fixeze un program zilnic cu o siestă recreativă sau somn, teme și activități care-i plac. Cel mai bun îndemn pentru lecție este climatul familial, unde părinții muncesc cu voie bună. Prin acest regim zilnic familia va contribui la formarea deprinderilor de muncă independentă și a spiritului de inițiativă. Familia are rolul și de a-i educa pe copii pentru viață, zilnic să frecventeze cursurile școlare, pentru a asimila ușor și integral cunoștințele, să fie mereu punctuali la școală. Un copil este cu atât mai bun la școală cu cât părintele se implică mai mult în activitatea lui. Niciodată părinții să nu facă comparație între copiii lor și alți copii, prieteni sau frați când este vorba de învățatură, fiindcă la unii vârsta cronologică este egală cu vârsta mentală, iar la alții este diferită.

Bibliografie:

1. <https://tribunainvatamantului.ro>
2. <https://www.academia.edu>

DESPRE EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN EDUCAȚIE

*Prof. înv. preșcolar: Săliște Mihaela & Dragomirescu Emilia
G.P.P. Nord 2 Rm. Vâlcea*

Investigând universul ființei umane cadrele didactice se confruntă cu o mare diversitate, care constă în aceea că, sunt puse în situația de a căuta mereu noi soluții la problemele ridicate de copiii care trec pragul grupelor/ claselor din instituțiile de învățământ.

În acest caz ne vom referi în mod deosebit la copiii cu cerințe educative speciale, la faptul că noi, cadrele didactice, încercăm de cele mai multe ori să găsim soluțiile cele mai bune pentru copii. Aceștia au nevoie de o abordare personalizată referitoare la încercările pe care le inițiem în educația lor. Orice copil se confruntă în anumite cazuri, cu o situație specială care necesită din partea adultului o intervenție specializată.

În situația în care întâmpinăm greutăți în soluționarea acestor probleme trebuie să cerem informații și sprijin din partea instituțiilor specializate, abilitate. Principiul fundamental al educației incluzive constă într-un învățământ pentru toți, împreună cu toți și constituie un deziderat și o realitate care are din ce în ce mai mulți adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația incluzivă urmărește o modalitate instituționalizată de școlarizare a copiilor cu dizabilități, dar și a altor copii cu cerințe educative speciale în școli și clase obișnuite.

Învățământul integrat pentru copiii cu probleme are mai multe dimensiuni:

- dimensiunea legislativă și administrativă, legată preponderent de politicile educaționale; constă în aceea că școlarizarea acestor copii trebuie să fie o parte integrantă și o responsabilitate a sistemului național de învățământ;
- dimensiunea pedagogică care evidențiază necesitatea apropiării condițiilor de predare – învățare pentru copiii cu dizabilități de cele accesibile celorlalți copii, din punct de vedere al locului de școlarizare și al curriculumului;
- dimensiunea socială care reliefează importanța relațiilor, a interacțiunii sociale dintre copii, are efecte pozitive pentru toți copiii.

“Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități”. Educația incluzivă relevă o concepție ecologică și interactivă asupra problematicii dificultăților de învățare și evidențiază posibilitatea ca schimbările organizaționale și metodologice, realizate în unitățile de învățământ, ca reacție la dificultățile de învățare ale unor copii, să conducă la ameliorarea predării- învățării pentru toți copiii. Pentru a avea cu adevărat o școală incluzivă care să funcționeze, este necesară pregătirea acesteia, sunt necesare condiții materiale, care să permită un învățământ cât mai diversificat și adaptat diferitelor cerințe speciale: profesori itineranți, mobilier, posibilități de modelare a programului zilnic, tehnici, posibilități de modelare a programului zilnic, tehnici speciale de predare, adaptare curriculară individualizată etc. Ținând cont de introducerea și aplicarea acestui concept de largă rezonanță asupra modului în care este organizată și funcționează școala, există mai multe dimensiuni și provocări contemporane cum ar fi:

- centrarea pe copil, pe unicitatea acestuia;
- o școală deschisă, prietenoasă;
- democrație și solidaritate umană – o școală echitabilă, mai naturală;
- răspunsul la situații educaționale diverse;
- o școală flexibilă, care se adaptează, învață și se schimbă.

Dezvoltarea copilului în perioada preșcolară constituie o preocupare nu numai a familiei, ci și a sistemului general de învățământ, prin programele elaborate și derulate de grădinițe. Ele au o influență determinantă asupra formării inteligenței, personalității și a comportamentelor sociale. Am asigurat accesul la educație și instruire al garantării unor drepturi și șanse egale pentru toți copiii, indiferent de gradul și tipul de dizabilitate.

În acest sens toți părinții, care au solicitat înscrierea copilului lor la grădinița noastră au fost primiți cu multă căldură și s-au bucurat de multă atenție din partea cadrelor didactice.

Un alt element important a fost participarea tuturor copiilor la programul educativ. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță, fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Personalitatea educatoarei depinde în mod semnificativ de reușita programului de incluziune, de la sine-înțeles fiind faptul că familiile participante au o sensibilitate crescută, manifestă neîncredere în egalitatea de șanse, vin cu zestre cultural – intelectuală mai redusă, au potențial financiar extrem de scăzut, ceea ce face colaborarea și parteneriatul cu grădinița să ajungă de multe ori în impas. De aici numai structura personalității educatoarei poate umple și nivela ca un liant legăturile fragilizate ale acestor părinți cu unitatea preșcolară. Educatoarele trebuie să manifeste optimism, bunăvoință, echilibru, impulsivitate scăzută, capacitate de adaptare, tenacitate; factorii afectivi crescuți (afecțiune, blândețe, entuziasm și voioșie, expresivitate); ambiție și curaj, rezistență la stres și persistență în atingerea scopului și depășirea piedicilor.

Incluziunea este o politică de educație, dar, în același timp, o provocare necesară într-un grup de preșcolari, pentru formarea lor ca „adevărați cetățeni” într-o școală a democrației aflată la început de drum. Diversitatea din interiorul grupului poate cauza probleme care prezintă riscul de a conduce la neglijare sau la segregare. Provocările pentru grup și pentru cei responsabili de grup sunt de a menține grupul unit și de a lupta împotriva nevoii de excludere sau segregare care ar putea să apară. Acest lucru trebuie făcut de la vârstele mici, în prima experiență a vieții „de grup” la care participă copiii, prin modificarea modalităților de lucru și prin schimbarea normelor, a regulilor, printr-o nouă strategie, prin lipsă de prejudecăți sau stereotipuri, pentru a facilita participarea deplină la activități a tuturor copiilor. De aceea se poate afirma că, munca, cu copiii trebuie să continue până când nu se vor mai face diferențieri și segregări în cadrul grupului, iar părinții îi vor accepta pe toți colegii copilului lor.

Bibliografie:

- *Gherguț, A., Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Iași, Editura Polirom, 2005;*
- *Vrășmaș E., Introducere în educația cerințelor speciale, Editura Credits, București, 2004;*
- *Vrășmaș T., Școala și educația pentru toți, Editura Minipeda, București, 2004.*

INFLUENȚA CLIMATULUI FAMILIAL ASUPRA DEZVOLTĂRII EMOȚIONALE A PREȘCOLARULUI. RELAȚIA DE ATAȘAMENT

*Prof. Consilier școlar Duman-Șendrescu Laura Cristina
C.J.R.A.E.Vâlcea - Școala Gimnazială nr. 5 Rm.Vâlcea*

Matrice pentru adulți și copii, familia a fost, este și va fi prima colectivitate umană specifică omului și absolut necesară naturii umane, ce reprezintă un real suport emoțional și financiar, asigurând securitate membrilor săi, încurajându-i în inițiativele lor, sprijinindu-i în situații limită.

Familia, prin structura sa, oferă cadrul cel mai potrivit pentru formarea principalelor deprinderi, pentru transmiterea principalelor cunoștințe asupra realității și formarea primelor principii de viață, ea deosebindu-se de orice alt factor educativ. Pam Leo spunea „Să creștem copii astfel încât să nu aibă nevoie să se vindece de copiere.” Astfel, una din cele mai importante funcții ale familiei este funcția educativă a acesteia, părinții exercitând, direct sau indirect, influențe educațional-formative, asupra propriilor copii, prin intermediul unui ansamblu de condiții favorabile educației, îngemănate în acel climat spiritual bazat pe afectivitatea absolut necesară dezvoltării omului în prima etapă a vieții sale.

Evenimentele din viața familiei, anumite obiceiuri, anumite tradiții, comportarea membrilor săi, creează acea atmosferă ce poartă numele de *climat familial*, expresie a realității morale intrafamiliale. Condiționările obiective, dar mai ales cele subiective fac din familie un mediu educativ sau un mediu propice deviațiilor comportamentale, delinvenței juvenile, după cum un climat familial este pozitiv sau negativ.

Climatul familial susține, prin influențele sale optime, dezvoltarea afectivă a copiilor, întrucât în acest mediu primordial are loc satisfacerea nevoilor emoționale esențiale, precum cele de siguranță, încredere în sine și în ceilalți, de conectare, apartenență, de apreciere, respect și stimă de sine.

La vârsta de 3-6 ani, copilul își dezvoltă inițiativa, independența, autonomia și autocontrolul, sub influența atitudinilor și comportamentelor parentale din familie, prin stimularea dezvoltării acestor abilități. Părinții trebuie să îi ghideze și să-i încurajeze pe copii în a se descurca singuri, stimulându-le inițiativa, prin a nu face nimic din ceea ce aceștia pot să facă singuri, arătându-le punctele forte.

Climatul familial este facilitatorul dezvoltării unei afectivități negative la copil, cum ar fi de exemplu anxietatea, care poate lua naștere ca urmare a învățării prin observare în familie.

John Bowlby a introdus în psihologia dezvoltării *conceptul de atașament*, descriind astfel legătura dintre persoana de atașament și copil. „Teoria atașamentului este o metodă de conceptualizare a înclinației ființei umane de a forma relații afective puternice cu anumiți oameni și de a explica multiplele forme de disconfort emoțional și de tulburări de personalitate, incluzând anxietatea, furia, depresia și detașarea emoțională, generate de separarea involuntară” (J. Bowlby, 2016, p.190).

„Atașamentul prezintă un rol extrem de important în socializarea și adaptarea copilului la mediul de viață și se evidențiază cel mai pregnant în copilăria mică, acest comportament exprimându-se ulterior în toate relațiile pe care le constituie individul de-a lungul vieții. În primul stadiu al dezvoltării psihosociale, în funcție de experiențele avute, sugarul învață să aibă încredere sau neîncredere în persoanele sau obiectele din jur. Stabilirea încrederii facilitează adoptarea de relații intime, iar neîncrederea contribuie la formarea capacității de evitare și protejare față de ceea ce este negativ. Adoptarea unui echilibru între cele două aspecte este cel mai eficient pentru dezvoltarea atașamentului real și clar exprimat. Astfel, atașamentul se manifestă printr-o legătură afectivă puternică a copilului cu mama sau cu alt îngrijitor și are o mare încărcătură adaptativă, ducând la dezvoltarea sentimentului de siguranță, securitate și independență.” (E. Verza, F.E. Verza, 2017, p.154-155).

Se evidențiază următoarele tipuri de atașament (C. Ștefan, E. Kallay, 2010, pg.42):

➤ *atașamentul securizant*, în care copiii își exprimă adecvat emoțiile, indiferent dacă sunt pozitive sau negative; au încredere că la manifestarea lor emoțională părinții vor răspunde consecvent; manifestă crize de plâns și atitudini de revoltă când persoana de atașament îi părăsește, dar exprimă bucurie la întoarcerea acesteia; părinții acestor copii sunt iubitori și sensibili la nevoile acestora;

➤ *atașamentul insecurizant*, în care copiii tind să evite interpretarea situațiilor cu încărcătură negativă, precum și a emoțiilor negative care pot rezulta din acestea, ceea ce duce la un număr limitat de confruntări cu astfel de emoții, reducând implicit și înțelegerea lor. Atașamentul insecurizant se manifestă sub două forme:

- *atașament evitant*, în care copiii învață să folosească strategii prin care își pot masca emoțiile, chiar dacă acestea sunt trăite la fel de intens ca și în cazul celorlalți copii, mai ales datorită faptului că părinții descurajează sau pedepsesc exprimarea emoțională; părinții sunt insensibili la nevoile copilului de afecțiune sau nu încurajează manifestarea emoțiilor de tristețe sau de teamă; copiii manifestă crize de furie, evitând cooperarea cu persoana de atașament; rareori manifestă spaimă dacă părintele îi lasă singuri; în plus, nu manifestă bucurie la revederea părintelui, putând chiar să îl evite la revenirea acestuia în cameră;

- *atașamentul ambivalent* este caracteristic copiilor care manifestă anxietate și nesiguranță la plecarea persoanei de atașament, iar la revenirea acesteia manifestă atitudini ambivalente, dorind să reia relația, dar, în același timp, exprimând agitație, dezorganizare, respingere; părinții nu sunt consecvenți în atitudinea față de copil, uneori împlinind nevoile lui de atenție și de protecție, alteori nu; copilul nu poate fi sigur niciodată că teama sau tristețea vor fi întâmpinate cu iubire și protecție; copilul se supără ușor, caută apropierea părintelui, dar manifestă furie față de el când acesta încearcă să îl liniștească;

- *atașamentul dezorganizat*, în care părinții sunt insensibili la nevoile copilului, de multe ori fiind chiar ei sursa fricii sau tristeții copilului; acesta manifestă comportamente incoerente față de părinți, putând să se bucure la venirea lor, dar apoi să îi evite sau să se sperie de ei;

Relația de atașament se realizează pe baza legăturilor afective dintre copil și persoana de atașament, în perioada în care se dezvoltă încrederea sau neîncrederea în cei din jur, ceea ce va consolida sau nu sentimentul de securitate al acestuia. Acest aspect va duce la dezvoltarea unor conduite organizate sau mai puțin organizate, chiar contradictorii ale copilului, ca repere ale relaționării cu semenii săi și ale adaptării la mediu. „...atașamentul sigur bazat pe legături afective puternice cu adultul care îl îngrijește sporește sentimentul de siguranță al copilului și reduce teama față de persoanele străine și frica de separare, asigurând, astfel, o mai bună

relaționare cu cei din jur și o tendință sporită de cooperare în diverse activități (de joc) cu partenerii.” (E. Verza, F.E.Verza, 2017, p.156).

Bibliografie:

1. Bowlby, J. (2016). *Crearea și ruperea legăturilor afective*. București: Editura Trei.
2. Ciofu, C. (1998). *Interacțiunea părinți-copii*. București: Editura Medicală Amaltea.
3. Ștefan, C.; Kallay, E. (2010). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru părinți*. Cluj-Napoca: Editura ASCR.
4. Verza, E., Verza, F.E. (2017). *Psihologia copilului*. București: Editura Trei.

DIFERIȚI, DAR EGALI SUNTEM ȘI NOI!

*Prof. înv. primar Dumitrescu Corina Elena
Școala Gimnazială Budești, Vâlcea*

“...În livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu (...) toate aceste roade sunt bune, niciunul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli, minți mai agere sau mai încete? Pierdem timp dar câștigăm satisfacție și respect...” (Comenius)

Alternativă a învățământului special, educația integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copiii cu posibilități reale de recuperare și reintegrare, care altădată ar fi fost orientați către școala specială. Educația incluzivă (după definiția dată de UNESCO) este un mod de educație adaptat și individualizat în funcție de nevoile tuturor copiilor în cadrul grupurilor și claselor echivalente ca vârstă, în care se regăsesc copii cu nevoi, capacități și nivele de competență foarte diferite. Conceptul de incluziune școlară se poate defini prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de sex, apartenență etnică și socială, religie, naționalitate, rasă, limbă, grad de normalitate sau situația socială a familiei lor. Incluziunea este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității, care este la rândul ei o valoare a democrației.

Copiii cărora le refuzăm astăzi dreptul la educație vor deveni adulții analfabeți de mâine. Numeroși copii sunt excluși din școală deoarece ei aparțin minorităților etnice, au culturi diferite sau pentru că provin din familii dezbinat (aici putem vorbi despre tinerele însărcinate, de copiii seropozitivi sau de cei ce suferă de un handicap). Primele victime ale excluderii, copiii străzilor, adesea uitați de autoritățile responsabile cu educația și integrarea lor, devin repede obiectul disprețului întregii societăți.

Educația incluzivă este cea mai bună soluție pentru un sistem educativ care să răspundă nevoilor tuturor elevilor. Ea nu trebuie tratată ca subiect aparte ci ca o nouă abordare a dezvoltării sistemului școlar. Un aspect primordial este acela de a ști cum să-i asigurăm fiecărui elev educația optimă în funcție de aptitudinile și nevoile sale. Posibilitatea ca toți elevii să participe la activitățile clasei este un factor determinant în planificarea acestor activități.

Diferențele între ființele umane sunt normale, contribuie la îmbogățirea fiecărei societăți și trebuie bineînțeles să fie reflectate în școli. Școala e cea care trebuie să favorizeze participarea și întraajutorarea prin metode de lucru variate. Timp îndelungat copiii cu dizabilități au fost educați în clase sau chiar în școli separate. Oamenii s-au obișnuit astfel cu ideea că educația specială înseamnă educație separată.

Educația incluzivă înseamnă că școala poate oferi un învățământ de calitate tuturor elevilor, oricare ar fi aptitudinile lor. Toți elevii vor fi tratați cu respect și vor beneficia de șanse egale de învățare. Capacitatea fiecăruia de a avea acces la informație, la idei și la știință este esențială într-o societate a informării incluzive. Se încearcă promovarea accesului universal la știință și educație pentru toți, fără diferențiere. Conceptul de copii cu nevoi speciale se referă nu doar la copiii ce pot fi încadrați în categoria persoanelor cu diverse handicapuri, ci și la cei care eșuează la școală din diferite motive care-i împiedică să progreseze. Școlile trebuie să adapteze programul, organizarea și procesul de învățare, să furnizeze resurse umane sau materiale suplimentare pentru a stimula deprinderile acestor elevi și pentru a asigura eficacitatea.

Educația incluzivă are la bază câteva principii esențiale:

1. fiecare elev are dreptul inerent la educație pe baza egalității șanselor;
2. niciun elev nu poate fi exclus din educație sau supus discriminării pe motive de rasă,

3. religie, culoare, sex, limbaj, etnie, dizabilități etc;
4. toți elevii pot să învețe și să beneficieze de pe urma educației;
5. școala se adaptează la nevoile elevilor, nu elevii se adaptează la nevoile școlii;
6. diferențele individuale între elevi constituie o sursă de bogăție și diversitate,
7. nicidecum o problemă.

Cadrele didactice vor adopta noi metode de a preda o lecție atât pentru cei cu nevoi speciale, cât și pentru ceilalți. Toți elevii clasei vor avea de câștigat; ei pot acum învăța din lecție cum să se ajute între ei. Faptul ca ei socializează în școală le permite să deprindă unul de la altul abilități de comunicare și de interacțiune. Școala reprezintă spațiul propice pentru a pune bazele unei prietenii. În clasele incluzive elevii cu sau fără probleme ajung să învețe împreună dar și unul de la celălalt. Un climat de prietenie este foarte important în dezvoltarea învățării; fiind capabili să stabilească astfel de relații între ei, se creează un mediu optim de învățare. Toți membrii clasei beneficiază așadar de pe urma acestui tip de educație. Copiii care învață împreună, învață să trăiască împreună. „Fericit este copilul care găsește în fiecare etapă a drumului său pe educatorul capabil să-l însuflească treptat forța și elanul necesare împlinirii destinului său ca OM.” (Maurice Debesse)

Bibliografie:

1. Coman S., *Parteneriat în educația integrată a copiilor cu cerințe educative speciale*, Ed. Spiru Haret, Iași, 2001.
2. Verzea, E., Păun, E., *Educația integrată a copiilor cu handicap*, UNICEF, 1998.
3. Vrășmaș, T., *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative special*, Ed. Aramis, București, 2001.
4. Vrășmaș, T., *Școala și educația pentru toți*, Ed. Miniped, București, 2004.
5. Cucuș, Constantin – *Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2006*

EGALITATEA DE ȘANSE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE – PREMISĂ PENTRU INTEGRAREA ȘCOLARĂ ȘI SOCIALĂ VIITOARE A COPILULUI

*Prof. înv. preșcolar: Ivănuș Carmen & Duțu Gabriela
G.P.P. Nord 2 Rm. Vâlcea*

Educația timpurie vizează intervalul de timp cuprins între naștere și vârsta intrării la școală. În această perioadă, copilul se dezvoltă și învață, atât în mediul familial, cât și în mediul oferit de instituțiile specializate, precum grădinițele și creșele. Educația timpurie include toate formele de sprijin sau suport necesare copilului foarte mic pentru a-și realiza dreptul de supraviețuire și protecție și pentru a ne ajuta să fim mai atenți în ceea ce privește dezvoltarea lui. Educația timpurie este o necesitate a contextului social actual întrucât obiectivele propuse de acesta sunt ușor de atins acum, în această perioadă de dezvoltare rapidă a copilului.

Mediul este un factor important în dezvoltarea intelectuală, deoarece s-a constatat faptul că acei copii crescuți într-un mediu stimulat au o dezvoltare intelectuală rapidă și intensă în comparație cu cei crescuți într-un mediu restrictiv, sărac. Copilul are nevoie să fie sprijinit în dezvoltarea abilităților sale fizice mentale, sociale, care îi facilitează supraviețuirea și realizarea individuală și socială de mai târziu. Dacă dorim să sprijinim copilul mic în procesul dezvoltării sale trebuie să înțelegem multiplele fațete ale acesteia și să definim contextul în care trăiește.

Un mediu propice dezvoltării copilului este unul stimulat, sigur, sănătos, ce crează situații de interrelaționare și care oferă situații de învățare. Învățarea reprezintă achizițiile de cunoștințe, deprinderi și abilități realizate de copil. Astfel, învățarea este o verigă importantă a procesului de dezvoltare, iar rezultatele ei pot fi influențate de calitatea îngrijirii primite de cel mic. Presiunea și sprijinul sunt două laturi ale dezvoltării și ale învățării. Acțiunile de sprijin presupun stimularea dezvoltării și implică presiune directă asupra copilului și asupra mediului înconjurător.

Una dintre valorile promovate de curriculum pentru educația timpurie este **non-discriminarea și excluderea inechității sociale, culturale, economice și de gen** (asigurarea de șanse egale tuturor copiilor, indiferent de gen, etnie, religie, printr-o abordare educațională echilibrată). În acest sens, cadrul didactic trebuie să evite exprimările și prejudecățile de tip discriminator și să nu manifeste prejudecăți față de copii din

cauza comportamentului părinților acestora (*Nu mă așteptam la altceva de la X, căci nici tatăl lui nu salută oamenii pe stradă.*). De aceea, educatorul trebuie să aibă în vedere nevoile educaționale ale fiecărui copil, astfel încât toți copiii să se simtă acceptați și valorizați. NU trebuie uitat următorul aspect: *Fiecare copil are o latură pozitivă ce îl așază într-o lumină ce are proprietatea de a estompa anumite „pete” ale comportamentului.* Niciun copil nu trebuie să se simtă exclus sau dezavantajat datorită etniei, culturii, religiei, limbii materne, mediului familial, deficiențelor de orice natură, sexului sau nivelului capacităților sale. Poate că acesta este motivul pentru care una dintre temele specifice de educație pentru politicile UNESCO și UNICEF este dezvoltarea și protecția micii copilării. Astfel, comunitatea este încurajată să ofere condiții favorabile dezvoltării tuturor copiilor, deoarece aceștia pot deveni vulnerabili în dezvoltare atunci când trăiesc experiențe negative sau sunt defavorizați. De aceea, ar fi indicat să nu uităm câteva dintre cele mai importante drepturi ale copilului, drepturi ce îi pot oferi siguranță în procesul de dezvoltare:

- copiii au dreptul de a trăi și de a-și dezvolta la maxim potențialul;
- toți copiii, fără distincție de sex, rasă, limbă, religie, trebuie să aibă șansa de a-și dezvolta întregul potențial;
- copiii, datorită vulnerabilității lor fizice și mentale, au nevoie de îngrijire și atenție specială;
- copiii care trăiesc în condiții foarte dificile au nevoie de atenție specială;
- părinții și familiile au responsabilitatea primară pentru creșterea, dezvoltarea și educarea copiilor lor;

Realitatea ne oferă, tot mai des, situații în care lucrăm cu copii etichetați ca fiind "dificili". Cum s-a ajuns aici și de ce? Poate din motive ereditare sau prin vicierea mediului familial sau educațional. Importantă rămâne această situație și această întrebare la care vin cu următorul răspuns: *Poate nu reușim să inserăm copilului respect și toleranță. Și pentru că orice răspuns trebuie să aibă un fundament.* Iată și argumentele mele:

- poporul român și-a pierdut încrederea în educație;
- puterea exemplului oferit de vedetele de „carton” primează în fața celui oferit de adevărații învățați ai societății;
- părinții au alte priorități decât educația copiilor;
- lipsa de comunicare din cadrul familiei și nu numai;
- Și nu numai atât! Iată câteva puncte ce trebuie urmate pentru predarea respectului și a toleranței:
- începeți o conversație cu o întrebare deschisă (*Ce sunt țigani?, Ce sunt proștii?* etc);
- găsiți latura pozitivă a fiecărui copil și nu ezitați să o afișați colegilor săi (*X poate cânta, dansa, colora etc.*);
- argumentați cele spuse prin oferirea unui exemplu concret (*Y este negru dar are o carieră de succes, Sharon (personaj de desene animat) poartă aparat dentar, dar poate avea mulți prieteni etc.*);
- puneți-i „mocasini” celui defavorizat și întreabă-l cum se simte
- aratați interes față de problemele ridicate de cei mici (ora de culcare, meniul mesei de prânz, cearta dintre frați etc.);
- fiți constant în urmărirea obiectivelor propuse.

Educația, în general, este foarte importantă, iar educația tuturor copiilor este cu atât mai importantă cu cât fiecare dintre aceștia vin cu un bagaj de cunoștințe și experiențe ce trebuie valorizate și utilizate în evoluția lor ulterioară. Poate de aceea există un argument moral al educației timpurii: prin copil, umanitatea își transmite valorile. Pentru a păstra valorile morale și sociale, sau pentru ale îmbunătăți trebuie să începem de la cei mici. Cultul familiei, ce își desfășoară relațiile și activitatea în armonie, este promovat de programele educației timpurii. Depinde de noi, ca părinți, educatori sau simpli membri ai comunității să influențăm politicile și practicile sociale pentru a constitui prin programele educației timpurii un start mai bun pentru toți copiii.

Bibliografie:

- Bogdănescu, I., Neamțu, M., Rosan, A., Marcu, *Învățăm împreună*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2006;
- Vrășmaș E., *Educația copilului preșcolar*, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Vrășmaș, T., *Educația integrată și/sau incluzivă*, Editura Aramis, București, 2001;
- Vrășmaș T., *Școala și educația pentru toți*, Editura Miniped, București, 2004;

ROLUL DIRIGINTELUI IN FORMAREA COLECTIVULUI DE ELEVI

*Prof. Găman Cristiana Maria
C.N.I. Matei Basarab, Rm. Vâlcea*

Personalitatea dirigintelui influențează, în mod semnificativ, succesul desfășurării procesului de învățământ; la fel de mult personalitatea sa influențează formarea intelectuală și morală a elevilor cu care lucrează. Influența personală a dirigintelui nu poate fi înlocuită nici de manuale, nici de instrucțiuni, nici de pedepse și recompense, nici de noile tehnici moderne audio-vizuale. Dintre cele mai importante calități și trăsături ce caracterizează personalitatea dirigintelui pot fi luate în considerare următoarele:

- Dragostea și respectul față de copii și tineri, față de om în general. Dirigințele trebuie să iubească profund și sincer copiii, să se apropie cu simplitate de ei, să poarte de grijă fiecărui elev, să dovedească o mare răbdare cu aceștia. Dragostea față de copii este una din trăsăturile esențiale ale unui bun pedagog; dimpotrivă, acela care este închis în sine, pedant și distant în raporturile sale cu copiii, nu poate desfășura o muncă instructiv-educativă cu bune rezultate. Adevărata dragoste este o dragoste exigentă, care oferă mult, dar și pretinde mult de la copii.

- Este, apoi, necesar ca dirigințele să fie pătruns de un înalt spirit de dreptate, să știe să aprecieze obiectiv și nepărtinitor sârguința la învățătură, purtarea disciplinată a elevului.

- Un bun diriginte este acela care își iubește profund munca sa de instruire și educare, care vede în acesta rostul principal al exigenței sale.

- Sentimentul de dragoste față de poporul căruia îi aparține, sentimentul prieteniei cu alte popoare, sentimentul demnității personale.

- La acestea se adaugă calități de voință și trăsături de caracter, care se exprimă în energia, fermitatea și perseverența cu care se străduiește să-și îndeplinească sarcinile. Asemenea calități pot deveni trăsături de caracter statornice.

Dintre trăsăturile pozitive de caracter ce dau distincție personalității dirigintelui fac parte: spiritul de inițiativă, stăpânirea de sine, spiritul de disciplină, cinstea și modestia, dăruirea în muncă, exigența față de sine, o temeinică pregătire profesională psiho-pedagogică și didactico-metodică.

Un bun diriginte trebuie să dovedească un larg orizont cultural, să aibă cunoștințe bogate de literatură, artă, diverse domenii ale științei, să cunoască evenimentele social-politice, să stăpânească bine teoria instruirii și educației.

Există diferite tipologii ale personalității dirigintelui. Una dintre acestea identifică următoarele tipuri:

- *Dirigințele responsabil. Este cel cu o riguroasă planificare a temelor, variate și interesante, întotdeauna bine pregătite. Desfășurarea orelor sale are o curbă ascendentă, cu efect de cele mai multe ori benefic asupra evoluției acestora. Atmosfera în astfel de clase este caldă, iar prezența dirigintelui întotdeauna dorită.

- *Dirigințele formalist. Este corect în planificare, dar expediază dezbaterile planificate în câteva minute, ori nici n-o mai face deloc, alocând timpul respectiv pentru adâncirea cunoștințelor de la materia sa. Interesat în cea mai mare măsură de pregătirea științifică a elevilor, cu care îi place să se mândrească, formează de obicei colective unde la mare cinste stă doar competiția. Urmarea este că se produce o stratificare a clasei, dominată de „cei buni”, unii din aceștia devenind adevărate vedete, iar „incompetenții” rămân stigmatizați.

- *Dirigințele evazionist. Își întocmește planificări cu teme potrivite sau mai puțin potrivite pentru clasă, fără să mai țină seama de ele apoi și nu face efort în vederea cunoașterii elevilor.

- *Dirigințele neputincios. Dezinteresat și lipsindu-i puterea de analiză și sinteză, îi e greu să facă până și o planificare. Lecțiile au un aspect cu „de toate pentru toți”. Manifestarea dezordonată a dirigintelui aduce cu sine o reacție pe potrivă a școlărilor.

- *Dirigințele absent. E tipul de om egocentrist, pentru care ceilalți există în raport cu interesele lui. Gândurile sale rar se intersectează cu cele ale elevilor, iar orele, indiferent care, reprezintă un fel de corvoadă. Profită de orice ocazie favorabilă de a se eschiva de la obligațiile sale, fiind ca diriginte aproape inexistent.

Adevărații diriginți sunt cei care devin prietenii, în mod egal, ai tuturor școlărilor, care știu să instaureze un climat de încredere și respect, cei care sunt în stare să-și lase toate necazurile la ușa clasei.

Dirigințele are un rol incontestabil, el este coordonatorul activităților instructiv-educative menite să completeze, să sintetizeze influențele educative asupra elevilor. Dirigințele desfășoară activități de suport

educațional, consiliere și orientare profesională pentru elevii clasei pe care o coordonează. Abordarea acestei teme are o largă complexitate și poate îmbrăca o multitudine de interpretări, dezbateri, completări.

Vom încerca să punctăm cele trei tipuri de activități pe care le desfășoară dirigințele, activități ce pot fi planificate în timpul orelor de dirigenție, a întâlnirilor non-formale cu elevii și cu părinții:

1. Activități de suport educațional, consiliere și orientare profesională cu teme stabilite pe baza programelor școlare pentru aria curriculară Consiliere și orientare, la care se adaugă activități care cuprind și teme privind educația rutieră, educația și pregătirea antiinfracțională a elevilor, protecția civilă, activități de prevenire a traficului de droguri, activități de prevenire a traficului de persoane, precum și alte activități desfășurate în urma încheierii protocoalelor între Ministerul educației cu alte ministere, instituții și organizații.

Dirigințele are responsabilități diferite față de ceilalți profesori ai clasei, este cel care organizează și coordonează activitatea instructiv-educativă, cât și întreaga viață a colectivului clasei. În cadrul activităților, dirigințele încearcă să le cultive elevilor:

- crearea unei imagini de sine pozitive;
- sporirea responsabilității personale față de sine, față de societate;
- creșterea capacității de luare a deciziilor (independența alegerilor personale);
- păstrarea echilibrului în situații de succes și eșec;
- creșterea rezistenței la frustrare, marginalizare, critică;
- autoevaluarea realistă a propriului potențial;
- cunoașterea clară a calităților personale și a punctelor slabe;
- asumarea de obiective realiste, realizabile;
- capacitatea de analiză a propriilor erori, greșeli, eșecuri;
- asumarea riscurilor, stăpânirea situațiilor de incertitudine, anticiparea consecințelor;
- adoptarea unei atitudini active față de cariera personală;
- elaborarea de soluții alternative.

Funcția de dirigenție îi sporește profesorului responsabilitatea, îi amplifică rolul hotărâtor pe care îl are în colectivul clasei pe care o îndrumă. Acestuia îi revine sarcina de a urmări climatul de muncă al clasei, interesul elevilor pentru învățatură, stilul de muncă, progresul fiecăruia în parte la fiecare obiect de învățământ, identificarea și rezolvarea unor posibile probleme.

Între dirigențe și elevii clasei pot lua naștere relații speciale, situații în care dirigințele devine foarte apropiat de elevii săi și ajunge să cunoască mai multe informații despre copii decât familiile acestora.

Astfel, rolul dirigințelii nu se reduce doar la educația la catedră sau în clasă, ci presupune o activitate mai complexă, are și o poziție specială, deoarece lucrează cu individualități psihice umane, aflate în prim proces de formare, de unde rezultă necesitatea unei responsabilități în ceea ce privește comportamentul și intervențiile sale educative.

2. Activități educative extrașcolare organizate cu și pentru elevii clasei, stabilite după consultarea elevilor, sunt organizate sub forma unui program de activități educative pe clasă. Activitățile se derulează cel puțin o dată pe lună și au rolul de a remedia o problemă a clasei respective sau de a dezvolta activități care să-i pună în valoare pe elevi.

Activitatea extrașcolară vine să lămurească și să adâncească unele preocupări ale clasei și ale școlii, consolidând cunoștințele, priceperile și deprinderile elevilor. Activitățile pot fi organizate sub formă de proiecte educative: întâlniri și discuții cu personalități culturale și științifice; dezbateri ale unor fapte de viață; participarea la acțiuni și evenimente importante care să consolideze deprinderi de muncă și opțiuni școlare și profesionale; dezbateri; cafenele publice; vizite cu scop educativ; voluntariat.

În urma aplicării unor chestionare referitoare la desfășurarea orelor de dirigenție, se poate observa construirea imaginii unui dirigențe ce poate fi descris ca o persoană calmă, empatică, înțelegătoare. Există însă și cazuri când responsabilitățile unui dirigențe se reduc la motivarea unor absențe, rezolvarea unor probleme sau efectuarea unei alte ore cu alt specific.

3. Planificarea activităților dirigințelii va conține și o oră pe săptămână în care dirigințele va fi la dispoziția părinților, pentru desfășurarea activităților de suport educațional și consiliere pentru părinți. Activitățile cu părinții pot cuprinde consiliere nonformală și lectorate.

În perioada actuală, elevii ajung să petreacă mai mult la școală decât acasă, de aceea profesorul, în primul rând dirigențele, devine responsabil pentru calitatea procesului educațional.

La ora de dirigenție/consiliere, profesorul-dirigențe va urmări ca elevii să învețe lecțiile esențiale ale vieții. Astfel, alfabetizarea emoțională și socială a tinerilor trebuie urmărită cu consecvență în astfel de ore. Aceasta

presupune ca, în afara programelor specifice, dirigintele să le ofere elevilor oportunități de a depăși momentele de criză personală. De aceea, în orele de dirigenție/consiliere este necesar ca activitățile să provoace experiențele personale ale elevilor și reflecția asupra acestora.

Bibliografie

1. *Anexă la Ordinul MECI nr. 5132/10.09.2009 privind activitățile specifice orei de dirigenție;*
2. *Călugăru, D, Dirigenția și consilierea, Ed. Gheorghe Alexandru, Craiova, 2004;*
3. *Constantinescu, E.- Managementul activității explicit educative, Ed. Scorpion 7, București, 2000.*

PROMOVAREA EDUCAȚIEI PENTRU DIVERSITATE ÎN ȘCOALĂ

*Prof. Georgescu Patricia-Maria
Palatul Copiilor Municipiul Rm. Vâlcea*

Educația este producătoare de cultură, fapt ce îi conferă o responsabilitate deosebită: de a alege între o perspectivă segregționistă sau asimilaționistă, care construiește bariere, și o perspectivă de partaj și de schimb, care stimulează diversificarea intereselor culturale, curiozitatea, creativitatea și deschiderea. Primul pas spre comprehensiunea complexității crescânde a evenimentelor lumii și spre combaterea sentimentului de nesiguranță determinat de aceasta constă în acumularea unui set de cunoștințe, în analiza în perspectivă a faptelor și în adoptarea unei abordări critice a fluxului informațional. În acest domeniu, mai mult decât în oricare altul, educația, care dezvoltă capacitatea de discernământ, se dovedește a fi de neînlocuit. Ea face posibilă înțelegerea evenimentelor, înțelegere ce depășește imaginea distorsionată și simplificată livrată, uneori, de mass-media.

La modul ideal, educația ar trebui să-l ajute pe fiecare individ să devină un cetățean al acestei lumi turbulente și schimbătoare. Solidaritatea pe plan mondial înseamnă și depășirea tendinței de concentrare asupra propriei identități în favoarea înțelegerii aproapelui, pe baza respectului diversității. În acest sens, răspunderea educației este esențială, dar și una care se confruntă cu o problemă, deoarece, dacă afirmarea propriei identități, redescoperirea propriilor rădăcini culturale și reîntărirea solidarității de grup sunt interpretate corect, ele pot constitui o experiență pozitivă și eliberatoare pentru fiecare individ, dar dacă acestea sunt percepute eronat, dialogul și contactul pot fi îngreunate sau chiar zădărnicate. Prin urmare, educația trebuie să-i facă pe indivizi conștienți de propriile rădăcini, pentru a avea puncte de referință în a-și găsi locul în lume, dar și să-i învețe respectul pentru alte culturi. Cunoașterea altor culturi duce la conștientizarea unicității propriei culturi, dar și la asumarea moștenirii comune a umanității. Înțelegerea celorlalți permite o mai bună autocunoaștere: orice formă de identitate este complexă, deoarece indivizii se definesc în relație cu alții, atât la nivel individual, cât și la nivel colectiv, dar și cu diferite grupuri cu care se identifică și față de care își exprimă loialitatea.

În acest context, educația pentru diversitate devine o necesitate vitală. Valorile, credințele, simbolurile, atitudinile, mentalitățile, obiceiurile, moravurile, normele etice sunt elemente care diferențiază persoanele, grupurile sociale, comunitățile și națiunile. Chiar dacă există un nucleu moral comun, oamenii se deosebesc în funcție de elementele de cultură cu care se identifică. Pluralismul reprezintă expresia politică a diversității. Datorită faptului că ființa umană se construiește prin proiecție identitară în raport cu această diversitate, societățile moderne sunt multiculturale, multietnice, multirasiale, multilingve. Pluralismul a apărut ca o conceptualizare socio-politică a mozaicului cultural contemporan. Persoanele, grupurile și comunitățile care se definesc ca diferite în raport cu tendințele sau modelele majoritare au dreptul să-și exprime această opțiune, să se organizeze în jurul unor criterii liber consimțite, să întreprindă acțiuni sistematice pentru conservarea și confirmarea respectivelor diferențe. Societatea pluralistă este deci locul public de manifestare și afirmare a diferențelor.

În cazul fiecărei etnii, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor dezvăluie fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei. Pune în valoare ceea ce ei înșiși poate că nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregționismului. Copiilor le conferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin nenumărate teritorii. Le creează o "unicitate pozitivă" - adică aceea

care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor: meserii și meșteșuguri, cântece și dansuri, credințe și legi nescrise, costumații, vorbire, umor; trăirile - patimile și suferințele interioare, dar și bucuriile și valorile lor spirituale; speranțele aruncate peste vremuri. "Unicitatea pozitivă", care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negativă", aceea care a fost impusă mediatizării, care condamnă la inhibare, la izolare, la blamare și oamenii nevinovați și buni.

Prin urmare, educația pentru diversitate este necesară pentru a contracara atitudini și practici sociale care favorizează excluziunea și marginalizarea, discriminarea și intoleranța.

Există trei direcții de acțiune care vizează dezvoltarea școlii pentru diversitate:

- ✓ Programe centrate pe conținut (orientarea spre transformare curriculară);
- ✓ Programe centrate pe social (orientarea spre egalizarea șanselor de reușită);
- ✓ Programe centrate pe elev (orientarea pe relaționare și comportament în grup).

Un curriculum care respectă diversitatea trebuie să aibă în vedere că:

- ✓ diversele grupuri sociale, culturale și etnice, precum și perspectiva lor asupra lumii trebuie să fie oglindite în ilustrații, povești, dialoguri și informații vehiculate;
- ✓ curriculum-ul trebuie să includă informații precise privind diferențele și asemănările culturale și rasiale dintre grupuri;
- ✓ toți copiii trebuie încurajați să perceapă diferențele într-o lumină pozitivă;
- ✓ diversele culturi trebuie să fie descrise în termeni proprii și nu judecate din perspectiva noțiunilor de cultură „etnocentrică” sau „eurocentrică”.

Etnocentrismul, care presupune în esență centrarea pe fondul cultural și etnic al propriului grup și disonanța cu tot ceea ce este diferit, constituie până la un punct un fenomen firesc, o reacție umană universală, care are menirea de a proteja identitatea culturală de apartenență. Exagerarea acestei atitudini, emiterea de judecăți de valoare asupra altor grupuri care le pun pe acestea în inferioritate, pot împiedica interacțiunile între grupuri, pot conduce la practici discriminatorii și xenofobe.

Segregarea, ca tendință de separare a persoanelor diferite, minoritare (dar cu asemănări între ele, pe criterii etnice, ocupaționale, de abilitate-dizabilitate etc.) este o formă instituționalizată de distanțare socială, de demarcare fizică sau simbolică a granițelor dintre un grup (de regulă majoritar) și altul (cel mai adesea minoritar). În cazul segregării școlare consecințele sunt cel mai adesea negative, deoarece separarea acționează ca mecanism de marginalizare și adesea de excludere școlară.

Cele 10 principii globale pentru o școală care promovează diversitatea și drepturile copilului au fost dezvoltate având la bază standardele internaționale pentru drepturile omului. Ele prezintă în linii generale felul în care aceste valori și drepturi pot fi aplicate în atmosfera școlară.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului este o comunitate unde egalitatea, nondiscriminarea, demnitatea și respectul stau la baza tuturor aspectelor vieții școlare. Pentru ca o școală să devină una care promovează drepturile copilului, aceasta trebuie să recunoască și să sprijine valorile care stau la baza drepturilor omului și care garantează egalitatea și demnitatea fiecărei persoane din comunitatea școlară.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului asigură un mediu de învățământ în care toate drepturile omului sunt respectate, protejate și promovate. Deși, în cele din urmă, este responsabilitatea guvernului să asigure îndeplinirea drepturilor omului, școala joacă un rol important în garantarea drepturilor omului, astfel oferind siguranță, securitate și un sens colectiv de demnitate și justiție.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului adoptă incluziunea în toate aspectele vieții școlare. În absența unor eforturi consistente și vigilenței tuturor membrilor comunității școlare, diferențele pot fi ușor interpretate ca fiind negative, iar cei care fac parte din grupuri vulnerabile pot fi marginalizați și/ sau stigmatizați la școală. Instituția trebuie nu numai să prioritizeze incluziunea în politicile și practicile sale, ci să o adopte ca o parte centrală a culturii școlare.

O școală care promovează diversitatea și drepturile omului încurajează fiecare membru al comunității să participe în mod liber, activ și semnificativ la viața școlară, inclusiv în definitizarea politicilor și practicilor școlare. Participarea tuturor elevilor la viața școlară se corelează cu rezultatele academice îmbunătățite. Participarea parentală crescută în cadrul academic are efecte benefice atât asupra școlilor, cât și asupra comunităților.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului se asigură că fiecare membru al comunității școlare are acces la informația și resursele necesare pentru a participa în totalitate în viața școlară. Școala trebuie să faciliteze participarea indivizilor luând în considerare nevoile particulare și contextul acestora.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului este corectă, echitabilă și transparentă în tot ceea ce privește planificarea, procesele, politicile și practicile sale. Școlile care prioritizează construirea unei culturi a încrederii și echității în formularea planificărilor, proceselor, politicilor și practicilor sale îi sprijină pe toți membrii comunității în a fi participanți activi în propriile vieți.

O școală ce promovează diversitatea și drepturile copilului îi protejează pe toți membrii comunității școlare făcând din siguranță și securitate o responsabilitate colectivă. Prin asigurarea unui mediu de învățământ în siguranță, școala promovează un sens al solidarității, demnității și responsabilității colective ce sprijină și facilitează predarea și învățarea.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului integrează drepturile omului în toate aspectele predării și curriculei. Astfel încât drepturile omului să fie înțelese și promovate în întreaga comunitate școlară, acestea trebuie introduse atât elevilor în sălile de clase, cât și profesorilor, administratorilor și întreg personalului într-un cadru de dezvoltare profesională; nu numai prin conținut curricular sau extracurricular, ci și prin metodologia de predare.

O școală care promovează diversitatea și drepturile copilului determină încurajarea tuturor elevilor pentru a-și atinge adevăratul potențial prin educație, în particular, acei elevi care sunt marginalizați din cauza genului, statusului sau diferențelor. Accesul în mod egal la educație și egalitatea în rândul comunității școlare, ocazii de participare semnificativă și un etos care îi învață pe elevi cum să pună în balanță drepturile și responsabilitățile, toate acestea la un loc îi încurajează pe elevi să participe activ dincolo de comunitatea școlară. Aceasta le oferă instrumentele necesare pentru a se dezvolta la adevăratul lor potențial.

O școală ce promovează diversitatea și drepturile copilului îi încurajează pe elevi și pe angajații școlii să devină membri activi ai unei comunități globale, care împarte cunoștințe, care înțelege și învață alături de ceilalți, care ia acțiune pentru a crea o lume unde drepturile omului sunt respectate, protejate și promovate. Încurajarea elevilor să devină cetățeni globali activi și informați reprezintă o parte centrală a unei școli ce promovează drepturile omului, ce le dă elevilor posibilitatea de a realiza că ei dețin puterea și responsabilitatea de a produce o schimbare pozitivă a lumii în ceea ce privește drepturile omului.

Bibliografie:

1. *Cozma, T., O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Iași, Ed. Polirom, 2001*
2. *Cucoș, C., Educația. Dimensiuni cultural și intercultural, Iași, Ed. Polirom, 2001.*
3. *Dasen, P.; Perregaux, Ch.; Rey, M., Educația interculturală: experiențe, politici, strategii, Iași, Ed. Polirom, 1999.*
4. *Delors, J., Comoara lăuntrică, Iași, Ed. Polirom, 2000.*
5. <http://www.asociația-profesorilor.ro/diversitate-culturala-in-scoala.html>
6. <http://www.educatiefaradiscriminare.ro/articole/cele-zece-principii-globale-pentru-o-scoala-care-promoveaza-diversitatea-si-drepturile-copilului/>

REPERE ÎN ALEGEREA UNEI PROFESII

Prof. Ionescu Maria
Liceul Gheorghe Surdu Brezoi

Consilierea și orientarea profesională oferă cadrul propice realizării unor activități specifice de cunoaștere a elevilor, de formare a personalității acestora prin descoperirea, orientarea și dezvoltarea intereselor, aptitudinilor, aspirațiilor, trăsăturilor pozitive de personalitate. Fiecare persoană se poate realiza maxim numai dacă procesul de formare se desfășoară pe linia celor mai puternice aptitudini sau caracteristici generale de personalitate.

Pentru ca un elev să-și poată alege școala și profesia cea mai potrivită, trebuie să se cunoască pe sine cât mai exact. El trebuie să-și contureze o imagine corectă despre ceea ce este în realitate și nu despre cum ar dori să fie. Unii dintre noi ne supraapreciem sau ne subapreciem. În viață și în alegerea școlii și carierei este

foarte important să ne cunoaștem limitele reale: să știm care sunt domeniile în care putem face performanță, în care avem cele mai multe șanse să reușim și care sunt punctele noastre slabe. Nu trebuie să uităm însă, că ne putem depăși limitele prin eforturi proprii, dacă ne propunem. Trebuie să realizăm o cunoaștere de sine cât se poate de obiectivă. Autocunoașterea stă la baza autodezvoltării și contribuie la luarea unor decizii corecte.

La sfârșitul ciclurilor școlare elevii sunt puși în situația de a lua anumite decizii importante pentru viitorul lor în plan școlar și profesional. Aceste decizii nu trebuie luate în ultimul moment, în grabă. Ei trebuie să se sfătuiască cu părinții, profesorii, prietenii dar cel mai important este ca ei înșiși să dețină suficiente informații privind rețeaua școlară, lumea profesiilor, și să-și cunoască foarte bine interesele și aptitudinile. În ultimă instanță ei trebuie să fie capabili să hotărască singuri, în cunoștiință de cauză să învețe să ia decizii bune.

Deseori elevul se întreabă: care va fi profesia mea? voi fi capabil să fac față cerințelor? voi avea satisfacții? voi fi mulțumit?

Aceste întrebări pot fi sintetizate într-una singură.

Cum să-mi aleg o profesie?

Când iei o decizie privind profesia pe care dorești să o urmezi trebuie să vezi dacă ți se potrivește și îți poate oferi satisfacții.

Trebuie să ai în vedere că în condițiile dinamicii progresului tehnic actual, mai târziu, poate că va trebui să-ți schimbi profesia sau va trebui să ții pasul cu noua tehnologie ceea ce te obligă să înveți permanent.

Este important să-ți formezi din timp o imagine despre domeniul de activitate în care dorești să lucrezi, în funcție de nivelul tău de aspirație, de ceea ce aștepti tu să-ți ofere o profesie.

Nu trebuie să te lași influențat de persoanele din jurul tău în legătura cu atractivitatea sau nonatractivitatea unei profesii, va trebui să te informezi singur asupra specificului ei și gradului de compatibilitate și atractivitate raportate la personalitatea ta.

Când te informezi asupra rețelei școlare nu lua în calcul doar școala sau școlile care-ți oferă cele mai ușoare și sigure condiții de admitere fără să ți cont de profilul acestora, dacă ți se potrivește sau nu.

Dacă te consulți cu prietenii, atunci când iei o decizie referitoare la școala de urmat sau la profesia pe care vrei s-o îmbrățișezi și aceștia îți sugerează să urmați aceeași școală sau profesie pentru a fi împreună, analizează cu atenție dacă acestea corespund intereselor, dorințelor și aptitudinilor tale.

Este foarte important ca atunci când îți alegi o profesie, aceasta să fie în concordanță cu dorințele, cu aspirațiile, cu interesele și aptitudinile tale. Imaginează-ți cum te simți când desfășori o activitate care nu-ți place și care necesită un efort deosebit din partea ta, dar trebuie să o faci permanent. Probabil că aștepti cu nerăbdare să scapi de ea cât mai repede pentru că îți creează un sentiment de disconfort. Printr-o alegere pripită va trebui să desfășori acea activitate în fiecare zi. Starea de disconfort se va accentua, nu vei fi eficient, vei desfășura activitatea în silă ceea ce se va repercuta asupra rezultatelor activității tale și asupra sănătății tale. Când școala sau profesia nu ți se potrivesc pot apărea următoarele consecințe:

- activitatea pe care o vei desfășura ți se va părea grea, chiar foarte grea și va trebui să depui mult efort ca să faci față, după care această suprasolicitare se va răsfrânge negativ în rezultatela muncii tale dar și asupra sănătății;
- activitatea pe care o vei desfășura va fi ușoară sau foarte ușoară, te va subsolicita, ceea ce va avea ca urmare o scădere a interesului tău pentru această activitate, cu implicare directă asupra eficienței tale și a dezvoltării tale în plan profesional;

Nu există școli și profesii ideale, în schimb unele îți vor oferi mai multe satisfacții decât altele.

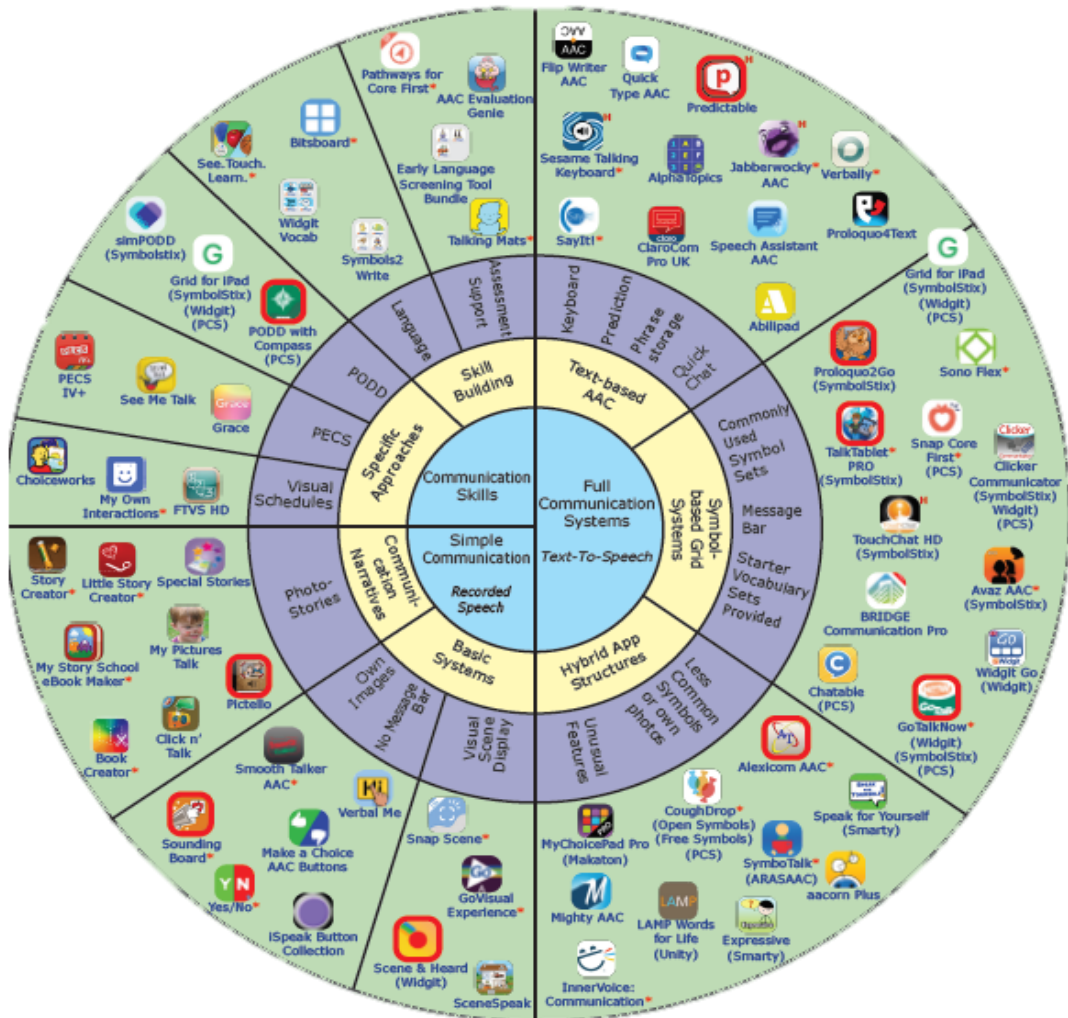
Există o diversitate de școli, o multitudine de profesii și o multitudine de tipuri de locuri de muncă. Acestea au fost grupate pe domenii de activitate, fiecare din acest domeniu incluzând o gamă largă de activități, cuprinzând toate nivelurile de pregătire profesională, de la munca necalificată la activitatea desfășurată de persoane cu o înaltă calificare, de la cel cu o pregătire școlară minimă, la cel cu o pregătire excepțională. Trebuie doar să te informezi foarte bine pentru ca deciziile tale să fie bine fundamentate și în concordanță cu personalitatea ta.

Dacă fiecare om ar fi capabil să execute la fel de bine orice fel de activitate nu s-ar mai pune problema alegerii unei profesii funcție de cât poate o persoană să facă față cerințelor acesteia.

Sperăm ca argumentele prezentate în acest material să fie un îndemn pentru ca toți factorii implicați în luarea unor decizii privind alegerea școlii și profesiei să se bazeze pe o serioasă reflecție și asumare de responsabilitate. Credem că cea mai avizată persoană care-i poate ghida pe elevi în acest demers extrem de important pentru destinul lor profesional este consilierul școlar, deschis tuturor solicitărilor.

APLICAȚII IPAD PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

Profesor logoped: Ghițulete Georgiana
CJRAE-Școala Gimnazială nr. 13, Rm. Vâlcea

Identificarea celor mai bune aplicații pentru comunicarea augmentativă:

Deși găsirea aplicației potrivite este o provocare, specialiștii au creat această clasificare sub o formă vizuală atractivă. Pentru a identifica aplicațiile mai ușor ele sunt organizate pe domenii, fiind structurate concentric.

Vedeți versiunea originală pe site-ul:

<https://www.callscotland.org.uk/downloads/posters-and-leaflets/>

Sisteme de comunicare totală

- Aplicații bazate pe text
  - Folosirea tastaturii
  - Folosirea predicției
  - Reținerea frazelor
  - Conversație rapidă
- Aplicații bazate pe simboluri
  - Folosirea unor seturi de simboluri obișnuite
  - Aplicații cu vocabular preinstalat
- Structuri hibride
  - Folosirea unor simboluri mai puțin obișnuite sau a unor poze proprii
- **Comunicare simplă**
  - Sisteme de bază
    - Folosirea unor scene vizuale
    - Folosirea unor poze proprii
  - Comunicare narativă
    - Folosirea unor povești în imagini
- **Abilități de comunicare**
  - Abordări specifice
    - Calendare vizuale
    - PECS
    - PODD
  - Dezvoltarea abilităților
    - Limbaj
    - Evaluare

MOBILIZAREA OROFACIALĂ VS. ANTRENAREA MOTORIE CLASICĂ A COMPONENTELOR APARATULUI FONOARTICULATOR

*Prof. dr. Iordache Mihaela-Luminița
C.J.R.A.E. – Școala Gimnazială Nr. 5, Rm. Vâlcea*

Vorbirea este asigurată de două componente: componenta care permite producerea actului lingvistic oral, componentă pe care o vom denumi aparat fono-articulator și componenta care asigură receptarea actului lingvistic oral, componentă pe care o vom denumi analizator verbo-auditiv. Cele două componente îndeplinesc funcții complementare, în vederea asigurării actului comunicațional, acestea având la rândul lor o serie de subcomponente (Bodea Hațegan C., p.7).

Principalul organ al fonației ce se ocupa cu emiterea de sunete utilizate în comunicarea individuală la om și animale este laringele care adăpostește corzile vocale. Fonația (emiterea sunetelor), articulate în cazul vorbirii, are loc în timpul respirației, când aerul expirat face să vibreze corzile vocale ale laringelui. În continuare se va realiza o prezentare a componentelor funcționale care asigură, susțin și facilitează vorbirea (emiterea de sunete articulate):

- ❖ Sistemul subglotal (plămâni, bronhii, trahee), care în cursul expirației oferă aer sub presiunea laringelui; vorbirea are loc în expirație.
- ❖ Sistemul laringian – deschiderea și închiderea rapidă a glotei (depărtarea și apropierea corzilor vocale) întrerupe curentul de aer și produce sunete de tipul unui bâzâit (zumzet).
- ❖ Tractul vocal supralaringian (faringe, cavitate bucală, cavitate nazală) transformă zumzetul în foneme, diferite în funcție de starea de contracție a musculaturii faringiene, poziția limbii și a buzelor etc.

Vorbirea se afla sub control cortical, centrii nervosi implicați fiind situați în emisfera stângă. Aceasta este dedicată funcțiilor motorii legate de limbaj, inclusiv aspectelor motorii ale activităților cognitive. Răspunde de organizarea și coordonarea secvențială a mișcărilor, medierea proceselor analitice-matematice și temporale, catalogarea verbală a evenimentelor și experienței. Are rol dominant în operațiile cognitive dependente de limbaj: gândirea, vorbirea, comunicarea gestuală.

În vorbire sunt implicați și mușchii faciali ai limbii, mandibulei, căilor aeriene superioare și buzelor. Astfel, limba este unul dintre organele care are capacitatea de a modela bolta palatină, influențează modul în care sunt așezați dinții în gură, determină deschiderea căilor respiratorii și ne dezvoltă structura facială. Baza sa, care se află în gât, are capacitatea de a forma mușchii gâtului. Restul limbii, care se află în centrul cavității bucale, este esențială în dezvoltarea maxilarului superior, a formei feței noastre și a căilor noastre nazale superioare. Astfel, poziția limbii în cavitatea bucală este esențială pentru creșterea și dezvoltarea dentofacială corespunzătoare limbajului corect exprimat.

Mobilitatea și buna funcționare a limbii au un efect pozitiv asupra creșterii și dezvoltării conformației cranio-faciale a copilului. În timpul vorbirii, mișcarea buzelor, a limbii, a maxilarului superior și inferior și a obrazilor are efecte pozitive asupra dezvoltării motorii orale a acestuia. De asemenea deglutiția prin mestecarea hranei asigură procesul de stimulare a mușchilor orofaciali ce joacă un rol în dezvoltarea maxilarului superior și inferior. Împreună cu factorii genetici și de mediu, aceasta asigură stabilitatea ocluziei dentare, a funcției și a echilibrului muscular.

Este de menționat faptul că postura de odihnă a limbii joacă cel mai important rol în dezvoltarea feței, deoarece este cea mai constantă. Prezența unei poziții anormale a limbii produce tulburările orofacial miofuncționale și mai târziu probleme ale căilor respiratorii. Așadar, când vârful limbii (apexul lingual), lama și/sau laturile limbii nu pot ajunge vertical pentru a intra în contact cu palatul dur, limba este nu are capacitatea de a ajunge la acoperișul gurii în timpul perioadei de odihnă sau de înghițire ceea ce va contribui la o postură anormală de odihnă și un model anormal de înghițire.

Bibliografie :

- *Bodea Hațegan C., (2014), Introducere în logopedie, Syllabus.*
- *Paskay L., (2012), OMD Orofacial Myofunctional Disorders: Assessment, prevention and treatment. JAOS, pp. 34-40.*

IPOSTAZE ALE PREZENȚEI STATULUI ÎN ECONOMIE

*Contabil șef Iordăchescu Ioan
Liceul Sanitar „ Antim Ivireanu” Rm. Vâlcea*

Modalitățile sau formele prezenței statului în economie sunt de fapt acțiunile pe care acesta le realizează ca agent economic sau mai precis ca un grup mare de agenți economici specializați pe diferite domenii de activitate. Asemenea acțiuni, deși sunt extrem de complexe, din punct de vedere economic, înseamnă producție și ocuparea de forță de muncă. În acest sens, statul este producător- angajator.

La nivel macroeconomic, statul realizează servicii a căror necesitate derivă din ansamblul economiei unei țări, pentru a asigura cadrul juridico-legislativ necesar și buna funcționare a acestuia, ameliorarea unor dezechilibre generale, dezvoltarea economică, înlăturarea unor dificultăți ce afectează segmente majoritare ale populației etc. Pentru a crea cadrul normal al activității economice, statul își asumă rolul de titular unic de emisiune de monedă, promovează în mod democratic legi și alte reglementări ce trebuie respectate de toți agenții economici și impune aplicarea lor, realizează total sau parțial infrastructura necesară activității economice (șosele, căi ferate, rețele de comunicații), garantează și protejează proprietatea, asigură condițiile pentru exercitarea liberei inițiative, redistribuie veniturile percepând impozite și taxe de la agenții economici cu venituri peste un anumit nivel, acordând ajutoare și subvenții pentru alții îndreptățiți de situația lor, asigură securitatea și apărarea țării etc.

La nivel microeconomic, statul asigură servicii nemarfare pe care le prestează pentru indivizi sau grupuri locale prin intermediul administrațiilor publice locale (primării, prefecturi și altele), furnizează gratuit bunuri de folosință colectivă locală. În această ipostază, nu se include condiția statului de proprietar (în totalitate) sau coproprietar al unor firme-întreprinderi, bănci, societăți de asigurări etc., întrucât acestea sunt unități economice autonome, iar activitățile lor au caracter comercial, sunt realizate chiar de ele și nu de componentele structurale ale statului. În timp, prezența statului în economie ca producător- angajator a cunoscut perioade de extindere și de recul. În ultimele decenii este evidentă tendința restrângerii acesteia, dar pe măsură ce economia se dezvoltă și devine mai complexă, iar autonomia unităților economice pe baza proprietății private se consolidează, se afirmă prezența statului ca regulator public în economie. Așa au apărut autorități de reglare independente tot mai numeroase: Consiliul audiovizualului, Consiliul concurenței, Autoritatea de reglare a comunicațiilor electronice și poștelor etc. Aceste instituții administrative intervin în mod profund în funcționarea activităților de a căror reglare sunt răspunzătoare și trebuie adesea să confirme compatibilitatea comportamentului diferiților agenți economici cu normele reglării activității din domeniile lor sau să impună sancțiuni pentru nerespectarea normelor respective.

Ipostazele prezenței statului în economie se bazează pe realitățile economice, sociale și politice din fiecare țară. Astfel, prin modalitatea de a funcționa și limitele lor, piețele obligă statul să intervină pentru a realiza alocarea resurselor nemarfare pe care ele n-o pot face sau pentru a restabili concurența alterată prin infracțiuni pe care ele nu le pot sancționa. Existența unor nevoi colective obligă de asemenea statul să se implice în producerea sau asigurarea bunurilor corespunzătoare. În plus, odată cu dezvoltarea, sporesc nevoile de servicii și bunuri nemarfare, în special pentru educație, iar când acestea nu sunt rentabile pentru investitorii privați, trebuie satisfăcute de stat. Urbanizarea atrage, la rândul său, creșterea intervențiilor de reglementare și mărește costurile administrațiilor publice.

Prezența statului în economie, deși este necesară, nu corespunde întotdeauna și obiectivelor urmărite. Statul rezolvă adesea anumite probleme mai prost decât agenții privați, uneori generează injustiții, etalează rigidități care împiedică adaptare la schimbare și greutăți care jenează inițiativele creatoare de bogăție și locuri de muncă. De aceea, au apărut reacții adverse la prezența sa în economie și oricând devine posibil, se acționează pentru privatizarea diferitelor segmente sau activități realizate de stat. Uneori, reacțiile adverse au fost radicale. Astfel, pornind de la doctrina potrivit căreia economia de piață este incompatibilă cu prezența statului în economie, s-a susținut excluderea statului din viața economică, provocând dificultăți evoluției ulterioare. Statul trebuie să se implice în economie atât cât este nevoie în perioada și în condițiile date.

Limitele implicării statului în economie sunt impuse de:

- Raportul de interese dintre cei pro și contra acesteia;
- Proprietatea privată care prin natura sa presupune libertatea de acțiune;

- Delimitarea precisă și corectă a sferei de acțiune pentru toate verigile organelor administrației publice de stat.

Oricare ar fi gradul de implicare a statului în economie, trebuie reținut că la baza societății capitaliste se află proprietatea privată, capabilă să determine o funcționare eficientă, coerentă a ansamblului economiei naționale.

Bibliografie:

- *Economie: manual pentru clasa a XI-a/Ilie Gavrilă, Paul Tănase Ghiță, Dan Nițescu, Constantin Popescu-București; Editura Economică Preuniversitară, 2006*
- *Begg, D., Fischer, S., Dornbusch, R., Economics, McGraw-Hill, Inc., New York, 2004*
- *ASE, Catedra de Economie și Politici Economice, Economie, ediția a șaptea, Editura Economică, București, 2005*

LOGOPEDIA LA DISTANȚĂ

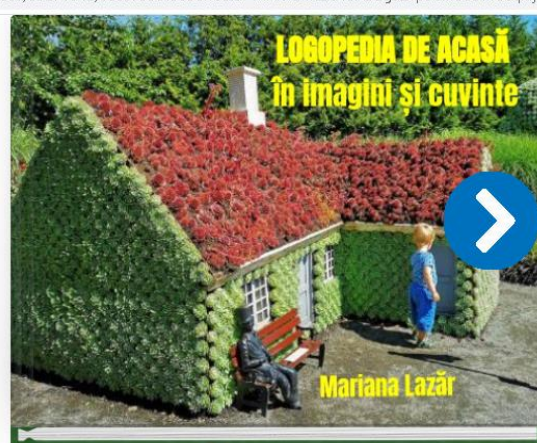
**Prof. Mariana Lazăr,
C.J.R.A.E. Vâlcea,
Centrul Logopedic Interșcolar**

Complementar activităților educaționale desfășurate în unitățile școlare și venind în sprijinul acestora, Centrul Logopedic Interșcolar are un management specific, aflat la aflat la interacțiunea dintre psihologie, psihopedagogie specială, pedagogie, sociologie, științele comunicării, etc. În contextul noilor cerințe privind realizarea activităților logopedice la distanță, în regim online, se impune reorganizarea modului de funcționare, fără a afecta calitatea activităților cu elevii și rezultatele estimate cu ocazia evaluării inițiale.

Managementul activităților logopedice este reprezentat de ansamblul acțiunilor de planificare, organizare și îndrumare cu privire la demersurile specifice din cabinete pentru corectarea tulburărilor de vorbire și a efectelor acestora în planul personalității copiilor din școli și grădinițe.

Obiectivele generale și specifice, ale satisfacerii nevoilor concrete de corectare a limbajului copiilor trebuie urmărite temeinic, indiferent că activitățile se desfășoară în școală sau online.

La îndemână pentru fiecare profesor logoped și de mare eficiență sunt activitățile metodice, în special cele ale Centrului Logopedic Interșcolar. În cadrul întâlnirilor metodice, sunt bine primite, și intens apreciate, schimburile de bune practici, prezentările unor materiale de mare interes, spre exemplu *Tulburările de voce la cadrele didactice*.

"LOGOPEDIA DE ACASĂ în imagini și cuvinte"

Pentru activitățile desfășurate la distanță, sunt necesare noi căi de comunicare online, aparte de grupurile de lucru deja formate și utilizate în anii precedenți.

Aplicația WhatsApp, des utilizată în mediul urban și rural, nu satisface în totalitate exigențele

profesorilor logopezi, materialele în format electronic neputând fi vizionate în timpul lecției. Se impune cunoașterea altor căi de comunicare împreună cu modalitățile de utilizare ale acestora. Spre exemplu, utilizarea aplicației ZOOM permite scrierea și desenarea în direct, prezentarea de materiale și comunicarea eficientă cu mai mulți copii. De asemenea, utilizarea Google meet are specificul său de lucru cu grupuri mari, facilități de realizare, comunicare și prezentare de materiale.

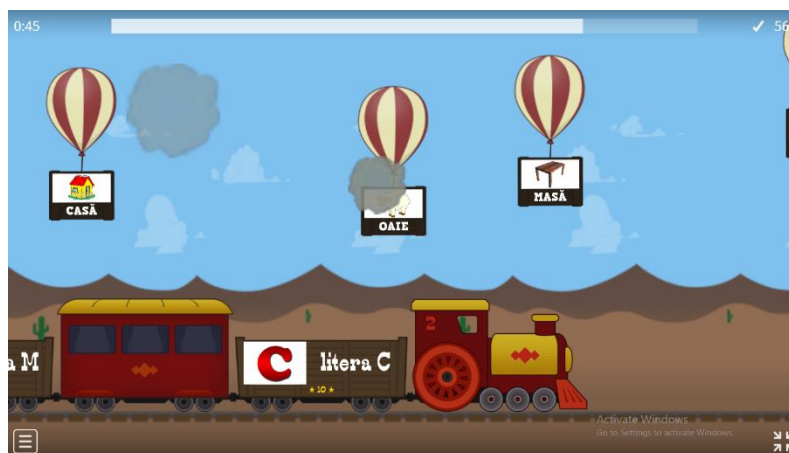
Planificarea activităților presupune organizarea cabinetelor, dotarea corespunzătoare, contactarea cadrelor didactice din școlile arondate, depistarea copiilor cu tulburări de vorbire și alte tipuri de deficiențe, diagnoza / prognoza și planificarea intervențiilor, cu scopul general de creștere a eficienței procesului instructiv-educativ. Obiectivele, sarcinile, competențele și responsabilitățile sunt specifice activității realizate cu copiii / elevii / tinerii școlarizați pe diferite niveluri, majoritatea lor fiind formată din logopați preșcolari și școlari mici.

Pentru fiecare profesor logoped, activitățile corectiv – recuperator – compensatorii sunt prioritare, indiferent de calea de comunicare, față în față sau online. Acestea sunt complementare celor de predare-învățare-evaluare de la grupă/clasă. De aceea, colaborarea strânsă cu cadrele didactice și legătura permanentă cu familiile oferă logopedului posibilitatea de a identifica modalitățile de intervenție și de adoptare a celor mai potrivite programe de lucru.

În logopedie, managementul specific se referă la competențele de abordare terapeutică a activității, de a ține permanent cont de structura personalității copilului, de condițiile concrete de viață ale fiecărui copil, de cerințele școlare cărora trebuie să le răspundă, precum și realizarea consilierii părinților și cadrelor didactice. Prin urmare, managementul în logopedie înseamnă corelarea activităților din cabinet, sau derulate online, cu activitățile de învățare, ținând cont de condițiile sociale și culturale ale copilului. S-a realizat astfel, un *Ghid metodologic pentru activitatea didactică cu elevii care nu au acces la tehnologie*, la nivelul Centrului Logopedic Interșcolar și, într-o formă mai cuprinzătoare, și la nivel județean.

În perioada preșcolară, activitățile logopedice pregătesc copilul pentru integrarea facilă în clasele primare și obținerea rezultatelor așteptate de familie și educatoare. În acest interval, munca complementară corectivă a educatoarei reprezintă o condiție importantă a obținerii rezultatelor, alături de implicarea continuă a familiei în corectarea vorbirii și continuarea exercițiilor specifice.

Școlarul mic este asaltat de parcurgerea programei școlare de la clasă care, pentru el, devine activitatea cea mai importantă. Totuși, baza obținerii de rezultate bune nu se află în mulțimea paginilor cu exerciții grafice

pregătitoare, așa cum mulți părinți consideră, ci în abordarea activităților în ritmul copilului, pe înțelesul lui și cu obținerea micilor satisfacții de care, chiar el are neapărată nevoie.

Se impune consilierea logopedică a părinților, o activitate – condiție a obținerii rezultatelor privind corectarea / recuperarea / compensarea limbajului copiilor logopați. În condițiile logopediei online, aceasta se traduce în minute bune petrecute la telefon cu părinții sau pe alte aplicații.

În logopedie, calitatea activităților înseamnă:

- Confortul copilului, satisfacția asupra rezultatelor obținute,
- Recunoașterea activității logopedice ca o condiție a integrării facile a copiilor în școală,
- Creșterea încrederii în sine, dezvoltarea armonioasă a personalității copilului,
- Eficiența activității relaționată la timpul de corectare-recuperare-compensare, indiferent de modul de realizare, la cabinet sau online.
- Evaluarea progresului.

În condițiile desfășurării online a activităților, când profesorii logopezi utilizează diferite canale de comunicare cu copiii, într-un mod inedit de abordare și desfășurare a lecțiilor sunt accesate pagini web, instrumente, aplicații pentru materiale și activități online. Apreciam Platforma Timlogo.ro, unde este evidențiat rolul părinților de a continua activitățile acasă sau chiar de a le iniția.

Apreciam bogăția materialelor din mediul virtual și posibilitatea de a crea noi înșine după nevoi, materiale și jocuri interactive, în mod special pentru anumiți copii, pentru a sprijini recuperarea / compensarea limbajului sau pentru a citi sau învăța anumite teme, spre exemplu: *Logopedia de acasă în imagini și cuvinte* – carte virtuală, *ledul cu trei capre* – carte virtuală, *Trenul cu litere și cuvinte* – joc interactiv, *Roata cu onomatopee* – joc interactiv, *S-au & sau* – joc interactiv... Desigur, s-au utilizat o serie de materiale intuitive în cadrul activităților video, dar și fișe de lucru, evaluate tot prin modalități oferite de mediul virtual.

Rezultatele în domeniul achizițiilor, recuperării și dezvoltării vocabularului, îmbunătățirii pronunției, însușirii lexiei și grafiei, precum și dezvoltării armonioase a personalității copilului, înseamnă rezultate școlare mai bune, eficiență didactică și reprezintă rezultate ale unui management eficient al cabinetelor logopedice.

În condițiile logopediei online, succesul depinde în mare măsură de implicarea familiei în activități și de posibilitățile de accesare a platformelor sau aplicațiilor necesare comunicării, platformei de lucru Timlogo și a materialelor transmise în format electronic.

FACTORI STIMULATIVI SAU INHIBITORI AI CREATIVITĂȚII

Prof. Maier Mirela, Șc. Gimn. Nr. 5, Rm. Vâlcea
Prof. Cîrstea Roxana, Șc. Gimn. Nr. 5, Rm. Vâlcea

Importanța crescândă a creativității în plan individual, de grup sau social i-a determinat pe mulți autori să investigheze modalitățile de stimulare a creativității. Una dintre căile principale de antrenare a creativității o constituie identificarea factorilor inhibitori și stimulativi ai acesteia.

La mijlocul secolului XX cercetările privind creativitatea erau axate pe individ și, la nivelul acestuia, pe factorii intelectuali ai creativității (gândirea divergentă, imaginația creatoare, rezolvarea creatoare a problemelor). Studiul factorilor inhibitor ai creativității se ocupă la rândul său de blocajele apărute în formarea sau dezvoltarea factorilor intelectuali ai creativității. Au existat autori care au analizat factorii favorabili dezvoltării motivelor și atitudinilor creative. Se remarcă însă faptul că în perioada respectivă diferitele variabile ale creativității erau studiate izolat la nivelul personalității, deși se pare că tocmai tensiunea dintre componentele creației, precum și dinamica lor erau stimulative pentru creativitate.

C. Rogers considera că principalul motiv al creativității este tendința omului de a se actualiza pe sine, de a deveni ceea ce este potențial. Creativitatea există în fiecare individ așteptând condiții optime pentru a fi eliberată și a se exprima.

Noua abordare integrativ-sintetică, dinamică și unitară a creativității necesită și o nouă viziune asupra factorilor favorizanți și frenatori ai acesteia. Factorii care influențează formarea creativității trebuie să fie abordați în mod global, unitar, interactiv și dinamic. Trebuie să renunțăm la viziunile înguste, atomiste, care mai dăinuie încă în privința blocajelor sau barierelor creativității.

Acestea se referă la condițiile în care un individ trăiește într-un tip de societate sau mediu nesatisfăcător pentru el. Insatisfacțiile se pot situa la niveluri diferite, care uneori se întrepătrund.

Contextul sociocultural constituie un mediu constrângător pentru o persoană atunci când ea nu poate admite și nici nu poate adera la scările de valori, la ideologiile societății în care trăiește, pentru că ea nu se poate regăsi pe sine. Aceasta aduce la un conflict al valorilor și la absența cadrelor de referință. În fiecare societate schimbările, transformările, mutațiile în gândire se realizează, în general, după anumite procese sistematice care, deși sunt mai mult inconștiente, ciclice, repetitive pot fi divizate pe elemente, faze și analizate ca atare. Astfel, un model politic ideologic, cultural etc. parcurge mai multe faze sau etape.

Etapa *ascendentă*, când apare un curent inedit sau o concepție trecută revine formulată într-un mod nou, original. Gânditorii sau teoreticienii curentului definesc și clarifică conceptele, formulează explicit principii, norme și elaborează sistemul de credințe aferent teoriei sau curentului respectiv.

Etapa *culminantă* – moment în care adepții, militanții curentului respectiv difuzează ideile într-un mod cât mai convingător pentru a converti cât mai multă lume la aceste idei. În mod firesc, pe lângă adepții curentului, apar simultan reacțiile de apărare față de grupurile care militează pentru alte valori sau altă ideologie și care se simt amenințate. Cu toate acestea, noua ideologie își croiește drum înainte, înscriindu-se printre cele dominante.

Etapa *descendentă* - de uzură a mișcării, ideologiei sau curentului respectiv, care începe să regreseze, fiind însoțită de rezistențe disperate ale adepților, care pot să ajungă la forme de violență, lipsă de respect, agresivitate față de cei ce nu le împărtășesc ideile.

Etapa de *inserție terminală* – faza în care mișcarea sau ideologia respectivă își ocupă locul în contextul celorlalte mișcări existente și își pierde treptat caracterul progresist, novator sau alternativ.

În mod practic, aprecierea cât mai corectă, directă și mai apropiată de realitate a scărilor de valori și a cadrelor de referință este diminuată datorită interpunerii mai multor elemente între care se află:

Instabilitatea societăților, care s-a accentuat, s-a accelerat în ultimele decenii ale secolului XX, fiind mai greu de depistat ceea ce este prioritar, primordial de ceea ce este întâmplător, secundar. Devine din ce în ce mai dificil să apreciezi cu certitudine lucrurile, ideile care trebuie conservate sau dizolvate.

Îmbătrânirea populațiilor și a societăților. Numărul și ponderea populației în vârstă este din ce în ce mai mare comparativ cu ritmul nașterilor, fapt care duce la conservatorism accentuat, la creșterea rezistențelor la schimbare.

Descoperirile științifice sau filozofice pun la îndoială anumite date socotite ca fiind fundamentale, decisive, perene. Ființa umană preferă obișnuința schimbării, ceea ce constituie o frână în acceptarea noutăților.

Saturația informațiilor oferite de mass-media, care îngreunează operarea unei alegeri obiective. Liderii politici, prin intermediul televiziunii, orientează oamenii spre anumite opinii și valori folosind mijloace dintre cele mai sofisticate. Alături de cele trei medii tradiționale ale omului (familia sau comunitatea, profesiunea sau studiile, timpul liber sau distracțiile) au apărut mass-media sau mediul informațional. Prin mass-media are loc o influență difuză asupra populației pe care o condiționează, asupra căreia acționează prin persuasiune, adresându-se de fapt memoriei mulțimii. Înregistrarea informațiilor se face cu o viteză mai mare decât cea a luminii, reacția omului la acestea fiind aproape inconștientă și reflexă. Unul din fenomenele implicite ale condiționării prin mass-media este manipularea, care este permanentă. Dacă nu dăm dovadă de spirit critic și de luciditate față de informațiile primite prin mass-media, fiecare dintre noi riscăm să fim victime ale manipulării. Una din formele cele mai subtile și insidioase ale manipulării o constituie dezinformarea opiniei publice, al cărei scop este răspândirea de informații tendențioase, parțial obiective, în vederea deformării realității și evenimentelor.

Prejudecățile, ideile gata confecționate, constituie piedici importante ale creativității. Contextul sociocultural în care trăim este impregnat și uneori pietrificat de prejudecăți. Prejudecățile sunt raportate la tradiții și își au rădăcinile într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Ființele individuale, ca și grupurile din care fac parte sunt educate conform unei anumite culturi specifice, care le structurează valorile și ideologiile. O cultură diferită de cea în care a fost crescută o anumită persoană constituie o privire diferită asupra lumii.

Frustrarea, în general, îți găsește originea în senzația și în convingerea de a fi victima nedreptăților, suferințelor, jignirilor etc. cauzate de alții. În viața cotidiană, la fiecare pas, întâlnim ocazii de frustrare dar impactul lor asupra diferitelor persoane este diferit.

Frustrările declanșează reacții și comportamente mai mult sau mai puțin nuanțate sau intense, toate fiind nefavorabile creativității. Ne vom referi la șase dintre ele:

Fuga (retragerea). Persoana nefiind în stare să facă față frustrării încearcă să o evite, să scape de ea, temporar sau definitiv prin dispariția din calea ei. Forme mai blânde ale fugii sunt: demisia, părăsirea localității, visul, neparticiparea, glume care să ducă la devierea de la subiect, alcoolul somniferele, drogurile etc. Forma cea mai gravă a fugii este sinuciderea.

Agresivitatea. De obicei, este atacată persoana sau instituția care în viziunea celui frustrat se află la originea situației lui. Ca forme mai ușoare sunt cunoscute: calomnia, ironia, bătaia de joc, pamfletele anonime prin care se încearcă reducerea la tăcere a celuilalt. Există și forme extreme, accentuate ale agresivității prin care se urmărește eliminarea fizică a persoanei sau grupului vinovat: distrugerii fizice, provocarea morții celuilalt.

Transferul. Dacă nu se poate acționa direct asupra persoanei sau a grupului considerate a fi vinovate de frustrare, agresivitatea celui frustrat trece asupra altor persoane, grupuri sau obiecte. Forme de defulare a persoanei frustrate sunt; terorismul, luarea de prizonieri sau ostateci, atentatele etc. care sunt îndreptate spre persoane ce seamănă cu cele vinovate la frustrarea individului în cauză.

Compensarea. Este un fel de consolare prin substitute care pot fi oameni sau lucruri. Dintre formele de manifestare consemnăm: tandrețea față de animalele domestice sau colecțiile de obiecte. Compensarea este un fel de supapă care ajută la depășirea constrângerilor sociale, profesionale, familiale.

Resemnarea. Se referă la comportamentul de: supunere, renunțare, apatie, pasivitate, chiar fatalism.

Integrarea frustrărilor. Se referă la aptitudinea de a-ți asuma frustrările considerate majore și imposibil de depășit. De exemplu, în fața unor situații imposibile de modificat cum ar fi: boala, îmbătrânirea, pierderea locului de muncă etc., persoana în loc să se descurajeze în fața evenimentelor, le acceptă, le asimilează și încearcă în mod pozitiv, constructiv să le facă față. Capacitatea de integrare a frustrărilor constituie un factor de manifestare plenară a personalității, favorabil creativității.

Barierile datorate fricii endemice se referă la teama pe care o încearcă anumiți membri ai societății, cei mai vulnerabili, cei care au unele sensibilități personale.

Înfruntarea cu persoane necunoscute, dar și cu cele cunoscute le provoacă unora reacții de teamă, adesea imprevizibile. Teamă lor se datorează mai ales faptului că nu pot anticipa sau prevedea reacțiile persoanelor cu care vin în contact. Au tendința de a-l socoti pe celălalt ca fiind un judecător, un om cu atitudine

critică, ceea ce le conduce la timiditate. Această situație determină persoana să fie retrasă, închisă și aproape mereu gata să se apere.

Agresivitatea, starea de încordare conflictuală marchează anumite persoane. Ele au tendința de a se manifesta agresiv, atât verbal, cât și în scris, prin mimică și gesticulări. Acest mod de a reacționa este total nefavorabil creativității și nu trebuie ignorat ca agresivitatea manifestată în public (în colectivități) este mai dăunătoare creației prin faptul că este contagioasă, putând conduce la un climat tensionat.

Societatea care promovează principiul competiției este dură și crudă pentru cei care nu sunt „blindați” și nu au puterea să se apere eficient. De aceea, unii oameni încearcă un sentiment de teamă de a nu fi minimalizați, „striviți”.

Dorința de a se ridica este uneori prea mult legată de dominare, învingere și mai puțin de progres, ca atare. De aceea, se întâmplă ca în general competiția să-i opună mai degrabă pe oameni, decât să-i apropie. Dacă o competiție este corectă, bazată pe valori autentice, atunci ea este stimulativă, determinând pe fiecare să dea ce are mai bun și ducând în final la afirmarea celui mai bun. Un asemenea tip de competiție, care implică valorizarea persoanei, este stimulativ pentru creație.

Rezistența la schimbare este una dintre barierele cele mai puternice ale creativității, fiind în același timp și cel mai frecvent întâlnită. Prin educație, majoritatea oamenilor manifestă o puternică rezistență la schimbare, deoarece modificările provoacă teama, implicând necunoscutul și asumarea de riscuri.

Lipsa încrederii în sine este nefavorabilă creativității. Fiecare om realizează mult mai puțin decât posibilitățile pe care le are. Progresul individual și colectiv se bazează pe încredere în forțele proprii, pe motivația de a elabora lucruri bune și pe convingerea că le poți realiza.

Barierele datorate atitudinilor individualiste sunt specifice celor care pun accentul pe propria persoana. Individul care este centrat pe sine însuși nu mai poate fi receptiv la ceea ce se petrece în afara lui, dialogul cu ceilalți devine groi, uneori imposibil.

Necunoasterea propriei persoane favorizează o viziune deformată, chiar eronată cu privire la propria persoană. Individul se interpretează pe sine mai mult sau mai puțin conștient, este ambiguu în orientările și deciziile sale și nu-și dă seama de consecințele acestei situații. În fiecare dintre noi locuiesc mai multe personaje, dintre care le consemnăm:

- ceea ce suntem în principal, esența personalității	Personajul fundamental
- ceea ce ne imaginăm că suntem	Personajul admis
- ceea ce vrem să fim	Personajul visat
- ceea ce ne-ar plăcea să fim, ca model	Personajul scop sau model
- cum ar vrea ceilalți sau societatea să fim	Personajul exemplar
- cum ne văd ceilalți	Personajul reflectat
- cum am vrea noi să ne perceapă ceilalți	Personajul aparent
- ceea ce ascundem celorlalți	Personajul secret
- ceea ce am dori să părem într-o situație dată	Personajul actor
- personajul în care ne refugiem în caz de amenințări	Personajul aparare

Sentimentele de incompetență sau ineficiență duc la apariția unei stări depresive, care este nefavorabilă creației. În general, sentimentul de inferioritate împiedică pe oricine să fie el însuși, să se realizeze pe sine. Atitudinea creativă prin definiție presupune o percepere veridică, autentică a realității. Perceperea realității prin prisma sentimentelor duce la denaturarea realității. Tendința de a reacționa subiectiv naște o serie de comportamente interumane nefavorabile creativității:

- dramatizarea – tendința de a exagera sau a minimaliza importanța evenimentelor;
- simplificarea – minimalizarea excesivă a problemelor, a dificultăților;
- banalizarea – unui lucru meritoriu, deosebit sau chiar excepțional, considerându-l ca ceva obișnuit, personal.
- interpretarea personală – prin intermediul propriilor mentalități, păreri, trăiri subiective;
- indiferența - lipsa de sensibilitate, chiar desconsiderarea, prin neacordarea atenției cuvenite unor persoane, lucruri, activități;
- generalizarea – unui fapt izolat, singular în mod eronat sau subiectiv.

Pasivitatea excesivă duce la inerție, indolență și dezinteres, precum și la neimplicarea în diferite situații. Creativitatea presupune angajarea totală, până la uitare de sine în activități pe care le desfășurăm. Între cauzele acestui tip de pasivitate (temporară sau cronică) se pot afla următoarele:

- discordanța între proiectul elaborat cu ceilalți și cel personal;

- obligația de a desfășura activității care nu-ți plac, nu le aprobi, dar le faci din constrângere, sub presiune;
- lipsa interesului pentru sarcina propusă sau impusă sau neînțelegerea scopului acesteia;
- comoditate – așteptarea instrucțiunilor, obiectivelor de la alții;
- frica de a nu face ceva greșit și de a răspunde pentru aceasta;
- oboseala, sănătate precară.

Lipsa de comunicare se poate prezenta în trei ipostaze:

- comunicarea imposibilă datorată limbajului, vocalularului (de strictă specialitate), total diferite sau altor condiții obiective și subiective;
- comunicare incompletă (ca în cazul manipulării);
- comunicare deformată, falsificată sau denaturată în mod voit (un exemplu îl pot reprezenta discursurile politice).

În general, oamenii care nu-și respectă cuvântul dat, care nu respectă legile, care au comportamente deviate sunt marginalizați de societate. Este de remarcat faptul că și comportamentul creativ este un gen de comportament deviat de la normă, de la medie, dar în sens constructiv, valoric.

Lipsa de autenticitate este nefavorabilă creației. Puțini oameni trăiesc și se exprimă în conformitate cu ceea ce simt și își doresc în mod real. Din rațiuni și constrângeri sociale sau culturale ei acționează altfel decât ar dori, astfel încât între scala lor de valori și atitudini, pe de o parte, și cele pe care le afișează, pe de altă parte, există discordanță. Asemenea oameni sunt mereu niște actori, asumându-și valori cu care nu sunt de acord.

Cu toate acestea, numărul oamenilor care trăiesc singuri este în creștere. Între cauze se află: considerarea lor ca fiind incompetenți sau neînsemnați; respingerea lor de către grup pentru că s-au distanțat de el; afișarea unui comportament individualist, teama față de alții care îi determină să treacă neobservați în relațiile cu ei.

Persoana creatoare este independentă. Colectivitățile și sistemul de educație cultivă dependența individului față de grup, pe care în mod voit o interpretează eronat ca dovadă de fidelitate față de acesta. Factorii prin care oamenii pot fi mai controlați și dominați, făcuți mai dependenți de grup se referă la bani, informații, puterea de a comanda, recompensa, pedepse, forța de seducție fizică și psihică și statutul persoanei în grup.

Bibliografie:

Roco Mihaela, Creativitate și inteligență emoțională, Iași: Polirom 2004.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ, CHEIE A DESĂVÂRȘIRII PERSONALITĂȚII

**Prof. Mărăcine Mihaela
Șc. Gimn. Nr. 5, Rm. Vâlcea**

Educația înseamnă **iluminarea ființei**, scoaterea la suprafață a adevărului, înțelegere și revelare. **Prin educație, omul se eliberează de întunericul din el și din jurul său, intrând în sfera luminii**, a adevărului, a binelui, a dreptății, a valorilor morale. În acest context, **metafora** blagiană a **luminii** este elocventă nu doar pentru **cunoaștere**, ci și pentru **educație** în sens larg.

Evoluția societății impune și modificarea educației. Adaptabilitatea și autoreglarea educației la problematica societății condiționează eficiența acesteia.

Ca principal factor de formare a resurselor umane necesare tuturor sectoarelor vieții sociale, **educația** reprezintă o condiție *sine qua non* a dezvoltării umanității. Ea contribuie decisiv la conturarea **idealului educațional**, a prototipului de personalitate de care societatea are nevoie la un moment dat.

Conform Declarației de la Salamanca din 1994, fiecare copil trebuie să aibă dreptul la o educație de calitate, indiferent de mediul din care provine, de etnie, de religie sau de alte criterii subiective. Oricum, dreptul la educație al fiecărei persoane fusese stabilit încă din 1948, în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Prin prisma acestui deziderat, **schimbarea societății** impune o **reabdatare a finalităților**, conținuturilor și a metodologiei **sistemului educativ**, astfel încât să ofere un cadru adecvat de dezvoltare a personalității cât mai armonioase a ființei umane, pentru a putea răspunde exigențelor societății. Este posibil să apară rezistența la schimbare manifestată sub forma unui comportament de incertitudine, eschivare sau chiar respingere a acesteia, fiind determinată de teama individului de a nu fi capabil să asimileze noile informații, proceduri sau atitudini pe care trebuie să și le însușească pentru a se adapta schimbării preconizate.

Din perspectiva acestei relații de interconținere, **educația** poate fi percepută drept „o construcție a unui model interior de cunoaștere, apreciere și acțiune în raport cu lumea în care trăim și ca o reconstrucție continuă a acestui model, devenind o formă de adaptare a omului la lume și a lumii la om.”¹⁹

Primul colocviu internațional de perspectivă a conținuturilor educației, organizat de UNESCO²⁰ evidențiază importanța formării omului pentru schimbare, trecându-se de la verbul „savoir” la „être” și în prezent la „devenir”. Accentul se pune, așadar, pe **capacitatea ființei umane de a se adapta exigențelor vieții**, astfel încât să reușească să se integreze corespunzător în mediul social. Se consideră necesar nu doar ca tinerii să se adapteze la schimbare, ci și „să prevadă schimbările în scopul de a le orienta și a le stăpâni.”²¹

Educația nu mai este percepută doar în sincronie, urmărindu-se aspectul său în diacronie. Atât dezvoltarea cognitivă, cât și maturizarea afectivă a omului epocii contemporane, cer o **raportare constantă la realitățile contemporane**. Elementele principale ale acestei realități vizează evoluția tehnologiei și a informaticii, impactul acestora asupra diverselor domenii sau profesii, în raport cu multitudinea rolurilor pe care omul societății contemporane este chemat să le îndeplinească, precum și necesitatea unei **formări anticipative care îi oferă individului capacitatea de adaptare la posibile schimbări viitoare**.

Dintre „noile educații” care răspund dezideratului de mai sus, pot fi menționate următoarele:

- ✚ Educația ecologică
- ✚ Educația pentru mass-media și pentru comunicare
- ✚ Educația pentru tehnologie și progres
- ✚ Educația interculturală
- ✚ Educația pentru timpul liber
- ✚ Educația specială a copiilor cu CES

„Noile educații” presupun reconsiderarea conținuturilor și a obiectivelor educației în contemporaneitate. G. Văideanu²² apreciază că „noile educații” pot fi promovate în cadrul curriculumului școlar prin **integrarea conținuturilor moderne în cadrul celor tradiționale**, prin **organizarea unor module specifice integrate în cadrul disciplinelor existente** sau prin realizarea unor **sinteze interdisciplinare**.

Dintre aceste „noi educații”, un rol primordial îl are **educația interculturală**, pe fondul **migrației populației**. Astfel, **diversitatea culturilor și a interacțiunilor culturale** în cadrul spațiului de existență al unei populații devine un fenomen obișnuit și una dintre principalele caracteristici ale existenței comunităților și indivizilor în contemporaneitate.

„În fața acestui pluralism cultural, rezultat al evoluției societății, devine necesar ca educația să încorporeze în conținuturile și obiectivele ei elemente care să vizeze **formarea conștiinței și a capacității individului de a comunica și de a se raporta la alte culturi, de toleranță și de evitare a conflictelor interculturale**”²³.

Educația interculturală vizează paliere precum „acceptarea altuia, toleranță, cooperare, dar și afirmarea propriei poziții”²⁴ Evitarea segregării devine deziderat primordial al acestui tip nou de educație. Este posibil ca multe conflicte interetnice să fie cauzate chiar de lipsa cunoștințelor legate de cultura fiecăreia dintre părțile implicate în altercația respectivă sau în disensiunea apărută.

---

¹⁹ Vințanu, Nicolae - *Educația adulților*, București, EDP, 1998

²⁰ *Les reformes de l' education; experiences et perspectives*, UNESCO, 1980

²¹ Idem 2

²² Văideanu, G. - *Educația la frontiera dintre milenii*, Ed. Politică, București, 1988

²³ Radu, Ion. T; Ezechil, Liliana, *Pedagogie. Fundamente teoretice*, Ed. Integral, București, 2002, pp 142 - 143

²⁴ Cucoș, Constantin - *Pedagogie și axiologie*, București, EDP, 1995.

Tocmai din acest punct de vedere, **educația interculturală** constituie una din condițiile esențiale menite a conduce la ameliorarea relațiilor dintre locuitorii aparținând unor culturi diferite, precum și a raporturilor interumane în general.

UNESCO evidențiază într-un document faptul că „o bună educație culturală trebuie să-i permită persoanei de a transcende aspectele culturii sale, percepute ca fiind limitative și a pune în libertate aspirațiile sale care sunt paralizate ca într-o cămașă de forță.”²⁵ **Interculturalismul** este perceput ca o **modalitate de afirmare a propriei identități**, dar și ca o promovare a **egalității dintre indivizi**, în speranța eliminării oricărei urme de discriminare.

O variantă a **educației interculturale** o reprezintă **parteneriatele**, menite a facilita **socializarea, întâlnirea, schimbul de idei dintre copiii de diverse naționalități**. Scopul ar putea fi și acela de-a lucra împreună la realizarea unui anumit proiect, perioadă în care să se împrietenească sau măcar să se creeze o anumită **punte lingvistică sau culturală** care să illustreze ideea că, deși suntem diferiți, suntem totuși la fel: ființe capabile a aprecia valoarea, indiferent de unde vine aceasta.

Astfel de **parteneriate educaționale** sau **schimburi de experiență** s-ar putea derula pe tot parcursul anului școlar, dar, mai ales, în Săptămâna Altfel, denumită sugestiv Săptămâna „Să știi mai multe, să fii mai bun”. S-ar învinge astfel și pragul psihologic al timidității care constituie de multe ori o barieră în comunicarea didactică.

Copiii ar putea prezenta un scurt program artistic: cântece, dansuri, dramatizări ale unor pasaje sau opere reprezentative pentru literatura respectivă, pentru a împărtăși în felul acesta specificul cultural al zonei sau țării din care provin.

De asemenea, ar fi interesant ca fiecare participant să aducă anumite imagini sau informații legate de tradițiile sau obiceiurile zonei, prezentate în manieră Power Point. Valorizarea momentelor s-ar putea realiza prin aplauze, aprecieri verbale sau oferirea unor suveniruri simbolice specifice locului de unde provin.

Conform unui plan stabilit de organizatori, copiii ar avea apoi șansa de-a lucra în echipe mixte, urmând a fructifica informațiile aflate anterior. Ar putea folosi cunoștințele legate de țara respectivă, referitoare la tradiții, artă culinară, steaguri, obiective turistice, etc., pentru a realiza panouri sau postere elocvente pentru zona pe care au tras-o la sorți.

În felul acesta, copiii din diferite zone ar avea posibilitatea de-a coopera, astfel încât produsul muncii lor să fie unul demn de laudă. S-ar elimina egoismul și s-ar încuraja solidaritatea, spiritul de echipă și dorința de-a vedea că, deși sunt diferiți, pot avea același țel pentru care să lupte și să dea tot ce-i mai bun în ei. Până la urmă, grupul s-ar suda și ar putea deveni o echipă care să vizeze același obiectiv. „*Îndeplinirea unor sarcini sau activități omune determină între membrii grupului respectiv relații funcționale de interdependență, în vederea atingerii scopului comun propus. Pe de altă parte, pe lângă relațiile legate strict de natura obligațiilor, viața în grup comportă întotdeauna și aspecte emoțional-afective, precum și moment de tensiune și conflict.*”²⁶

Interesele individuale ar dispărea, fiind înlocuite cu finalitatea comună, aceea de-a obține sau realiza o lucrare cât mai bună care să răspundă cerințelor vizate. În timpul derulării proiectelor, participanții ar avea oportunitatea de-a comunica și de-a se comunica, de-a se cunoaște mai bine unii pe alții. Iată astfel un alt palier vizat, cel al **comunicării interpersonale**. **Relațiile de intercunoaștere** derivă din nevoia psihologică de-a dispune de unele informații cu privire la celălalt, la felul lui de-a fi, la personalitatea acestuia. Prin comunicare, s-ar putea elimina astfel eventualele prejudecăți care ar fi putut să conducă la posibile animozități care să nu fi avut un motiv întemeiat. **Cheia armoniei devine comunicarea prin care se realizează cunoașterea** celui de lângă noi, dar și a sinelui. Depășirea anumitor preconcepții înseamnă libertate în gândire, fără constrângeri artificiale. Este calea prin care omul devine „*un candidat*” la *creștinul în adevăratul sens al cuvântului*, cel care reușește, nu neapărat să-și iubească aproapele, ci măcar să-l accepte, să-l ajute la nevoie și să nu-i facă niciun rău.

Așadar, se poate afirma cu certitudine că **educația interculturală**, deschisă multiplelor valori culturale, constituie unul dintre răspunsurile nevoilor existențiale ale individului și ale oricărei comunități în condițiile societății contemporane.

Fiecare societate va culege ce-a semănat, mai devreme sau mai târziu. Pentru a fi mândri de rezultatele muncii depuse, este indicat un grad ridicat de implicare, de dăruire și de empatizare cu problemele educabililor, mai ales a celor de natură emoțională, de integrare sau de adaptabilitate a acestora.

---

²⁵ *Les reformes de l' education; experiences et perspectives*, UNESCO, 1980

²⁶ Valeriu, Dumitru - *Managementul clasei de elevi*, Editura Proșcoala, Râmnicu- Vâlcea, 2017, pp.126-127

Se recomandă găsirea unor soluții optime, ținându-se seama de **particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor**. Se știe că fiecare copil este unic, fiind înzestrat de divinitate cu un „talant” care ar trebui fructificat, scos la lumină în tumultul întunecat al vieții și făcut să strălucească, pentru a-i pune în evidență aptitudinile native.

Să pledăm, astfel, prin intermediul **educației interculturale**, pentru **promovarea toleranței și a egalității de șanse**, indiferent de naționalitate, dar, mai ales, pentru **afirmarea plenară a personalității** oricărei ființe.

Bibliografie:

- ❖ *Cucoș, Constantin - Pedagogie și axiologie, București, EDP, 1995*
- ❖ *Les reformes de l' education; experiences et perspectives, UNESCO, 1980*
- ❖ *Radu, Ion. T; Ezechil, Liliana, Pedagogie. Fundamente teoretice, Ed. Integral, București, 2002*
- ❖ *Valeriu, Dumitru - Managementul clasei de elevi, Editura Proșcoala, Râmnicu- Vâlcea, 2017*
- ❖ *Văideanu, G. - Educația la frontiera dintre milenii, Ed. Politică, București, 1988*
- ❖ *Vințanu, Nicolae - Educația adulților, București, EDP, 1998*

AGRESIVITATEA UMANĂ

Prof. Mărgărita Elena-Antoanela

CJRAE Vâlcea – Liceul Tehnologic „Ferdinand I” Rm. Vâlcea

Dinamica societății globale creează premisele apariției, dezvoltării și amplificării unui sentiment de insecuritate afectiv-relațională în rândul indivizilor. Agresivitatea umană este proiectată în societate și devine sursă a violenței colective (războaie, terorism). Suntem agresați de o nouă violență individuală și colectivă, o neo-agresivitate racordată la contemporan care își face simțită prezența în condițiile tumultuoase ale „societății spectacolului” și ale socializării pe internet. Derutat, asemenea unui animal speriat, individul poate reacționa cu violență, dezactivând, în cazurile extreme de insecuritate, valorile dictate de conștiința morală și socială. Cu siguranță, agresivitatea omului modern a devenit mai nuanțată și diversificată pe măsura complexității și sensibilității sufletului contemporan. Acest fapt determină o reconsiderare de esență a fenomenului violenței colective în condițiile unei mass-media atrase de senzaționalul agresiv. Diversitatea sentimentelor și senzațiilor resimțite de individul societății globale a condus la o reorientare a instinctelor umane, în general, dar și a instinctului agresiv, în particular, fapt ce a permis apariția unui spectacol al agresivității tot mai ingenios și mai perfid.

La nivelul conștiinței individului, motivația violenței își are originea în valorile spirituale, dar și în cele ale colectivității de origine.

Teorii ale agresivității

Agresivitatea ca și concept psihosocial a cunoscut o serie de abordări și teorii pe care psihosociologul Septimiu Chelcea le clasează în funcție de trei ipostaze explicative: a) biologic-etologice; b) psihosociologice; c) socio-culturologice. În lucrarea „*The Lucifer Effect. Understanding How Good People Turn Evil*”, profesorul Philip G. Zimbardo, vorbea despre „*efectul Lucifer*”, aducând în discuție o problemă ce ține de etică: Oamenii se nasc răi sau devin răi? Explicăm comportamentul uman violent printr-o perspectivă psihologică centrată pe factori interni, pe trăsături de personalitate proprii unui profil ce conturează o personalitate problematică sau pe factori de mediu, potrivit perspectivei „situaționiste”. Sau, așa cum remarca Zimbardo, este necesară o perspectivă care să aibă în vedere ambele abordări. Pentru înțelegerea fenomenului agresivității este necesară recunoașterea importanței factorilor sociali și psihologiei. Individul poate fi influențat și dirijat de presiuni generate de contextul social, dezvoltând agresivitatea latentă interioară.

Conform tezei lui Kurt Lewin, inspirată de principiile fizicii, organismul uman este supus unor forțe cu rol semnificativ în crearea nevoilor care dau naștere comportamentelor. Originea acestora poate fi de natură externă, presiunile mediului, sau internă, legate de istoria individului, capacitățile sale psihice și cognitive, implicarea acestuia în social. Individul nu este o ființă solitară, ci face parte din mai multe grupuri mici (familie, grup profesional, etc.). Grupul de referință, dar și grupul de aspirație, joacă un rol deosebit în influențarea

comportamentelor, stilurilor de viață, atitudinilor, creând totodată și presiuni care îi obligă pe indivizi să se conformeze. Legătura dintre individ și grupurile sociale de care aparține este completată de rolul și statutul său. Statutul social este esențial pentru comportamentul individului în colectivitate. Omul îndeplinește roluri determinate de nivelul statutului social și adoptă, de obicei, acele comportamente și atitudini care i se pot părea conforme acestuia.

Principiul coacțiunii, enunțat de Robert B. Zajonc (1967), arată că prezența unui public pasiv influențează motivația, demersul cognitiv, dar și manifestările agresive ale individului. Astfel, individul acționează agresiv, așteptând aprobarea socială atât din partea grupului violent de care aparține, cât și din partea opiniei publice.

Factorul cultural

Integrați contextului social, factorii culturali joacă un rol important în determinarea nevoilor, dorințelor și comportamentului individului. Prin intermediul culturii sunt însușite valorile de bază ale grupului social din care omul face parte. Alex Muchielli, în lucrarea „*La psychologie sociale*” (1998), menționează atracția indivizilor și a grupurilor pentru „consensul cultural”. Experimentele au arătat că indivizii caută permanent să fie în acord cu grupul și normele sale. Diferențele culturale pot declanșa instinctele agresive din cauza absenței unei singure norme de codare și decodare a informațiilor pentru toate comunitățile. Incompatibilitatea culturală afectează comunicarea și favorizează conflictele etnice și ideologice (ex. războiul palestinian-israelian). Un cod comun, care să facă posibilă înțelegerea semnificațiilor și ideologiei promovate, duce la evitarea unui eventual conflict social.

Modele explicative

Un alt model propus de cercetători privind agresivitatea este cel psihanalitic. Acest model, evidențiat de Freud (1930) se referă la existența unui impuls, a unei încărcături energetice, care împinge organismul către un scop. Sociologul Septimiu Chelcea ia în considerare un modelul hidraulic al agresivității în care instinctul vieții și instinctul morții intră într-o relație de dominanță: „*când predomină primul, civilizația se dezvoltă, când predomină cel de-al doilea, civilizația se autodistruge prin războaie interminabile și printr-o rată crescută a criminalității*”. Studiile psihanalitice realizate asupra actului suicidar (Alfred Adler, 1927/1996) au arătat că sentimentul iminent al morții, frica de moarte determină individul să cunoască și să se apropie de moarte.

Frustrarea, ca origine a agresivității, este considerată ca factor determinant de către teoriile biosociale. O ipoteză este aceea că un eveniment sau o situație frustrantă naște agresivitate. Cu toate acestea, cercetări ulterioare au demonstrat că relația nu este așa de puternică, deoarece nu orice lucru frustrant conduce la manifestări agresive.

Ideea agresivității înnăscute, instinctuale, apare în filosofia hobbesciană care consideră că egoismul domină natura umană, „*homo homini lupus est!*”. Alfred Adler (1933/1996) consideră agresivitatea ca o aspirație general umană, ca un factor indispensabil vieții. Prin ea se urmărește depășirea propriilor sentimente de inferioritate și se exprimă dorința de putere. În opinia lui Albert Bandura (1973), agresivitatea și comportamentul anti-social este învățat prin procesul de dezvoltare socială, asemenea comportamentului pro-social – învățăm să devenim agresivi așa cum învățăm să devenim buni. La baza oricărui conflict se regăsește o valoare ideologico-culturală ce este însoțită de emoție negativă, ca valoare adăugată.

Mai mulți cercetători au remarcat existența unei strânse legături între conflictul intra-psihic (starea conflictuală trăită de individ din momentul în care două cogniții diferite intră în coliziune) și cel social. Recunoașterea intereselor și valorilor divergente ori incompatibile la nivel psihic sau social și care stau la baza conflictelor și agresivității umane pot face obiectul medierilor interumane și societale internaționale. Agresivitatea asociată terorismului impune cunoașterea și sondarea mecanismelor de producere a fenomenului cu scopul tratării și prevenirii acestui flagel periculos al lumii contemporane.

Bibliografie:

<https://intelligence.sri.ro/psihologia-agresiunii/>

EDUCABILUL - CENTRUL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT

*Prof. înv. primar: Mihai Daniela
Școala Gimnazială Nr. 5, Rm. Vâlcea*

Rolul profesorului, în opinia mea, este foarte important, deoarece el este cel care descoperă frumusețea interioară a copilului și o folosește pentru a-l ajuta să se descopere și să își folosească creativitatea pentru a reuși. Reușita nu se măsoară în premii la olimpiadele școlare, ci se măsoară în exploatarea pasiunilor copilului astfel încât să ajungă să facă cu plăcere ceva pentru că știe că în viitor este nevoie de el în societate. De asemenea, profesorul este acel maestru care nu îl lasă să abandoneze în fața greutăților, ci îl susține și îl duce către dezvoltarea personală.

Cred că în lumea contemporană școala are un rol de care și părinții, și profesorii ar fi nevoie să fie conștienți: a făuri căi accesibile către cunoașterea de sine și, astfel, către cunoaștere în sens strict.

Managementul schimbării se poate defini prin analiza cauză-efect. Agentul schimbării este însuși cadrul didactic. Inovația la nivelul managementului clasei pornește de la: cunoașterea practicii educaționale într-un moment al activității; cunoașterea tendințelor și a tradițiilor activităților educaționale vizate; cunoașterea orizonturilor de așteptare ale elevilor.

Un management defectuos al clasei poate genera un climat negativ și poate influența randamentul elevilor. Atât monotonia, cât și supraîncărcarea în activitate sunt cauzele oboselii.

Un accent deosebit trebuie să punem pe **dezvoltarea relațiilor școală-părinți-comunitate**, având în vedere criza pe care o traversează familia în societatea românească și ale cărei simptome constau tocmai în restructurarea valorilor familiale tradiționale, dezorientarea în privința mijloacelor educaționale folosite în relația cu copiii, diminuarea simultană a rolului și autorității școlii.

Educația de calitate este centrată pe elev, oferită de instituții care știu să respecte autonomia individuală, asigură participarea tuturor actorilor educaționali, care abordează procesul educațional unitar, urmărind ca obiectiv central îmbunătățirea continuă a performanțelor.

A fi un profesor bun înseamnă să fii un mentor bun, un antrenor al minții care să îi susțină și să îi încurajeze permanent pe elevi astfel încât aceștia să învețe să își descopere pasiunile și calitățile și să îi facă să aibă încredere că POT.

Cel de la catedră poate să uite că este maturul care „păstorește”, pentru că, dacă nu va face asta, va continua să deformeze și să distrugă creativitatea. El trebuie să simtă, să intuiască, să provoace și abia atunci va putea ajunge la esență.

În general, pentru a avea rezultate ai nevoie să simți la rândul tău că ești apreciat, respectat, iubit. De aceea, ia cu tine în clasă puterea de a conduce, dedicarea, capacitatea de a te privi pe tine însuși întâi cu o compasiune profundă și de a îți permite să fii liber. Cel mai greu este să renunțăm la etichetare, însă această renunțare ne va duce la realitate și ne va permite să fim regizorii propriei noastre povești. În calitate de dascăli, din poveste noastră face parte și povestea din clasă, care va deveni frumoasă și simplă. Dându-ne șansa la iubire, vom da o șansă și copiilor să învețe și să descopere, dincolo de multitudinea de cunoștințe din programa școlară, plăcerea de a fi prezent, de a fi implicat, puterea de a avea succes. De altfel, școala nu te învață un lucru extrem de simplu: *viața este o mare provocare, provocarea de a lucra cu noi înșine, pentru noi înșine*. Și pentru a face asta trebuie să acționăm din inimă.

În realitate, măreția nu vine întotdeauna când lucrurile merg bine, ci când suntem supuși unui test cu dezamăgiri și tristeți. Toate comportamentele omului sunt limbaje, iar noi suntem ființe ale „legăturilor”. Adică suntem nu numai legați de familie, de cunoștințe, de modele, ci suntem legați de ceva mult mai mare decât noi înșine, de acest univers incomensurabil pentru mintea umană. Ajungem la vârsta maturității cu o istorie personală uitată într-un sertar al minții. Această istorie ne influențează în mod inevitabil relațiile și comunicarea. Educația primită în lumea aparențelor ne acaparează și ne determină să ne cucerim locul nostru în lume. Astfel, fiecare dintre noi ținem să fim recunoscuți, ne dorim să luptăm pentru a ne menține o anumită poziție, care ne asigură, în viziunea noastră, iubirea.

Copilul trebuie să știe că este important, că orice s-ar întâmpla este iubit, că nu e nevoie să demonstreze ceva și atunci va învăța de plăcere. Frica de a nu fi buni, de a nu fi importanți, teama de umilință, de rușine, toate duc la eșec școlar.

Natura umană ne face să ne dorim să ne simțim demni de a fi iubiți și acceptați, de aceea, la baza tuturor relațiilor, eu cred că trebuie să stea IUBIREA. Atunci când ne temem, când suntem rușinați sau când ne simțim

deconectați și ne dorim cu disperare să fim prețuiți, suntem predispuși la un comportament agresiv, autodistructiv și îi atacăm pe ceilalți. De fapt, lipsa de iubire, de apreciere, poate duce la violență, agresivitate, depresie, dependență, tulburări de alimentație. Copiii, de multe ori, au probleme mari cu prețuirea de sine, mesajul care se derulează frecvent în monologul lor mental fiind acela că nu sunt demni de a fi iubiți.

Numai așa societatea va avea profesioniștii mult așteptați și numai așa oamenii se pot auzi unii pe ceilalți, având curajul de a fi ei înșiși.

FORMAREA COMPETENȚELOR SOCIALE LA ELEVII CU DIZABILITĂȚI MINTALE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRADIDACTICE

*Prof. logoped Mocanu Cornelia
CJRAE Valcea – Liceul Preda Buzescu-Berbești*

Imposibilitatea funcționării sociale este o trăsătură asociată dizabilității mintale. Prin urmare, apare necesitatea identificării unor activități extradidactice favorabile coordonării copilului cu dizabilități către o viață independentă și integrare. Elementele componente ale competențelor au trăsături specifice, care sunt observate în practicile educative, sunt abordate în literatura de specialitate însă puțin cercetate, ceea ce creează dificultăți de integrare în societate

Deficiența mintală reprezintă o deficiență globală care vizează întreaga personalitate a individului: structura, organizare, dezvoltare intelectuală, afectivă, psihomotrică, comportamental-adaptativă. Nota definitorie pentru deficiența mintală o constituie alterarea componentei de ansamblu, integritatea biofiziolgică și cea psihologică fiind de fapt o formă diferențiată de organizare a personalității. Cu un slab activism în fața sarcinilor pe care le are de rezolvat și cu o motivație deficitară, cu superficialitate în emiterea judecăților de valoare, infantilism în planul afectivității și instabilitate relațională, debilitatea mintală se caracterizează și printr-un deficit de atenție, printr-o sărăcie a reprezentărilor și lipsa de detalii. Gândirea presupune inerție în rezolvarea de probleme (acestea neputând fi rezolvate pe cai originale, noi), iar memoria se dovedește fundamental mecanică, existând serioase deficiențe pe linia înregistrării logice a informațiilor și a sesizării cauzalității fenomenelor. Totuși, debilitatea mintală ajunge să-și însușească deprinderile de scris-citit, de calcul aritmetic, de operare elementară în plan mintal, fără însă să atingă nivelul gândirii formale. Ei pot achiziționa unele cunoștințe în activitate și în viața socială, dar, pe ansamblu, nivelul dezvoltării psihice și al adaptării lor rămâne limitat. Formarea competențelor elevilor se realizează pe un continuu, care nu are inserate pauze de relaxare. Privind anumite aspecte ale dezvoltării acestora, cum ar fi competențele sociale, nici nu mai contează faptul că aceștia se află în timpul vacanței sau parcurg într-un an de studiu sau altul cursurile școlare. Scopul pentru care se realizează efortul educativ este tocmai pentru a putea proba competențele în cauză în viața de zi cu zi. O diferență ar fi observabilă cu referire la caracterul implicit sau explicit al modului în care are loc formarea competenței, în timpul anului școlar fiind susținute prin diverse activități educativ-formative conștientizarea, transferul, integrarea componentelor teoretice ale competenței sociale, în timp ce pe parcursul vacanței este relevantă mai cu seamă situația de viață semnificativă, influența spontană a mediului social

La nivelul simțului comun, faptul că un individ are mulți prieteni pe Facebook, iese cu amicii sâmbăta seara în oraș, are relații colegiale bune la școală sau la muncă, eventual trăsăturile de extravertit – toate acestea sugerează că este o persoană sociabilă, deține competențe în acest sens. Mai mult, dacă cel în cauză probează și o bună capacitate de influențare a celorlalți, comunică asertiv, atunci faptul că deține competențe sociale poate fi sigur. Dacă adăugăm și faptul că merge cu seriozitate la vot, ori de câte ori este cazul, că respectă normele dezirabile social și își plătește impozitele; dacă se implică uneori prin activități de voluntariat în rezolvarea problemelor comunității, reușim să construim un tablou al cetățeanului în științele sociale, competențele generale din Educația socială, de exemplu, vizează raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități; cooperarea pentru realizarea unor activități;

participarea responsabilă la luarea deciziilor. Deci, profesorii de științe sociale ar putea considera că, în principal, disciplinele socio-umane sunt responsabile pentru dezvoltarea competențelor sociale. Dar cum în centrul acestora se află abilitățile de comunicare verbală, la care se adaugă desigur și comunicarea nonverbală, precum și atitudinile exprimate implicit, aria se lărgeste foarte mult.

Relațiile bune ne ajută să trecem mai ușor peste dificultățile vieții. Acestea fac posibilă o dispoziție psihică pozitivă, o disponibilitate mai mare spre a fi un suport emoțional pentru semenii. Orice altceva devine secundar. Relațiile bune ne protejează sănătatea corporală, dar mai ales pe cea psihică. Suferința emoțională poate fi diminuată prin faptul că cineva are o relație unită și stabilă mult timp. A prețui relațiile cu familia, prietenii, comunitatea reprezintă cheia unei vieți fericite. În concluzia studiului citat, se precizează: *viața bună se construiește cu relații bune!* De aici, înțelegem că nucleul competenței sociale îl constituie abilitatea de a avea relații bune cu ceilalți. Acest fapt ajută nu doar la procesul complex al integrării sociale, ci și la împlinirea personală. Dacă suntem de acord cu toate acestea, de ce nu reușim să le și realizăm în viața noastră? De ce atâția oameni care dețin cunoștințe de pedagogie, psihologie cunosc prin chiar specificul meseriei lor nuanțele naturii umane – nu pot pentru ei personal și ca un exemplu în educarea copiilor să construiască relații umane de calitate? Discursul obișnuit privind competențele sociale ne plasează în ipostaza de profesori care au datoria să formeze buni cetățeni, abili profesioniști, oameni cu o personalitate în continuă dezvoltare. Prea puțin reflectăm la propriile noastre competențe sociale, ca și cum faptul că lucrăm cu mulți oameni ne asigură din mers funcționalitatea relațiilor. Comportamentele sociale ale copiilor se dobândesc, în cea mai mare măsură, prin modelare și învățare explicită a acestora, cu sprijinul părinților și al profesorilor. Ce înseamnă modelare? Copilul observă comportamentul adulților și îl imită. Ceea ce înseamnă că, atunci când ne propunem să îi învățăm pe copii abilitățile sociale și emoționale, care reprezintă abilitățile de viață autonomă și echilibrată, este necesar să le oferim ca model propriul nostru comportament, al nostru ca părinți și al nostru ca educatori, profesori. Copiii învață din ceea ce facem noi, adulții, și din ceea ce îi învățăm să facă.

Comportamentul nostru ca și părinți, ca și profesori sau educatori se va reflecta în comportamentele sociale ale copiilor, modul în care aceștia rezolvă problemele sociale și își gestionează propriile emoții. Mesajul este simplu: când ne propunem să îi sprijinim pe copii să își dezvolte competențele sociale și emoționale, începem prin a fi atenți la propriul nostru comportament. Care sunt comportamentele sociale pe care le încurajăm, cum ne gestionăm propriile noastre emoții? Care sunt convingerile noastre despre emoții și comportamentele sociale de bază, cum ar fi empatia, cooperarea, rezolvarea de probleme, negocierea? Cum reacționăm atunci când suntem furioși sau triști? Ce învață copiii din propriile noastre reacții?

Abilitățile sociale și emoționale reprezintă resurse importante pe care urmărim să le dezvoltăm la copii, pentru a le asigura adaptarea la viață. Abilitățile se exersează în cadrul relațiilor pe care copilul le stabilește cu persoanele semnificative din viața sa. Comportamentele adulților, părinți și educatori, reprezintă principalul context de învățare a abilităților sociale și emoționale. Reacțiile noastre cognitive (ce gândim), emoționale (ce simțim) și comportamentale (cum reacționăm) modelează atitudinile și comportamentele copiilor. Să luăm, de exemplu, studiul unei dintre abilitățile sociale de bază, și anume empatia. Studii recente ne indică faptul că empatia, ca abilitate socială esențială a copiilor, este o abilitate influențată de comportamentul părinților și al educatorilor. Empatia poate fi definită astfel: abilitatea de a-ți gestiona propriile emoții; abilitatea de a conștientiza propriile emoții și ale celorlalți; abilitatea de a privi o situație din perspectiva celui alt.

Felul în care se comportă părinții și educatorii, explică comportamentul social al copilului, pe care acesta îl urmează. S-a constatat că folosirea recompenselor externe ca motivație pentru a dezvolta comportamentul de empatie, are efecte negative. În timp, recompensarea externă a comportamentului de empatie scade probabilitatea apariției acestui comportament. De exemplu, conform unui studiu realizat pe această temă, copiii care au primit jucării pentru munca lor de voluntariat, în timp au muncit mai puțin și le-a scăzut motivația semnificativ. În aserțiunea general acceptată, socializarea înseamnă asimilarea experienței sociale (cunoștințe, norme, roluri, idealuri), formarea capacităților acționale (productive, organizatorice, etc.), a concepțiilor, opiniilor, a trăsăturilor de personalitate, a inteligenței sociale, dezvoltarea valorilor, trebuințelor, motivelor și a aspirațiilor personale sau colective. Socializarea nu se reduce la învățarea socială, care reprezintă unul din mecanismele de bază ale acesteia, alături de influența socială, controlul social, presiunea socială și creativitatea socială. Învățarea socială însă, este, în cea mai mare măsură, responsabilă de formarea nivelului psihosocial al conștiinței sociale. Uneori, se consideră că diferențierea noțiunii de „învățare” de cea de „învățare socială” este inutilă și că delimitarea lor este îndreptățită doar „din motive operaționale”.

În psihologie, procesul de socializare este privit ca un aspect esențial al dezvoltării personalității. În cadrul ei, problema socializării s-a evidențiat, în special, începând cu anii douăzeci, cercetările fiind impulsionate de teoriile lui Freud. Personalități marcante, ca Mead, Wallon, Vîgotski, Piaget, s-au ocupat, în lucrările lor, de aspectele socializării copilului. Cercetările lui Mead au scos în evidență rolul interacțiunilor umane, al limbajului și al luărilor de atitudine, în formarea „eului”. El consideră că însușirea de roluri, atunci când copilul se identifică cu un anumit status social, cu țeluri și norme, atitudini și așteptări aferente acestuia, constituie condiția cea mai importantă pentru formarea „eului”. Psihologia socială, ca știință interdisciplinară, privește socializarea în dinamica celor doi factori: mediu social și individ, arătând că învățarea socială se petrece sub influența ambianței sociale, dar că din această ambianță face parte însuși individul, care este în acest fel atât socializat, cât și agent socializant. Drept urmare, sunt studiate în acest cadru, atât învățarea socială și conținutul ei, ca imitația, identificarea, învățare de roluri, formarea unor procese de control interior, a imaginii de sine, modelarea unor relații interpersonale-agresivitate, simpatie, dependență, cât și structurile sociale în care se petrec aceste fenomene. Instituția școlară mică marchează o schimbare importantă, impunând copilului relații noi cu adulții și cu alți copii de vârstă apropiată. Fiecare copil trebuie să învețe „viața în comun”, să învețe „egalitatea” modului în care este tratat de adult, să învețe să coopereze, să dobândească o relativă autonomie și să se raporteze la altul. Prin varietatea și natura activităților propuse copilului, instituția școlară contribuie la adaptarea și socializarea copilului. Pentru stimularea dezvoltării sociale a copilului, mai precis abilităților de relaționare și cooperare, un aport deosebit îl au jocurile dramatice. Prin oferirea posibilității de a improviza, jocurile dramatice dezvoltă copilul atât din punct de vedere social, cât și emoțional. În stimularea dezvoltării sociale a copilului, alături de jocurile dramatice, jocurile imaginative sau jocul spontan, deosebit de utile sunt poveștile și povestirile citite și discutate cu copiii, cărțile cu imagini din viața socială, povestirile după tablouri și albume cu fotografii din activitatea copiilor. Indiferent de obiectivul central al unei activități, cadrul școlar este un mediu, prin excelență, social.

Dat fiind faptul că o educație optimă nu este una care îi cultivă calitățile, cum poate cadrul didactic să realizeze, în clasa lui, o sporire a dezvoltării sociale la elevii pe care îi îndrumă? Considerându-și rolul său de facilitator al cunoașterii, scopul profesorului este să-și învețe elevii cum să gândească. El trebuie să le descătușeze gândurile, să le trezească curiozitatea, să le aprindă mințile, deoarece omul nu devine, el se desăvâșește.

În al doilea rând, pentru că marcajul social al sarcinilor și al situațiilor s-a dovedit eficace, este bine să recomandăm folosirea lui. Pentru aceasta, este indispensabil să propunem sarcini și situații a căror prezentare trimite la necesități sociale sau la cunoștințe sociale familiare celui care învață. Venind în întâmpinarea unei cerințe socialmente impuse, în cercetările pedagogice contemporane, câștigă tot mai mult teren studiarea pluridimensională a întregului proces educativ, luarea în considerare a variabilelor psihosociale, în vederea evidențierii rolului social-integrator al școlii. Spre deosebire de sociologie și psihosociologie, pedagogia operează mai mult cu noțiunea de „colectiv”, preferând-o conceptului de grup. Precizarea unor concepte fundamentale și vehicularea lor unitară, în literatura de specialitate, este o necesitate cu importanță deosebită azi, când se subliniază din ce în ce mai mult rolul vieții în colectiv pentru formarea unor relații interpersonale dinamice și variate, unde fiecare copil influențează și, la rândul său, este influențat, prin mediul educogen specific creat.

Dintre numeroasele ramuri ale pedagogiei, pedagogia sociologică ar fi merită să studieze mijloacele educaționale social-integratoare (munca în grup, formele de învățare în grup sau jocul copiilor).

Una dintre problemele mult dezbătute în acest cadru, se referă la rolul social-integrator al învățământului, al școlii. Învățământului tradițional i se reproșează faptul că profesorul tinde spre realizarea unei „izolări pedagogice” a elevului de tot ceea ce cade în afara acțiunii sale. Okon remarcă, de asemenea, că se poate observa „o neantrenare generală” a tineretului în procesul educativ. În aceste condiții nu se pot dezvolta unele trăsături de personalitate ale elevului, necesare în încadrarea sa ulterioară într-un sistem colectiv. Anchetele efectuate de Buzás, dovedesc că relațiile dintre colegi sunt, de cele mai multe ori, doar de genul simplei alăturări, prietenii constituie excepția între membrii clasei și, în felul acesta, școala îndeplinește doar parțial funcția sa social-integratoare.

Bibliografie

- Arslan, E., Durmuşoğlu-Saltali, N, Yilmaz, H. (2011). *Social skills and emotional and behavioral traits of preschool children*. *Social Behavior and Personality* 39(9) , 2011
- Bernard, M.E. *The relationship of young children's social-emotional and behavioral traits of preschool children*. *Social Behavior and Personality* 39 (p 1281-1288), 2004
- Dumitrașcu, D. *Socializarea copilului- o credință*. În *Învățământul primar 1-2* (p 193-194), 2005

- Gough, A. *Pedagogies of science (in)formed by global perspectives: encouraging strong objectivity in the classroom*. In Weaver J., Appelbaum P., Morris M. (Eds.), *Post(modern) science (education): propositions and alternative paths* (p 275-300), Peter Lang, New York, 2001
- Gugiuman, A., Curcan, C. *Stimularea dezvoltării sociale a copilului*. În *Învățământul preșcolar 3-4* (11-16), 1999
- Mureșan, P. *Învățarea socială*. Editura Tehnică, București, 1980
- Năstăsescu-Cruceru, Ș. *Socializarea copiilor prin joc*. În *Învățământul preșcolar 1-2* (p 4-7), 1980
- Negreț-Dobridor, I. *Accelerarea psihogenezei. Puterea educației asupra naturii umane*. Editura Aramis, București, 2001
- Piaget, J. *Judecata morală la copil*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980
- Teodorescu, R. *Socializarea copilului prin joc*. În *Învățământul preșcolar 1-2* (p 17-23), 1999
- Tucicov-Bogdan, A. *Psihologie generală și psihologie socială*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973
- Vigotski, L.S. *Opere psihologice alese*. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971

EDUCAȚIA COPILOR CU CERINȚE SPECIALE ÎN CADRUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DE MASĂ

Prof. Olariu Mariana Mirela
Liceul Tehnologic de Turism Călimănești

“Adevăratul dascăl este caracterizat prin aceea că mintea sa se mișcă în armonie cu mințile discipolilor săi, trăind împreună dificultățile și victoriile intelectuale deopotrivă.”
(John Dewey)

Un învățământ pentru toți, educația incluzivă se bazează pe un principiu fundamental care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/incluziune. Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți, fără probleme, să învețe în instituțiile de învățământ, având sprijinul corespunzător. O educație separată ar duce la marginalizare și discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității. Educația ajută la eliminarea prejudecăților la adresa unor grupuri, deoarece învățăm să trăim împreună, întâlnindu-ne unii cu alții, vorbind, mâncând, jucându-ne împreună, promovând astfel toleranța și respectul reciproc. Pentru cadrele didactice este o adevărată provocare stimularea toleranței și acceptarea necondiționată a diversității dintr-un grup. Ei trebuie să încurajeze cooperarea, lucrul în echipă și formarea de grupuri eterogene. Așadar, unul dintre cele mai importante aspecte ale învățământului actual este nevoia sa de adaptare la necesitățile copiilor, oricare ar fi acele necesități și oricare ar fi copiii – fie că sunt copiii cu CES, fie că sunt copii cu un ritm mult mai lent de învățare. Printre avantajele școlii incluzive se numără faptul că elevii cu CES sunt tratați ca parte integrantă a societății, au ca model colegi care nu au probleme, atât copiii cu CES, cât și colegii lor își dezvoltă abilitățile comunicative, devin mai creativi, acceptă diversitatea, etc. Un alt rol important pe care cadrele didactice îl au este acela de a-i face pe copiii fără probleme să-și accepte și să-și ajute colegii cu CES, fără a-i ridiculiza sau exclude.

Impunându-se ca un nou tip de educație, flexibilă, adaptabilă la nevoile tuturor copiilor, în general, și la cele ale copiilor cu dizabilități, în particular, educația incluzivă se detașează de educația tradițională. Strategiile specifice incluziunii educative sunt, la rândul lor, flexibile, caracterizate prin diversitate. Conceptul de strategie incluzivă pune accent pe “aplicarea inspirată, originală, creativă, în orice caz – într-o nouă manieră, a unor metode și mijloace mai vechi, preexistente, acceptându-se chiar modificarea acestora. În esența lor, strategiile educației incluzive sunt strategii de micro-grup, activ-participative, colaborative, partenoriale, implicante, organizative și socializante” (Ungureanu, Dorel, 2000). Acestea sunt adaptabile, putând fi cu ușurință amplificate sau simplificate, diversificate pentru a acoperi situațiile noi. Respectiv, procesul de învățare trebuie să fie cooperativ, partenerial, participativ, să se realizeze în grupuri mici și să se desfășoare într-un mediu plăcut, relaxant. Datorită strategiilor cooperative, toți copiii învață să asculte activ, să fie toleranți și să accepte diferențele, să ia decizii și să-și asume responsabilități în cadrul grupului. Învățarea în grupuri mici, activă și colaborativă, asigură o reală interacțiune și intercomunicare, o redistribuire corectă de recompense sociale (apreciere, considerare, respect), o redistribuire eficientă a sarcinilor de lucru, un simț al disponibilității și al acordării de ajutor. Învățarea se poate realiza prin cooperare A învăța să cooperezi reprezintă o competență

socială indispensabilă în lumea actuală și care trebuie inițiată de la cele mai fragede vârste. Indiferent de sintagma preferată – fie învățarea prin cooperare, colaborare sau învățare colaborativă – avem în vedere aceeași realitate, adică o situație de învățare în care copiii lucrează împreună, învață unii de la alții și se ajută unii pe alții. În acest fel, prin interacțiunile din interiorul grupului ei își îmbunătățesc atât performanțele proprii, cât și pe ale celorlalți membri ai grupului. Copiii care învață prin cooperare, învață mai repede și mai bine, rețin mai ușor și privesc cu mai multă plăcere învățarea școlară viitoare, se îmbunătățește memorarea și creația, se formează relații pozitive între copii, dezvoltă sănătatea psihică și respectul de sine. Prin accentul pe competențele sociale, metodele de învățare prin cooperare îi ajută pe copii să relaționeze și să-și dezvolte abilitățile de a lucra în echipă. Copiii se familiarizează cu diferite roluri. În grupurile cooperative, fiecare copil are o responsabilitate specifică, fiecare copil trebuie să fie antrenat în realizarea proiectului comun și nici unul nu are voie să stea deoparte, ei învață împreună, dar aplică singuri. Succesul grupului depinde de succesul fiecăruia. Pentru copiii cu CES cu forme mai pronunțate, severe chiar, cooperarea se va realiza în formula educator și copil cu CES sau, în unele cazuri, în dependență de sarcină expusă, se va realiza în formula copil cu dezvoltare normală care este acceptat de copilul cu CES și copilul cu CES. Copiii cu CES cu forme mai ușoare sau medii vor coopera în grupuri eterogene cu sarcini diferențiate și individualizate la necesitate.

Consilierea elevilor cu cerințe educative speciale presupune consultarea unor specialiști (medici, psihologi, psihopedagogi, asistenți sociali). Trebuie urmărite însă particularitățile de vârstă, deoarece consilierea se poate adresa și elevilor de vârstă școlară mică, dar și elevilor cu deficiențe. Vor fi implicați însă și membrii grupului din care fac parte: părinți, bunici, frați sau oricare altă persoană ce poate contribui la reintegrare. Implicarea membrilor comunității în consilierea derulată în școală se poate dovedi extrem de benefică și instructivă pentru viitorii absolvenți ai anumitor etape de școlarizare. Programele de intervenție și serviciile de sprijin prin consiliere sunt eficiente atunci când evaluarea persoanei cu CES este complexă și validă, ține seama de diversitatea culturală și lingvistică, deficitele de comunicare și factorii comportamentali, iar evaluarea pedagogică ține seama de limitele impuse de deficiență, corelate cu un curriculum școlar și programe de pregătire profesională.

În situația copiilor cu cerințe educaționale speciale, comunicarea didactică capătă din ce în ce mai mult valențele unei comunicări terapeutice, devine mai intensă, capătă forma comunicării totale, prin diverse metode și mijloace care o fac mai eficientă. Amintim aici jocul, modelarea, comunicarea cu ajutorul imaginilor și cuvintelor. Comunicarea înseamnă transmiterea și schimbul de informații între indivizi, împărtășirea impresiilor și a trăirilor afective, emiterea judecăților de valoare, emiterea comenzilor cu scopul de a obține modificări comportamentale ale individului, manifestate în cunoștințele și reprezentările acestuia. Aceasta poate fi eficientă dacă între indivizii ce comunică nu există contradicții. În caz contrar, efectul nu va fi cel așteptat. A comunica înseamnă a supraviețui și a învăța și pe alții să supraviețuiască.

În egală măsură, important este parteneriatul educațional cu familia, pentru sprijinirea copiilor cu dizabilități. Acesta se bazează pe convingerea că familia este primul educator și cu cel mai mare potențial de modelare. Familiile copiilor cu CES sunt adesea responsabile de copiii lor tot restul vieții. Școala are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care ele se confruntă. Părinții sunt prezenți în viața școlii pentru că implicarea s-a dovedit benefică pentru educația copiilor. Implicarea activă are un impact considerabil mai mare decât cea pasivă (prin implicarea pasivă înțelegând semnarea înștiințărilor primite de la școală sau faptul că părinții se asigură că elevii au toate rechizitele necesare, atunci când pleacă de acasă; prin implicare activă înțelegem sprijinirea activităților de la școală și ajutor la sala de clasă).

La nivelul sistemului educațional, demersul didactic tradițional dominant era caracterizat de predarea frontală prin utilizarea aceluiași metode de lucru și sarcini pentru toți copiii fără a se ține cont de particularitățile individuale. Această corelare necorespunzătoare între volumul, gradul de complexitate a cunoștințelor, metodele de învățare și particularitățile socio-emoționale și cognitive ale copiilor poate avea drept consecință lipsa motivației și apoi -insuccesul școlar și chiar social, pe termen lung. Respectarea diferențelor individuale duce la crearea unor situații de învățare care să permită copiilor progresul pe căi diferite, pentru realizarea aceluiași obiective. Definitiv pentru progresul copiilor este modul în care aceștia conectează informațiile și procesele psihice specifice învățării. Ca proces, învățarea implică o serie de componente psihice, diferite de la un copil la altul. Educația diferențiată și personalizată/individualizată a copiilor poate fi unul dintre răspunsurile școlii la această complexă problemă. Dacă pentru mult timp copilul trebuia să se adapteze școlii, în zilele noastre este din ce în ce mai evident că școala trebuie să se adapteze nevoilor specifice și particularităților acestuia. Abordarea diferențiată aduce în discuție adaptarea învățământului la particularitățile psihofizice ale copilului, ceea ce presupune o foarte bună cunoaștere a acestuia, privitor la temperamentul, priceperile și

deprinderile, interesele, potențialul intelectual, trăsăturile de personalitate, etc. Diferențierea învățării înseamnă adaptarea activității de învățare (sub raportul conținutului, al formelor de organizare și al metodologiei didactice) la particularitățile copiilor, la tipurile de individualități. Nu trebuie să i se predea copilului altceva decât ceea ce este potrivit capacităților sale și cunoștințelor pe care deja le posedă. Pornind de la respectarea particularităților de vârstă și individuale, activitatea diferențiată solicită toți copiii, atât pe cei care întâmpină greutăți în acumularea cunoștințelor, în formarea priceperilor și deprinderilor, cât și pe cei cu posibilități deosebite, asigurând stimularea dezvoltării lor până la nivelul maxim al disponibilităților de care dispun, ținând seama de interesele și aptitudinile fiecăruia în parte.

Principiul individualizării în teoria didactică afirmă că educația trebuie să pornească de la diferențele cantitative și calitative dintre copiii de aceeași vârstă, generate de unicitatea personalității lor. Individualizarea instruirii pornește de la ideea că reflectarea realității obiective în conștiința copiilor are un caracter subiectiv: nu toți copiii percep obiectele și fenomenele în același mod, nu rețin aceleași aspecte, cunoștințele nu trezesc aceleași impresii, același ecou afectiv, copiii nu gândesc în același ritm, nu au aceeași imaginație, fiecăruia îi sunt proprii anumite tipuri de învățare. Tratarea individuală este necesară pentru a favoriza dezvoltarea optimă a aptitudinilor și capacităților fiecărui copil, pentru a interveni în împrejurări nefavorabile (de boală, diminuări de auz, de vedere, etc.), folosindu-se procedee adecvate pentru ajutorare și prevenire a eventualelor rămăneri în urmă sau eșecuri la învățătură. Pentru copiii cu CES, în mod special, se va ține cont de stilul de învățare al copilului, tipul de inteligență și de mijloacele de învățare adecvate acestui stil. Individualizarea privește diferențierea sarcinilor didactice și a căilor de îndeplinire a lor, a normelor de efort și a procedeelelor de reglare a acestora potrivit particularităților copiilor.

Așadar, diferențele umane implică adaptarea învățării la necesitățile copilului. Din aceste considerente, educația incluzivă este centrată pe toți elevii și pe fiecare în parte. Misiunea profesorului este de a cunoaște identitatea fiecărui elev și a o valoriza în cadrul procesului instructiv-educativ. Educația incluzivă pornește de la premiza că dificultățile de învățare nu apar doar la copiii/ elevii cu „nevoi educative speciale”. Toți copiii pot învăța și orice copil poate întâmpina dificultăți. Aceasta vizează dezvoltarea unei abordări centrate pe elev, recunoscând că toți copiii au nevoi de învățare diferite și că învață în ritmuri diferite. Prin acceptarea faptului că dificultățile în învățare sunt congruente cu nevoile educative speciale, accentul se pune mai degrabă pe deficiențele copiilor, decât pe condițiile necesare pentru a învăța în regim optim. Din perspectiva educației incluzive, se consideră că elevii întâmpină dificultăți atunci când se confruntă cu bariere în calea învățării și participării. Barierele pot fi generate de condițiile de acasă și de la școală, de cultura existentă în comunitate, de atitudinile pe care le manifestă elevii între ei și de imaginea de sine pe care o au, de competențele cadrelor didactice pentru a lucra cu acești copii care au diverse nevoi, de gradul de adecvare al curriculumului incluziv sub aspectul centrării pe nevoile copilului, materiale didactice inadecvate de predare, clădiri inaccesibile și mediu educațional închis. Acest lucru obligă cadrul didactic să înțeleagă modul în care copiii învață și se dezvoltă. El trebuie să fie capabil să adopte diverse moduri de acordare a sprijinului, asigurând, în același timp, participarea activă a elevului la procesul de învățare. Astfel, incluziunea este văzută ca un proces continuu de depășire a barierelor de învățare și participare pentru toți copiii și tinerii, pentru a putea veni în întâmpinarea nevoilor de învățare a acestora.

Bibliografie:

1. *Bogdănescu, I., Neamțu, M., Rosan, A., Marcu, Învățăm împreună, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2006;*
2. *Vrăsmaș, T., Educația integrată și/sau incluzivă, Editura Aramis, București, 2001;*
3. *Vrăsmaș, T., Daunt, P., Mușu, I., Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale, Editura Meridiane, București, 1996;*
4. *Albu A., Albu C., Asistența psihopedagogică și medicală a copilului deficient fizic, Iasi, Poliron, 2000;*
5. *Cucoș, C., Pedagogie, Editura Polirom, 2006.*

TEHNICA MASAJULUI OROFACIAL ÎN RECUPERAREA COPIILOR CU ÎNTÂRZIERE ÎN DEZVOLTAREA LIMBAJULUI

Profesor logoped CJRAE Vâlcea
Oncescu Ștefania
Profesor logoped CJRAE Valcea
Nitoi Octaviana

Întârzierea în dezvoltarea limbajului implică raportarea la o normă, la un standard cu privire la etapele achiziției limbajului, un blocaj care se abate de la normal.

Boyse(2012), sub cupola Clinicii de specialitate din cadrul Universității Michigan, punctează următoarele surse etiologice pentru întârzierea în dezvoltarea limbajului:

-disfuncții cerebrale și cognitive, conduc la așa numitele tulburări de neuro- dezvoltare - dizabilități intelectuale, dizabilități motorii, tulburările de limbaj, deficitul de atenție cu hiperactivitate, tulburările din spectrul autist, dificultățile specifice de învățare;

-dizabilități auditive(copilul trebuie evaluat audiologic, dizabilitatea auditivă fiind frecvent cauza întârzierii în dezvoltarea limbajului);

-dizabilitatea intelectuală;

-prematuritatea poate conduce la întârzierea generalizată în dezvoltare, inclusiv la tulburări în achiziția limbajului;

-tulburarea de procesare auditivă presupune dificultăți de percepție, analiză și sinteză a sunetelor, planificarea și monitorizarea outputului verbal;

-tulburarea din spectrul autist;

-tulburări mecanice, organice, de natură structurală, somatică. Acestea presupun spitalizări îndelungate , proceduri medicale cu repercursiuni asupra dezvoltării globale, implicit a limbajului. În cazul despicăturilor labio- maxilo- palatine reconstrucția se realizează în jurul vârstei de 2 ani, ceea ce se răsfrânge asupra dezvoltării copilului, dar și a structurii și funcționalității componentelor fonoarticulatorii;

-leziunile cerebrale, paralizia cerebrală afectarea neurologică(conduc la afectarea musculaturii implicate în producerea limbajului ceea ce se materializează de timpuriu în imposibilitatea dezvoltării limbajului, conform stadiilor tipice de dezvoltare);

-tulburări emoționale.

Demersul de intervenție în contextul întârzierii în dezvoltarea limbajului poate fi nuanțat în funcție de vârsta cronologică la care s-a realizat diagnosticarea, specificitatea simptomatologică, severitatea tabloului simptomatologic.

În organizarea demersului de intervenție pot fi utilizate următoarele programe, metode sau tehnici: tehnica masajului orofacial, metode psihologice și psihoterapeutice, de abordare a contextelor emoționale problematice cu care copilul se poate confrunta, metode logopedice, metode de modelare comportamentală și emoțională, metode de abordare integrată a copilului prin utilizarea jocului.

Biber (2013) a insistat asupra intervenției timpurii de natură logopedică, la nou născuți și copiii mici, prin prisma tulburărilor de înghițire și alimentație, ca fiind direct relaționate cu tulburări viitoare în planul achiziției limbajului.

ASHA(2015d) delimitează în domeniul practicii logopedice la copil categoria tulburări orofaciale de natură miofuncțională. Acestea se caracterizează prin mișcări inadecvate ale limbii care duc la dificultăți articulatorii și tulburări de înghițire, și la o poziție cu gura deschisă. Deficitele de motricitate linguală și a feței se resimt în pronunția sunetelor siflante, șuierătoare și a africatelor.

Astfel, pentru a facilita creșterea tonusului muscular la nivel facial, îmbunătățirea coordonării mișcărilor de la nivelul facial și de la nivelul cavității bucale, creșterea tonusului muscular la nivel orofacial și lingual, îmbunătățirea deglutiției, creșterea nivelului de conștientizare a mișcărilor și poziției organelor fonoarticulatorie, poate fi utilizată tehnica masajului orofacial. Tehnica este adaptată de Biber(2012, 2013) după Castillo Morales, care a descris puncte motorii la nivelul feței. Stimularea acestora provoacă răspunsuri. Este vorba despre punctul nazal superior, punctul nazal inferior, punctul aripii nasului, punct la nivelul comisurilor bucale, punct în partea externă a ochiului, punct al bărbiei, punct sub planșeul bucal.

Conform lui Hațegan (2016) realizarea masajului orofacial se realizează cu mișcări vibrânde pentru stimularea terminațiilor nervoase.

Inițial se realizează masarea frunții pornind de la mijlocul acesteia, înspre exterior, acest procedeu finalizându-se prin aplicarea unui punct de presiune.

În continuare se va masa zona de sub ochi în sens invers mișcării precedente finalizându-se prin aplicarea aceluiași puncte de presiune.

Urmează masarea nasului, mișcarea încheindu-se cu punctele de presiune de sub nas, deasupra buzei superioare.

În continuare se va masa musculatura de la nivelul obrazilor și maxilarelor, se inițiază mișcarea de masare de la nivelul joncțiunii temporo-mandibulare, mișcarea fiind descendentă spre cavitatea bucală. Această mișcare ajută la îmbunătățirea abilităților articulatorii, de masticație și deglutiție.

Continuăm prin realizarea masajului de la nivelul gurii executat prin intermediul unor mișcări circulare. Încheierea liniei de masare a gurii se realizează la nivelul zonei mediane a buzei inferioare după care se continuă cu coborârea masajului unde se realizează un punct de presiune.

Va urma masarea intrabucală, aceasta debutând cu masarea obrazilor prin mișcări de coborâre. Musculatura gingiilor se stimulează prin mișcări repetate din față în spate și din spate în față.

Stimularea mușchilor buccinatori - se plasează indexul în cavitatea bucală pe peretele intern al obrazului, în timp ce degetul mare este poziționat pe față externă a obrazului, se realizează o mișcare descendentă.

Limba se stimulează prin lovirea ușoară a marginilor acesteia dinspre partea posterioară înspre partea anterioară punctând vârful limbii.

Palatul dur se stimulează printr-o mișcare dinspre partea anterioară înspre partea centrală unde se realizează un punct de presiune.

Pentru a reține limba în poziția corectă, a dezvolta motricitatea limbii, buzelor și obrazilor se folosesc instrumente de terapie senzorială. Cel mai cunoscut este Z-Vibe.

Produsul are o vibrație ușoară care îl ajută pe copil să învețe pronunția corectă a sunetelor vibrante (j, r, z). De asemenea, vibrația periutei ajută copilul să devină mai conștient de musculatura inclusă în vorbire: buze, limba, obraji, aspect esențial în terapie.

Periuța Z-Vibe are o viteză de vibrație abia perceptibilă și este însoțită de un accesoriu Probe. Z-Vibe are un mâner ușor și simplu de manevrat.

Studiul condus de Polaskova, Novakova, Slezakova(1993) a evidențiat efectele pozitive ale stimulării orofaciale în contextul întârzierii în dezvoltarea limbajului datorată hipotoniei musculare la nivel facial.

Bibliografie:

Bodea Hațegan, C.(2016).Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise, București, Editura Trei,

MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVİ

**Înv. Preda Simona
Școala cu clasele I - VIII Galicea, Vâlcea**

În opinia mea, **SMC**, adică **Sistemul de management al calității**, reprezintă cheia eficientizării educației, deoarece el presupune atât funcționarea eficientă, cât și eficace a organizației, precum și obținerea unor produse performante dezvoltării organizației.

Un bun **manager al clasei** trebuie să fie capabil să realizeze schimbări profunde în cultura, climatul și instrucția tuturor copiilor, în direcția fundamentării tuturor demersurilor didactice pe principii democratice, să introducă noi strategii instructionale care să încurajeze colaborarea, toleranța, sporirea încrederii în forțele proprii și îmbunătățirea performanțelor școlare ale elevilor.

Managementul clasei cuprinde trei componente esențiale: managementul conținutului, managementul problemelor disciplinare și managementul relațiilor interpersonale.

Managementul conținuturilor nu se referă la deprinderile de a preda o disciplină specifică, ci mai degrabă la acele deprinderi aplicabile tuturor disciplinelor și activităților. În centrul deprinderilor de

management al clasei se află managementul activităților suplimentare și rezolvarea problemelor specifice disciplinei. A disciplina înseamnă a sprijini elevii să învețe comportamente noi, dezirabile, a-i ajuta să-și dezvolte competențe și simțul responsabilității propriilor acțiuni.

Elemente de management al clasei se constituie cu suficientă claritate și din perspectiva strategiilor didactice. Astfel, în plan curricular se pot deosebi cinci strategii bine delimitate: explicativ-reproductivă, explicativ-intuitivă, algoritmico-euristică, euristico-algoritmico și a metodelor participative. Alegerea strategiei optime ține de măiestria profesorului, susținută de diagnoza psihologică, fiind necesară colaborarea permanentă, directă între profesor și elev.

Managementul clasei trebuie să includă și alte elemente definitorii și poate fi abordat din perspectivă ergonomică, psihologică, socială, normativă, operațională și inovatoare.

Dimensiunea ergonomică – personalizarea sălii de clasă, pavoazarea, dispunerea mobilierului și vizibilitatea, în sensul poziționării în bănci, constituie pentru noi, cadrele didactice, preocupări în vederea reconsiderării structurilor dimensionale ale managementului clasei de elevi.

Dimensiunea psihologică a managementului școlar conferă cadrului didactic rolul de a cunoaște, respecta și dezvolta capacitățile individuale ale elevilor.

Dimensiunea socială vizează clasa ca grup social: structura, sintalitatea și problematica liderilor. Arta cadrului didactic constă în fixarea, pe lângă obiectivele școlare formale, și a unei serii de obiective social-afective pentru grupul de elevi, care vor determina consolidarea coeziunii acestuia.

Comunicarea, raportul dintre informație, circulația acesteia și dinamica grupului, reprezintă cheia succesului în relația cu clasa. Dialogul permanent, adaptarea limbajului la nivelul de înțelegere al elevilor, selectarea celor mai bune căi de transmitere a mesajelor, folosirea limbajului verbal, cât și nonverbal. Îndrumarea, orientarea elevilor pe drumul cunoașterii prin intervenții punctuale, adaptate situațiilor concrete, prin sfaturi și recomandări care să susțină comportamentele și reacțiile elevilor, reprezintă o sarcină foarte importantă a dascălului.

Dimensiunea normativă vizează ansamblul de reguli care reglează desfășurarea unei activități educaționale. Tipologia normativă cu relevanță pentru clasa de elevi este următoarea: norme explicite (prescriptive, cunoscute, clar exprimate) și norme implicite (ascunse, care se construiesc în cadrul grupului).

Idealul urmărit de fiecare dintre noi prin intervențiile realizate este coeziunea grupului. Rolul de manager al cadrului didactic în situații care solicită un asemenea tip de intervenție poate fi elementul de care depinde echilibrul și sănătatea grupului-clasă.

Dimensiunea operațională vizează strategiile de intervenție a cadrului didactic. La nivelul elevilor cultura implicită dezvoltă o serie de strategii de supraviețuire, care cuprind o multitudine de elemente de identificare, de descoperire și angajare cu ajutorul unor competențe sociale, în adaptarea la exigențele normativității explicite. Cadrul didactic nu trebuie să excludă cultura elevilor, ci să integreze elementele culturii lor normative implicite în procesul de favorizare și consolidare a culturii normative explicite. În instituțiile școlare contemporane și în sălile de clasă, cultura implicită antișcoală este un fenomen des întâlnit. Competențele manageriale ale cadrului didactic sunt primordiale, întrucât fenomenele și manifestările antișcoală, neidentificate și nediate la timp, pot degenera frecvent în situații de criză educațională.

Dimensiunea inovatoare presupune cunoștințe de management al schimbării, este însăși esența dezvoltării unei organizații. Schimbarea în educație este o necesitate. Pentru noi reducerea rezistenței la schimbare se poate face prin implicarea copiilor în planificarea schimbării, găsirea surselor de disconfort pentru cei care au temeri, pregătirea momentului schimbării prin discuții cu cei implicați în acest proces, sprijinirea și încurajarea celor implicați în procesul schimbării prin participarea efectivă la acesta.

Așadar, **cheia eficientizării procesului instructiv-educativ** stă în modalitatea optimă de realizare a relației dintre cele două verigi ale acestuia: pe de o parte, elevul, cu zestrea lui ereditară, cu capacitățile, aptitudinile și disponibilitățile lui, pe de altă parte, cadrul didactic, forța care provoacă, determină și dirijează schimbarea și dezvoltarea elevului.

INTELIGENȚA EMOTIONALĂ LA ELEVII CU TULBURĂRI DE ÎNVĂȚARE

*Prof. Consilier Școlar Tomescu Elena
Liceul „Gheorghe Surdu” Orașul Brezoi, Vâlcea*

Este important să abordăm noțiunea de emoție pentru început, iar apoi să realizăm legătura cu inteligența, empatia și capacitatea empatică a unei persoane. În materialul ce urmează vom dezvolta aspecte teoretice privind inteligența emoțională, deoarece este un concept inserat în România de puțin timp, iar aplicabilitatea acestuia în sistemul de învățământ este util având în vedere dificultățile cu care ne confruntăm.

În *psihologie* emoția este definită ca o modalitate de percepție a elementelor și relațiilor dintre realitate și imaginație, exprimată fizic prin intermediul unor funcții fiziologice, ca expresia facială sau ritmul cardiac și ducând până la reacții de conduită precum agresivitatea sau plânsul.

Procesele emotionale se dezvoltă și în legătură cu amintiri sau circumstanțe imaginare.

Fiziologic vorbind, emoțiile controlează răspunsurile la anumite situații, incluzând expresia facială, tonul vocal dar și sistemul endocrin, pentru a pregăti organismul pentru anumite urmări.

Inteligența emoțională înseamnă folosirea inteligentă a emoțiilor în viața personală și profesională.

Conceptul de inteligență emoțională a fost formulat pentru prima dată într-o teză de doctorat, în S.U.A. (1990). Autorul, Wayne Leon Payne, definește inteligența emoțională ca fiind o abilitate ce implică o relaționare creativă cu stările de teamă, durere și dorință.

Daniel Goleman, cercetător în științele comportamentale, a preluat acest concept alături de teza pe care o promova: "IQ-ul nu garantează succesul în viață". În 1995 acest cercetător a publicat o carte ce a provocat o adevărată revoluție, numită „Inteligența Emoțională”. Acest cercetător definește în cartea sa inteligența emoțională ca fiind abilitatea unei persoane de a înțelege și a-și gestiona eficient emoțiile sale, de a înțelege și a se descurca cu emoțiile celor din jur în scopul creării unor relații adecvate cu ceilalți și a creării unui echilibru emoțional atât intrapersonal cât și interpersonal.

Inteligența emoțională presupune cinci abilități importante.

1. Cunoașterea emoțiilor personale

Cunoașterea emoțiilor personale presupune identificarea și exprimarea lor coerentă, într-un context dat. În orice relație exprimăm informații, sentimente, fapte, amintiri, uneori însă, ne este greu să exprimăm clar ceea ce vrem să spunem sau simțim - nu suntem coerenți, iar alteori ne este greu să înțelegem ceea ce ni se spune - intenția care se ascunde în spatele cuvintelor.

Aceste situații sunt generatoare de conflicte intrapersonale și interpersonale. Pentru a le evita este important să putem codifica și decodifica mesajele transmise, la nivelul verbal sau non-verbal, astfel încât să transmitem și să înțelegem corect sensul mesajelor. Este adevărat faptul că din cauza mentalităților care sunt transferate de la o generație la alta, nu suntem obișnuiți să comunicăm ceea ce ne deranjează, pentru că acest aspect „deranjează”, nu suntem obișnuiți să acceptăm realitatea, că anumite comportamente declanșează reacții și cogniții negative pe care trebuie să ni le asumăm.

2. Gestionarea emoțiilor

Gestionarea emoțiilor se referă la capacitatea noastră de a alege modalitatea prin care ne vom exprima într-o anumită situație. Pentru a ne gestiona emoțiile este important să ținem cont de: Ce exprimăm? ; Cum exprimăm? ; Când exprimăm? ; Unde exprimăm? ; Cui exprimăm?

3. Direcționarea emoțiilor către scop

Scopul este criteriul după care ne gestionăm emoțiile. Astfel poți fi capabil să te concentrezi pe sarcină și să îți menții atenția asupra ei; să fii mai puțin impulsiv, să obții un autocontrol mai bun. Este important să ținem cont de ceea ce vrem să facem sau să obținem, în mod concret:

- _ durata în timp - când vrem să atingem scopul;
- _ participanți - de cine avem nevoie;
- _ strategie - ce pași trebuie urmași;
- _ resurse - de ce avem nevoie.

4. Empatia

Este capacitatea de a intuit sau de a recunoaște emoțiile celorlalți. Empatia nu înseamnă să trăim emoțiile altor persoane, ci să le înțelegem pornind de la experiențele noastre.

5. Capacitatea de a construi relații interpersonale pozitive

Capacitatea de a construi relații interpersonale constă în dezvoltarea abilităților de a analiza și înțelege relațiile interpersonale, de a negocia neînțelegerile și de a rezolva conflictele, capacitatea de soluționare a problemelor din planul interpersonal; deschidere (spirit pozitiv) și ușurința în comunicare; să te implicii cu tact (delicat, atent, politicos); să fii prosocial și armonios în grup; să fii cooperant, participativ, serviabil, de nădejde, îndatoritor; să fii democratic în raporturile oficiale, în modul de a-i trata pe ceilalți. Astfel, avem posibilitatea de a ne crea propriile relații folosind elementele menționate până acum: ne fixăm scopurile, ne canalizăm energia și emoțiile în funcție de scop (folosind empatia ca instrument), ne exprimăm și identificăm emoțiile într-un mod coerent. Vom fi conștienți de responsabilitatea noastră și a celorlalți în relațiile interpersonale. Acest lucru ne va ajuta să reducem conflictele și să comunicăm eficient.

Inteligența emoțională presupune a fi empatic, a avea capacitatea de detectare și interpretare corectă a reacțiilor emoționale.

Empatia este abilitatea de a simți sentimentele cuiva, de a vedea lumea prin ochii lui și de a comunica cu aceasta la același nivel. Empatie înseamnă a asculta și cu inima și implică experimentarea sentimentelor celorlalți păstrându-se distanța și identitatea fiecăruia.

O persoană empatică va răspunde corect la durerea sufletească a celui de alături fără a fi afectată sau deranjată de aceasta. Emoțiile celorlalte persoane sunt simțite și înțelese, dar nu se pierde abilitatea de a face distincția între sentimentele proprii și cele ale partenerului de conversație. Prin capacitatea empatică partenerul de conversație se simte înțeles, determinând o creștere a stimei de sine.

Ești empatic atunci când:

- _ reușești să rezonezi cu partenerul/partenerii de dialog, chiar dacă opiniile sunt diferite;
- _ reușești să găsești resurse în a asculta și alte păreri;
- _ nu emiți judecăți de valoare în necunoștință de cauză;
- _ îți susții ideile, opiniile argumentat;
- _ respecti și punctul de vedere al celuilalt;
- _ ești deschis spre a te transpune în locul celuilalt.

Folosindu-ne de simțuri, ascultându-ne spiritul de observație, vom reuși să pătrundem dincolo de măștile abordate de către unii parteneri de dialog, citim ceea ce se ascunde în spatele acestor măști. Aceasta înseamnă să fim atenți la: limbajul trupului, tonul și inflexiunile vocale abordate de ceilalți, alegerea cuvintelor folosite de către ceilalți, entuziasmul sau dimpotrivă timiditatea, reținerea, ori " furia " cu care ceilalți înțeleg a aborda un subiect.

ANTRENAMENTUL EMOȚIILOR POATE CUPRINDE URMĂTORII PAȘI:

- _ conștientizarea emoțiilor;
- _ recunoașterea momentelor emoționale ca ocazii pentru adâncirea relațiilor și pentru învățare;
- _ ascultarea empatică și validarea sentimentelor celuilalt;
- _ stabilirea de limite pentru rezolvarea problemelor și respectarea acestora.

REGULI SIMPLE PENTRU O BUNĂ GESTIONARE A EMOȚIILOR

- _ Ai răbdare cu tine, dar și cu cei de lângă tine.
- _ Fii sincer.
- _ Evită critica excesivă, comentariile umilitoare, ironia.
- _ Evită calificativele negative.
- _ Bucură-te și de micile succese.
- _ Conștientizează nevoile tale și ale celorlalți
- _ Identifică ceea ce îți place și ceea ce nu îți place.
- _ Alege ceea ce te avantajează.
- _ Respectă dorințele tale, dar și pe ale celorlalți.
- _ Adoptă o atitudine pozitivă.

Cel care își gestionează bine emoțiile:

- _ se descurcă mai bine în societate, are mai mulți prieteni;
- _ învață mai bine;
- _ tratează mai bine stările sufletești negative;
- _ are mai puține probleme comportamentale;
- _ suportă mai bine conflictele celor din jur;
- _ are încredere în propriile emoții și în sine.

Antrenamentul emoțiilor poate fi realizat de fiecare dintre noi. Întrebarea care urmează în mod firesc este ce alți factori sunt relevanți în împlinirea personală și profesională. Această întrebare i-a îndreptat pe cercetători către studiul amănunțit asupra vieții emoționale a individului pentru a stabili dacă există abilități emoționale care facilitează drumul unora și deficiențe la nivel emoțional care ar putea îngreuna reușita altora în viață. Există persoane care nu se pot integra într-un grup, nu pot susține conversații, aceste persoane nu recunosc semnalele pe care ceilalți le transmit, nu se pot racorda la dispoziția generală, orice ar face pare ciudat și nelalocul lui. Aceste exemple evidențiază importanța emoțiilor, a gestionării lor în vederea unei vieți mai bune.

Bibliografie:

1. Daniel Goleman, "Inteligența emoțională", Editura Curtea Veche, 2007.
2. Daniel Goleman, Boyatzis R., McKee A., Primal Leadership
3. <http://www.scribd.com/doc/7528624/Daniel-Goleman-Inteligența-Emoțională>
4. <http://www.psihodiagnostic.ro/lucrari-psihome-i/51/inteligența-emoțională.html>
5. <http://www.benessere.ro/Psiho/529/Inteligența-emoțională.html>

IMPLICAREA COPIILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE ÎN ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE

*Prof. Înv. Preșcolar: Văcălie Adriana
Școala Gimnazială, com. Berislăvești*

Activitățile extrașcolare și extracurriculare ocupă un loc aparte în viața școlară a elevilor cu CES. Ele vizează implicarea unui număr cât mai mare de elevi în diverse activități organizate atât în școală cât și în afara ei.

Prin natura lor, activitățile extracurriculare vin să completeze foarte bine latura educativă a elevilor. De aceea, școala noastră încurajează astfel de activități.

Proiectele educative derulate în cadrul parteneriatelor cu diverse instituții au ca scop implicarea, comunicarea, sprijinul reciproc, prietenia, încrederea, dăruirea. Aceste parteneriate sprijină dezvoltarea unei atitudini pozitive, autonome, care să armonizeze relațiile cu sine și cu ceilalți, cu mediul înconjurător. Relația de prietenie nu este numai o posibilitate, ci și o necesitate.

Prin intermediul acestor proiecte, copiii au posibilitatea de a-și lărgi cercul de cunoștințe prin cunoașterea altui mod de viață, a altor persoane, atât normale cât și cu dizabilități, a altor spații geografice. Aceste oportunități ajută la integrarea lor socială, dezvoltarea personalității, formarea capacității de a comunica și cu alte categorii de tineri.

Activitățile extracurriculare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, copiii participă într-o atmosferă relaxantă, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități.

Potențialul larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale.

Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru nonformal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Oricât ar fi de importantă educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, ea nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară.

Copiii învață să descopere împreună, să comunice, să se organizeze, să respecte reguli, să avanseze propuneri, să aibă încredere în sine și, mai ales, să se bucure împreună. Experiențele de grup încheagă prietenii, dărâmă barierele prejudecăților, dau naștere la solidarități și adaptări la situații sociale în miniatură. Activitățile extracurriculare nu se pretează la metode tradiționale, cele mai eficiente, în atingerea obiectivelor propuse, s-au dovedit a fi cele interactive de grup, de tipul învățare prin cooperare, jocuri de rol, dezbateri. Nici o metodă nu este infailibilă sau perfectă, depinde de ingeniozitatea fiecărui profesor de a o utiliza, de a-i găsi cele mai bune posibilități de angajare în activizarea elevilor.

Activitățile extrascolare și extracurriculare ocupă un loc aparte în viața școlară a copiilor cu CES. Ele vizează implicarea unui număr cât mai mare de elevi în participarea la diverse activități organizate în școală cât și în afara ei.

S-a încercat o diversificare a activităților extracurriculare pentru atragerea elevilor într-un spațiu educativ cu rol de formare în defavoarea timpului petrecut de aceștia pe stradă sau în alte locuri cu influență negativă asupra lor.

Aceste acțiuni urmăresc stimularea mentală, antrenarea fizică, integrarea socială și dezvoltarea abilităților copiilor cu nevoi educative speciale prin activități creative, de imaginație și terapeutice cum ar fi: Crăciunul, 8 Martie, 1 Iunie, sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor, încercarea nu numai stimularea laturii cognitive ci și a celei artistice. Recunoașterea publică a performanțelor indiferent de natura acestora, duce la dezvoltarea unei imagini de sine pozitive, la creșterea încrederii în forțele proprii și stimularea motivației.

Activitățile extracurriculare sunt apreciate atât de către copii, cât și de factorii educaționali în măsura în care:

- valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile copiilor;
- participarea este liber consimțită, necondiționată, constituind un suport puternic pentru o activitate susținută;
- au un efect pozitiv pentru munca desfășurată în grup;
- sunt caracterizate de optimism și umor;
- creează un sentiment de siguranță și încredere tuturor participanților;
- contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

În același timp rolul acestor activități extracurriculare are un caracter colectiv care conduce la « sudarea legăturii » dintre cei mici, îi învață să trăiască în grup și să aparțină unui grup.

Bibliografie:

- 1. Birzea, C. (1995). *Arta și știința educației*. București: EDP.**
- 2. Cerghit, I. (2002). *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*. București: Ed. Aramis.**
- 3. Crețu, C. (1998). *Curriculum diferențiat și personalizat*. Iași: Polirom**
- 4. Ionescu, M., Radu, I. (coord), (2004), *Didactică modernă, editia a II-a, Cluj- Napoca: Editura Dacia.***
- 5. Ionescu, M. (2007). *Instrucție și educație, Ed. a III-a. Arad: Vasile Goldiș University Press.***
- 6. Văideanu, G. (1988). *Educația la frontiera dintre milenii*. Buc.: Ed. Politică.**

ROLUL INDISPENSABIL AL CREATIVITĂȚII ÎN EDUCAȚIE

Ec. Vlangăr Cristina
Șc. Gimnazială Nr. 5, Rm. Vâlcea

La mijlocul secolului XX cercetările privind creativitatea erau axate pe individ și, la nivelul acestuia, pe factorii intelectuali ai creativității (gândirea divergentă, imaginația creatoare, rezolvarea creatoare a problemelor). Studiul factorilor inhibitor ai creativității se ocupă la rândul său de blocajele apărute în formarea sau dezvoltarea factorilor intelectuali ai creativității. Au existat autori care au analizat factorii favorabili dezvoltării motivelor și atitudinilor creative. Se remarcă însă faptul că în perioada respectivă diferitele variabile ale creativității erau studiate izolat la nivelul personalității, deși se pare că tocmai tensiunea dintre componentele creației, precum și dinamica lor erau stimulante pentru creativitate.

Importanța crescândă a creativității în plan individual, de grup sau social i-a determinat pe mulți autori să investigheze modalitățile de stimulare a creativității. Una dintre căile principale de antrenare a creativității o constituie identificarea factorilor inhibitori și stimulativi ai acesteia.

C. Rogers considera că principalul motiv al creativității este tendința omului de a se actualiza pe sine, de a deveni ceea ce este potențial. Creativitatea există în fiecare individ așteptând condiții optime pentru a fi eliberată și a se exprima.

Noua abordare integrativ-sintetică, dinamică și unitară a creativității necesită și o nouă viziune asupra factorilor favorizanți și frenatori ai acesteia. Factorii care influențează formarea creativității trebuie să fie abordați în mod global, unitar, interactiv și dinamic. Trebuie să renunțăm la viziunile înguste, atomiste, care mai dăinuie încă în privința blocajelor sau barierelor creativității.

Acestea se referă la condițiile în care un individ trăiește într-un tip de societate sau mediu nesatisfăcător pentru el. Insatisfacțiile se pot situa la niveluri diferite, care uneori se întrepătrund.

Contextul sociocultural constituie un mediu constrângător pentru o persoană atunci când ea nu poate admite și nici nu poate adera la scările de valori, la ideologiile societății în care trăiește, pentru că ea nu se poate regăsi pe sine. Aceasta aduce la un conflict al valorilor și la absența cadrelor de referință. În fiecare societate schimbările, transformările, mutațiile în gândire se realizează, în general, după anumite procese sistematice care, deși sunt mai mult inconștiente, ciclice, repetitive pot fi divizate pe elemente, faze și analizate ca atare. Astfel, un model politic ideologic, cultural etc. parcurge mai multe faze sau etape.

Etapa *ascendentă*, când apare un curent inedit sau o concepție trecută revine formulată într-un mod nou, original. Gânditorii sau teoreticienii curentului definesc și clarifică conceptele, formulează explicit principii, norme și elaborează sistemul de credințe aferent teoriei sau curentului respectiv.

Etapa *culminantă* – moment în care adepții, militanții curentului respectiv difuzează ideile într-un mod cât mai convingător pentru a converti cât mai multă lume la aceste idei. În mod firesc, pe lângă adepții curentului, apar simultan reacțiile de apărare față de grupurile care militează pentru alte valori sau altă ideologie și care se simt amenințate. Cu toate acestea, noua ideologie își croiește drum înainte, înscriindu-se printre cele dominante.

Etapa *descendentă* - de uzură a mișcării, ideologiei sau curentului respectiv, care începe să regreseze, fiind însoțită de rezistențe disperate ale adepților, care pot să ajungă la forme de violență, lipsă de respect, agresivitate față de cei ce nu le împărtășesc ideile.

Etapa de *inserție terminală* – faza în care mișcarea sau ideologia respectivă își ocupă locul în contextul celorlalte mișcări existente și își pierde treptat caracterul progresist, novator sau alternativ.

În mod practic, aprecierea cât mai corectă, directă și mai apropiată de realitate a scărilor de valori și a cadrelor de referință este diminuată datorită interperierii mai multor elemente între care se află:

Instabilitatea societăților, care s-a accentuat, s-a accelerat în ultimele decenii ale secolului XX, fiind mai greu de depistat ceea ce este prioritar, primordial de ceea ce este întâmplător, secundar. Devine din ce în ce mai dificil să apreciezi cu certitudine lucrurile, ideile care trebuie conservate sau dizolvate.

Îmbătrânirea populațiilor și a societăților. Numărul și ponderea populației în vârstă este din ce în ce mai mare comparativ cu ritmul nașterilor, fapt care duce la conservatorism accentuat, la creșterea rezistențelor la schimbare.

Descoperirile științifice sau filozofice pun la îndoială anumite date socotite ca fiind fundamentale, decisive, perene. Ființa umană preferă obișnuința schimbării, ceea ce constituie o frână în acceptarea noutăților.

Saturația informațiilor oferite de mass-media, care îngreunează operarea unei alegeri obiective. Liderii politici, prin intermediul televiziunii, orientează oamenii spre anumite opinii și valori folosind mijloace dintre cele mai sofisticate. Alături de cele trei medii tradiționale ale omului (familia sau comunitatea, profesiunea sau studiile, timpul liber sau distracțiile) au apărut mass-media sau mediul informațional. Prin mass-media are loc o influență difuză asupra populației pe care o condiționează, asupra căreia acționează prin persuasiune, adresându-se de fapt memoriei mulțimii. Înregistrarea informațiilor se face cu o viteză mai mare decât cea a luminii, reacția omului la acestea fiind aproape inconștientă și reflexă. Unul din fenomenele implicite ale condiționării prin mass-media este manipularea, care este permanentă. Dacă nu dăm dovadă de spirit critic și de luciditate față de informațiile primite prin mass-media, fiecare dintre noi riscăm să fim victime ale manipulării. Una din formele cele mai subtile și insidioase ale manipulării o constituie dezinformarea opiniei publice, al cărei scop este răspândirea de informații tendențioase, parțial obiective, în vederea deformării realității și evenimentelor.

Prejudecățile, ideile gata confecționate, constituie piedici importante ale creativității. Contextul sociocultural în care trăim este impregnat și uneori pietrificat de prejudecăți. Prejudecățile sunt raportate la tradiții și își au rădăcinile într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Ființele individuale, ca și grupurile din care fac parte sunt educate conform unei anumite culturi specifice, care le structurează valorile și ideologiile. O cultură diferită de cea în care a fost crescută o anumită persoană constituie o privire diferită asupra lumii.

Frustrarea, în general, îți găsește originea în senzația și în convingerea de a fi victima nedreptăților, suferințelor, jignirilor etc. cauzate de alții. În viața cotidiană, la fiecare pas, întâlnim ocazii de frustrare dar impactul lor asupra diferitelor persoane este diferit.

Frustrările declanșează reacții și comportamente mai mult sau mai puțin nuanțate sau intense, toate fiind nefavorabile creativității. Ne vom referi la șase dintre ele:

Fuga (retragerea). Persoana nefiind în stare să facă față frustrării încearcă să o evite, să scape de ea, temporar sau definitiv prin dispariția din calea ei. Forme mai blânde ale fugii sunt: demisia, părăsirea localității, visul, neparticiparea, glume care să ducă la devierea de la subiect, alcoolul somniferele, drogurile etc. Forma cea mai gravă a fugii este sinuciderea.

Agresivitatea. De obicei, este atacată persoana sau instituția care în viziunea celui frustrat se află la originea situației lui. Ca forme mai ușoare sunt cunoscute: calomnia, ironia, bătaia de joc, pamfletele anonime prin care se încearcă reducerea la tăcere a celuilalt. Există și forme extreme, accentuate ale agresivității prin care se urmărește eliminarea fizică a persoanei sau grupului vinovat: distrugerii fizice, provocarea morții celuilalt.

Transferul. Dacă nu se poate acționa direct asupra persoanei sau a grupului considerate a fi vinovate de frustrare, agresivitatea celui frustrat trece asupra altor persoane, grupuri sau obiecte. Forme de defulare a persoanei frustrate sunt; terorismul, luarea de prizonieri sau ostateci, atentatele etc. care sunt îndreptate spre persoane ce seamănă cu cele vinovate la frustrarea individului în cauză.

Compensarea. Este un fel de consolare prin substitute care pot fi oameni sau lucruri. Dintre formele de manifestare consemnăm: tandrețea față de animalele domestice sau colecțiile de obiecte. Compensarea este un fel de supapă care ajută la depășirea constrângerilor sociale, profesionale, familiale.

Resemnarea. Se referă la comportamentul de: supunere, renunțare, apatie, pasivitate, chiar fatalism.

Integrarea frustrărilor. Se referă la aptitudinea de a-ți asuma frustrările considerate majore și imposibil de depășit. De exemplu, în fața unor situații imposibile de modificat cum ar fi: boala, îmbătrânirea, pierderea locului de muncă etc., persoana în loc să se descurajeze în fața evenimentelor, le acceptă, le asimilează și încearcă în mod pozitiv, constructiv să le facă față. Capacitatea de integrare a frustrărilor constituie un factor de manifestare plenară a personalității, favorabil creativității.

Barierile datorate fricii endemice se referă la teama pe care o încearcă anumiți membri ai societății, cei mai vulnerabili, cei care au unele sensibilități personale.

Înfruntarea cu persoane necunoscute, dar și cu cele cunoscute le provoacă unora reacții de teamă, adesea imprevizibile. Teamă lor se datorează mai ales faptului că nu pot anticipa sau prevedea reacțiile persoanelor cu care vin în contact. Au tendința de a-l socoti pe celălalt ca fiind un judecător, un om cu atitudine

critică, ceea ce le conduce la timiditate. Această situație determină persoana să fie retrasă, închisă și aproape mereu gata să se apere.

Agresivitatea, starea de încordare conflictuală marchează anumite persoane. Ele au tendința de a se manifesta agresiv, atât verbal, cât și în scris, prin mimică și gesticulări. Acest mod de a reacționa este total nefavorabil creativității și nu trebuie ignorat ca agresivitatea manifestată în public (în colectivități) este mai dăunătoare creației prin faptul că este contagioasă, putând conduce la un climat tensionat.

Societatea care promovează principiul competiției este dură și crudă pentru cei care nu sunt „blindați” și nu au puterea să se apere eficient. De aceea, unii oameni încearcă un sentiment de teamă de a nu fi minimalizați, „striviți”.

Dorința de a se ridica este uneori prea mult legată de dominare, învingere și mai puțin de progres, ca atare. De aceea, se întâmplă ca în general competiția să-i opună mai degrabă pe oameni, decât să-i apropie. Dacă o competiție este corectă, bazată pe valori autentice, atunci ea este stimulativă, determinând pe fiecare să dea ce are mai bun și ducând în final la afirmarea celui mai bun. Un asemenea tip de competiție, care implică valorizarea persoanei, este stimulativ pentru creație.

Rezistența la schimbare este una dintre barierele cele mai puternice ale creativității, fiind în același timp și cel mai frecvent întâlnită. Prin educație, majoritatea oamenilor manifestă o puternică rezistență la schimbare, deoarece modificările provoacă teama, implicând necunoscutul și asumarea de riscuri.

Lipsa încrederii în sine este nefavorabilă creativității. Fiecare om realizează mult mai puțin decât posibilitățile pe care le are. Progresul individual și colectiv se bazează pe încredere în forțele proprii, pe motivația de a elabora lucruri bune și pe convingerea că le poți realiza.

Barierile datorate atitudinilor individualiste sunt specifice celor care pun accentul pe propria persoana. Individul care este centrat pe sine însuși nu mai poate fi receptiv la ceea ce se petrece în afara lui, dialogul cu ceilalți devine groi, uneori imposibil.

Necunoașterea propriei persoane favorizează o viziune deformată, chiar eronată cu privire la propria persoană. Individul se interpretează pe sine mai mult sau mai puțin conștient, este ambiguu în orientările și deciziile sale și nu-și dă seama de consecințele acestei situații. În fiecare dintre noi locuiesc mai multe personaje, dintre care le consemnăm:

- ceea ce suntem în principal, esența personalității	Personajul fundamental
- ceea ce ne imaginăm că suntem	Personajul admis
- ceea ce vrem să fim	Personajul visat
- ceea ce ne-ar plăcea să fim, ca model	Personajul scop sau model
- cum ar vrea ceilalți sau societatea să fim	Personajul exemplar
- cum ne văd ceilalți	Personajul reflectat
- cum am vrea noi să ne perceapă ceilalți	Personajul aparent
- ceea ce ascundem celorlalți	Personajul secret
- ceea ce am dori să părem într-o situație dată	Personajul actor
- personajul în care ne refugiem în caz de amenințări	Personajul apărare

Sentimentele de incompetență sau ineficiență duc la apariția unei stări depresive, care este nefavorabilă creației. În general, sentimentul de inferioritate împiedică pe oricine să fie el însuși, să se realizeze pe sine. Atitudinea creativă prin definiție presupune o percepere veridică, autentică a realității. Perceperea realității prin prisma sentimentelor duce la denaturarea realității. Tendința de a reacționa subiectiv naște o serie de comportamente interumane nefavorabile creativității:

- dramatizarea – tendința de a exagera sau a minimaliza importanța evenimentelor;
- simplificarea – minimalizarea excesivă a problemelor, a dificultăților;
- banalizarea – unui lucru meritoriu, deosebit sau chiar excepțional, considerându-l ca ceva obișnuit, personal.
- interpretarea personală – prin intermediul propriilor mentalități, păreri, trăiri subiective;
- indiferența - lipsa de sensibilitate, chiar desconsiderarea, prin neacordarea atenției cuvenite unor persoane, lucruri, activități;
- generalizarea – unui fapt izolat, singular în mod eronat sau subiectiv.

Pasivitatea excesivă duce la inerție, indolență și dezinteres, precum și la neimplicarea în diferite situații. Creativitatea presupune angajarea totală, până la uitare de sine în activități pe care le desfășurăm. Între cauzele acestui tip de pasivitate (temporară sau cronică) se pot afla următoarele:

- discordanța între proiectul elaborat cu ceilalți și cel personal;

- obligația de a desfășura activității care nu-ți plac, nu le aprobi, dar le faci din constrângere, sub presiune;
- lipsa interesului pentru sarcina propusă sau impusă sau neînțelegerea scopului acesteia;
- comoditate – așteptarea instrucțiunilor, obiectivelor de la alții;
- frica de a nu face ceva greșit și de a răspunde pentru aceasta;
- oboseala, sănătate precară.

Lipsa de comunicare se poate prezenta în trei ipostaze:

- comunicarea imposibilă datorată limbajului, vocabularului (de strictă specialitate), total diferite sau altor condiții obiective și subiective;
- comunicare incompletă (ca în cazul manipulării);
- comunicare deformată, falsificată sau denaturată în mod voit (un exemplu îl pot reprezenta discursurile politice).

În general, oamenii care nu-și respectă cuvântul dat, care nu respectă legile, care au comportamente deviate sunt marginalizați de societate. Este de remarcat faptul că și comportamentul creativ este un gen de comportament deviat de la normă, de la medie, dar în sens constructiv, valoric.

Lipsa de autenticitate este nefavorabilă creației. Puțini oameni trăiesc și se exprimă în conformitate cu ceea ce simt și își doresc în mod real. Din rațiuni și constrângeri sociale sau culturale ei acționează altfel decât ar dori, astfel încât între scala lor de valori și atitudini, pe de o parte, și cele pe care le afișează, pe de altă parte, există discordanță. Asemenea oameni sunt mereu niște actori, asumându-și valori cu care nu sunt de acord.

Cu toate acestea, numărul oamenilor care trăiesc singuri este în creștere. Între cauze se află: considerarea lor ca fiind incompetenți sau neînsemnați; respingerea lor de către grup pentru că s-au distanțat de el; afișarea unui comportament individualist, teama față de alții care îi determină să treacă neobservați în relațiile cu ei.

Persoana creatoare este independentă. Colectivitățile și sistemul de educație cultivă dependența individului față de grup, pe care în mod voit o interpretează eronat ca dovadă de fidelitate față de acesta. Factorii prin care oamenii pot fi mai controlați și dominați, făcuți mai dependenți de grup se referă la bani, informații, puterea de a comanda, recompensa, pedepse, forța de seducție fizică și psihică și statutul persoanei în grup.

Bibliografie:

Roco Mihaela, Creativitate și inteligență emoțională, Iași: Polirom 2004.

COLECTIVUL DE REDACȚIE
COORDONATORI:

Florentina Cristina NICULA

Brîndușa IORDĂCHESCU

Maria GEORGESCU

REDACTORI:

Florentina Cristina NICULA

Brîndușa IORDĂCHESCU

Alexandra Marieta BRATU

TEHNOREDACTARE:

Alexandra Marieta BRATU

Simona HÂRJABĂ

Larisa Mihaela NIȚU

Cristina Denisa BĂLȚATU

AUTORII
SUNT RESPONSABILI DE
CONTINUTUL ARTICOLELOR

CUPRINS

Consilierea în carieră a grupurilor minoritare	3
Studiul opțiunilor școlare ale elevilor claselor a viii-a din județul vâlcea pentru anul școlar 2020/ 2021	4
Efectele comunicării în schimbarea atitudinilor	7
Familia și școala - parteneri în consilierea și orientarea elevilor.....	9
Influența socială asupra grupului	10
Bugetul de stat	12
Tipuri de comunicare umană	13
Comportament emoțional	15
Percepției în cunoașterea celui de lângă noi	16
Competențele personale și mediul profesional	18
Educația și provocările lumii contemporane	19
Formele educației	20
Rolul respirației pentru o fonație corectă și exercițiile respiratorii	21
Șanse egale pentru toți copiii	24
Când să spunem nu copiilor	26
Pastorația familiei în scrierile patristice și în actualitate	27
Inovație și creație în activitatea didactică	30
Consilierea în carieră la vârsta adolescenței.....	33
Metode tradiționale și tehnici noi folosite la orele de consiliere și orientare	34
Rolul activităților extrașcolare și extracurriculare în educarea copiilor cu ces	37
Consilierea părinților în grădiniță	39
Despre educația incluzivă în educație	40
Influența climatului familial asupra dezvoltării emoționale a preșcolarului. Relația de atașament	41
Diferiți, dar egali suntem și noi!	43
Egalitatea de șanse în educația timpurie – premisă pentru integrarea școlară și socială viitoare a copilului	44
Rolul dirigintelui in formarea colectivului de elevi	46
Promovarea educației pentru diversitate în școală	48
Repere în alegerea unei profesii	50
Aplicații ipad pentru copiii cu cerințe educaționale special	52
Mobilizarea orofacială vs. antrenarea motorie clasică a componentelor aparatului fonoarticular	54
Ipostaze ale prezenței statului în economie	55
Logopedia la distanță	56
Factori stimulativi sau inhibitori ai creativității	59
Educația interculturală, cheie a desăvârșirii personalității	62
Agresivitatea umană	65
Educabilul - centrul procesului de învățământ	67
Formarea competențelor sociale la elevii cu dizabilități mintale în activități extradidactice	68
Educația copiilor cu cerințe special în cadrul învățământului de masă	71
Tehnica masajului orofacial în recuperarea copiilor cu întârziere în dezvoltarea limbajului	74

Managementul clasei de elevi	75
Inteligenta emotională la elevii cu tulburări de învățare	77
Implicarea copiilor cu dificultăți de învățare în activități extracurriculare	79
Rolul indispensabil al creativității în educație	81